Serie nouă
SEPTEMBRIE 2017
9
(CLXLIV)
48 pagini
ISSN
1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

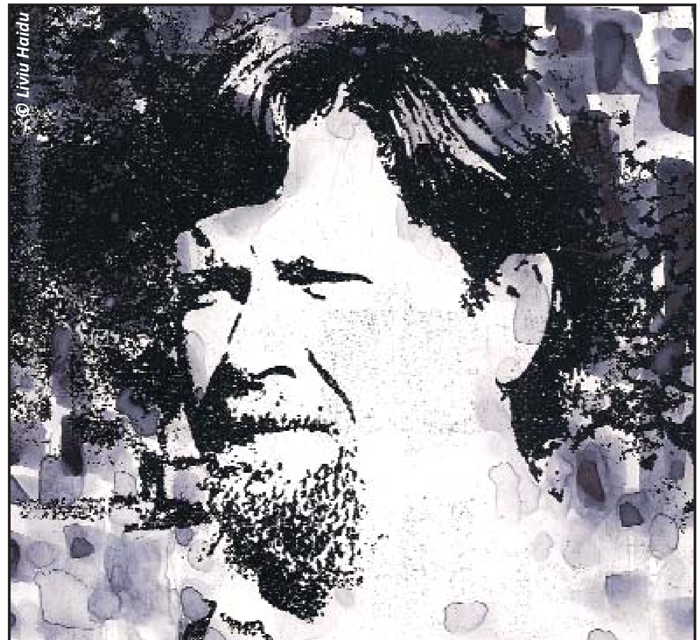
Din sumar:

✓Academicianul George Enescu
✓*Œdipe*. O călătorie
✓Festivalul "Vara Magică" 2017
✓Amara 50 - legenda continuă!
✓Concerte Loredana, Ştefan Bănică
✓Sanremo - istoria unui festival (III)

În imagine:
Horia Andreescu,
dirijor şi director artistic al Filarmonicii "George Enescu"
(sursa facebook.com/FestivalulVaraMagica)

(N-)Am compus cântece patriotice

Îmi aduc aminte că pentru dosarul de admitere la secția compoziție muzicală a Conservatorului am fost nevoit, la mijlocul anilor'70, să comit un imn (*Eroii*) pe versurile unui recrut (din solidaritate, poate, pentru faptul că n-am îmbrăcat niciodată haina militară). S-a dovedit a fi unicul cântec patriotic pe care l-am zămislit într-o vreme în care, dacă perseverai în acest sens, te umpleai, frecvent, de bani şi de o anume „notorietate". Tema patriotismului a rămas însă o constantă a interogației personale în legătură cu modalitățile de compromitere a ei. În primul rând există mai multe ispite posibile: 1) exaltarea prin flatarea rudimentară a sentimentului de mândrie etnică; 2) nihilismul cu dezgustul lui imanent, ca paradox al urii de sine în care sălăşluieşte smogul depresiei naționale; 3) infantilismul pigmentat cu retorica stridențelor afective (prin şarje de pesimism cronic, umor negru şi chiar auto-flagelare) ori, dimpotrivă, a manifestărilor onctuoase (gen „Cântarea României") sau a evenimentelor-supapă (precum Cenaclul „Flacăra"). Toate cele trei ispite au iscat o adevărată cazuistică a neputinței, a cultului sfârşelii, această becisnică indispoziție sufletească ce se cade a fi surmontată prin re-gândirea proiectului național (dacă mai există aşa ceva). În al doilea rând, compozitorii români au slujit prin creația lor trei paradigme de patriotism, care de care mai *chic* şi mai de *bon ton* în „epoca de aur" a comunismului „biruitor": A) Patriotismul *hard* cu întreaga lui panoplie de excese ale discursului eugenic. S-au însăilat, astfel, o sumedenie de producții sonore, în imensa majoritate a cazurilor, ultra-simpliste, în care se proslăvea ataşamentul orb față de conducător, partid şi, în cazul cel mai puțin penibil, de neam, alături de relansarea obsesiei neo-romantice a legăturii cu glia, pronunțându-se, în realitate, în favoarea organicismului etnicist. Ciudat fapt, dar atunci când la comisia corală a UCMR aduceai obiecții referitoare la puținătatea mijloacelor componistice din aceste cântece, erai imediat sancționat drept legionar, în răspăr cu realitatea conform căreia tocmai adepții „Gărzii de fier" venerau săculețul cu pământ şi aspirația către o patrie strălucitoare ca „soarele sfânt de pe cer". B) Patriotismul *soft* (sau *cool*) ce încuraja definirea sinelui individual şi colectiv în termeni mai relaxați, mai cu perdea, revendicându-se genealogia non-participativă, separatistă. Chiar dacă redusă cantitativ, producția de atare imnuri a dezvoltat o anume reținere afectivă sau temperamentală, mizând pe prestidigitația unor compozitori abili, ce refuzau fetişismul aberant şi compromițător. Au apărut, astfel, cântece „detimbrate" de patosul oficial, demantelate de demența cultului personalității, al aerului bolnav de stereotipii derizorii. În special lucrările predominant instrumentale au locuit această nişă a opțiunilor patriotice, textul, mai mult sau mai puțin (in)signifiant, nepunând problema filtrelor semantice ori a escamotărilor ideologice. C) Patriotismul *exclusiv*, axat pe forța clişeelor tribale, ce emană, frecvent, aerul maladiv al rasismului biologizant ori seducția naționalismului furibund. Chiar şi atunci când au căutat să evite capcana determinismului utopic, autorii de „scenarii sonore" exclusiviste şi-au expus puseele de febră generalizată pe portative mânjite cu diletantism şi lipsă crasă de opțiuni estetice, sperând într-o fățarnică, ipocrită salvare etică. Nu de puține ori însuşi ethosul muzicii era măsluit de incompetența autorilor care „turnau" mărețele împliniri ale socialismului în tonalități minore, dezolante, în timp ce

neîmplinirile erau „cântate" într-un mod major deopotrivă stenic şi izbăvitor. Ca o contrapartidă, în deceniile de după '89 a apărut un al patrulea tip de patriotism, cabrat pe atrofierea speranței, pe constatarea frecventă a declinului iubirii de neam şi țară, ajungându-se până acolo încât cantautorii (cel mai adesea, hiper-amatori), cu o luciditate sfâşiată de unduiri ale bunei-cuviințe, să înjure tot ce-i autohton. Un patriotism alimentat de ispita fatalismului ce pune răspicat în discuție conştiința apartenenței, favorizând carnavalul lubric, precum şi mirările primitive. Cine se mai întreabă astăzi cum poți evita sentimentalismul searbăd, fără a cădea în extrema masochistă? În nici un caz compozitorii privați de o consistentă instrucție muzicală.

Liviu DĂNCEANU

DIN SUMAR

Eseu - Oare cum va mai suna muzica?....2-3
Academicianul George Enescu.................4-5
Œdipe de G. Enescu - o istorie.............6-10
Œdipe - discografia..................................11
Festivalul "Enescu şi Muzica lumii"......12-13
"Vara magică" 2017............................14-17
Don Giovanni la ONB................................18
Aida la Verona.....................................24-25
Amara 50 - legenda continuă..............28-32
Loredana - ADOR......................................33
Festivaluri folk.....................................34-35
Sanremo, istoria unui festival (III).........38-40
Pop-rock...42-43
Corina Elena Badea..............................44-46

Oare cum va mai suna muzica? sau despre Rău şi Bine

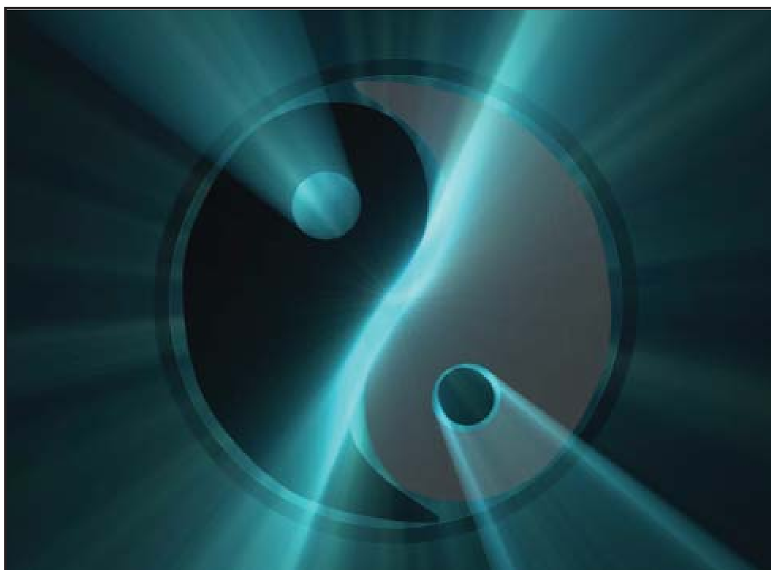
Răul şi Binele, spunea Andrei Vieru într-un eseu al său, sunt într-o poziție de unilateralitate, prin aceea că doar Răul implică Binele căruia i se opune, pe când Binele este indiferent la Rău. Aş mai avansa puțin deducând din aceasta că Răul implică diversitatea pe când Binele rămâne simplu şi, paradoxal, inconturnabil. Prin urmare, Binele devine vizibil prin Rău, prin sine manifestându-se ca prezență discretă, inevidentă (inabordabilă). Totodată, în anonimatul lui, Binele nu are decât singular (unicitate), în vreme ce Răul poate fi deopotrivă evenimențial şi multiplu. Mai adaug o perspectivă: Binele, întrucât transcende Răul, rămâne invariabil acelaşi, în propria-i continuitate; dimpotrivă, Răul, oricât de monstruos, este efemer şi discontinuu. Dar dacă Binele nu se relevă decât prin Rău, înseamnă că Binele este de ordinul substanței, iar Răul de cel al formei. Aşadar, Binele fiind pretutindeni este inlocabil şi totuşi prezumabil, pe când Răul, putând avea un acolo oarecare, chiar dacă de moment, ni se relevă ca limită impredictibilă a Binelui. Conjugate practicii muzicale, Răul se sublimează în melodie, iar Binele se relevă în armonie. Sau, altfel zis, ca resort de instabilitate, Răul antrenează schimbarea — prin înălțimi muzicale diferite în juxtapunerea melodică —, în vreme ce Binele fundamentează stabilitatea — prin înălțimi muzicale asociate în structurarea armonică.

Întrucât forma dă relevanță substanței, reprezintă agentul semnificativ, impresional. De aici, valoarea Răului şi banalitatea Binelui. Mai mult, Răul tinde să se impună ca necesar sub aspectul utilității. Este util şi operațional să lucrăm cu formele Răului în vederea aflării Binelui inform(al). Apar astfel instituțiile abilitării. Iar aceasta implică timpul... Cel rămas inabil este şi inocent şi atemporal. Prezența lui este considerată exclusiv ca resursă. Or, lucrativ, resursele se cuvine a fi exploatate. În beneficiul cui, însă? Aparent, înspre putința de a asimila Binele devenindu-i aidoma. Sorbind din Bine, devii Bine. E-n regulă, numai că, paradoxal, *metoda* acestei "alimentări" face ca sensul să se propage taman invers, către Rău. A te face frate cu Dracul nu este tocmai episodic, căci puntea de trecut, deşi i se vede capătul, în mod miraculos, pasul trecerii o şi extinde. Cel preocupat (grăbit) să treacă nu va mai ajunge vreodată pe malul celălalt, continuând să rămână în circumstanța compromisului, frate cu Dracul.

Dar dacă Binele este dintotdeauna, Răul de unde provine? Ar trebui să acceptăm că Binele, în concretitudinea sa, este totuşi relativ. În fond, Binele este exclusiv esență, iar Răul doar aparență. Reiese din asta că Binele şi Răul nu doar că sunt categorii distincte, dar se situează pe niveluri diferite. Astfel, Binele se vede prin lentila Răului (ca privind de jos în sus, dinspre precaritate/teluric către trăinicie/celest) şi niciodată invers. Prin urmare, nu putem face conjugări logic-satisfăcătoare decât în spațiul virtual al minții, respectiv în abstract de calitățile proprii fiecăruia (ca judecăți exclusiv formale).

Fiind substanță pură şi inepuizabilă, Binele îi serveşte nutrițional Răului. Acesta persistă în a ascunde Binele din care pare să provină accidental (ca dintr-o disonanță mitică în armonia dualității). În cele din urmă, Răul se extinde la şi ca suprafață, peste un Bine ascuns în propria-i adâncime. De regulă, cred că Răul dezvoltă două strategii de "tăinuire" a Binelui. Prima, pe care aş numi-o strategia comediantului, constă în a lua chipul Binelui. Mascându-se astfel, simulând neforma proprie Binelui, Răul poate pătrunde. Numai că, prin chiar acest fapt, de caracter nocturn, Răul tinde să se epuizeze. A doua strategie, mai perfidă tocmai pentru că se propagă diurn, este să faci ca Binele să pară Rău. Aş numi-o strategia labirintului în sala oglinzilor. De această dată Răul se autogenerează din jocul aleatoriu al reflexiilor, ducând la bulversarea percepției şi, în consecință, la pierderea sensului de către-Bine, pentru conştiința celui ademenit în labirint.

Mai în glumă, mai în serios, am putea spune că Răul, întrucât este vid, este *a*vid de substanța Binelui, spre edificarea propriilor forme. La rându-i, Binele, neavând

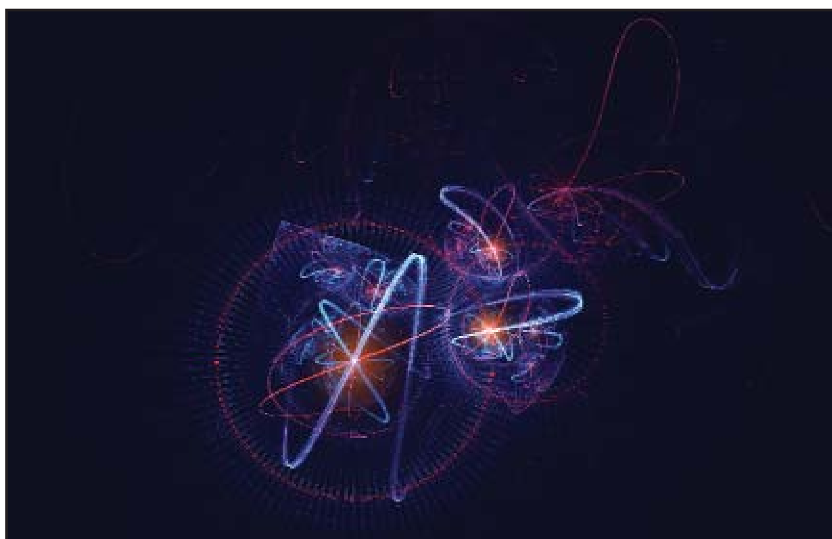

formă este *i*legitimabil, fiind nevoit să apeleze la tuşele Răului. Ca să fie credibil, Binele trebuie să pară vulnerabil, marcat de afectivitate, şi prin aceasta să impresioneze drept victimă permanentă sau adversar nevoit al Răului. Contrar, Răul urmăreşte să se evoce narativ ca erou (învingător, eliberator), punându-se astfel într-un discurs cu sens, ca valoare de finalitate. Paradoxal, Răul devine astfel constructiv, rațional, proiectiv, iar Binele se recunoaşte doar prin atributele esteticului, ca frumos/plăcut/atrăgător şi/sau urât/neplăcut/dizgrațios. Binele trebuie să survină sub masca eleganței, iar Răul să parvină prin tehnica utilității. În consecință, Binele devine obiect de contemplare artistică, ca adevăr (spus) frumos, sub imperativul esteticii formei, iar Răul se transformă în subiect de acțiune tehnică, ca lucru (exprimat/practicat) cu virtuozitate, prin necesitatea utilității performante. Tocmai de aceea frumosul poate fi inutil, pe când utilul poate fi şi urât. Binele poate fi astfel judecat (criticat şi tolerat), iar Răul evaluat (comensurat şi comercializat).

Ce este, aşadar, o faptă bună, ține ea de Bine sau de Rău? Cum Răul este peste tot în lume ca suprafață a ei, fapta bună ar însemna să laşi să survină Binele în estimea lui de fără-de-chip, producând o breşă în suprafață, prin şi din care să se resimtă prezența de adâncime a Binelui. O atare faptă (probabil posibilă) este greu de confirmat, căci neavând evidență la nivelul consecinței, nu poate fi

evaluată ca utilitate, fiind judecabilă doar simbolic, ca artisticitate. Ajuți un om să treacă strada. E o faptă bună, desigur, sub aspectul omeniei. Dar, cu numai un minut în urmă, omul acela, dintr-o reacție fără suficient discernământ, jignise puternic pe cineva care, mai sensibil fiind, a făcut infarct. Merita oare să fie ajutat în traversare? Este tipul de problemă a cărei soluționare este reflex proiectată în sarcina unei instanțe metafizice. Bunăoară, Dumnezeu. Doar El ştie cel mai bine şi judecata Lui este supremă prin nepărtinire. Numai că verdictul nu se vădeşte imediat sau poate niciodată. Dumnezeu nu judecă de față cu lumea (exemplar), adică nu în-lume, ci în-dincolo de ea (metalume), în conştiința celui judecat după fapta sa, adică înlăuntrul persoanei. Cu toate astea, fapta de a fi ajutat pe un altul (asemenea) nu şi-a pierdut calitatea de exemplaritate, adică de frumoasă, chiar dacă utilitatea ei este relativă, căci nu implică cert *remuşcarea* şi nici *recunoştința* celui ajutat. De regulă, chiar dacă nu cu tenacitate, urmărim să facem fapte bune în raport cu un model validat/proiectat de/într-o anume comunitate culturală căreia ne considerăm ori ne dorim a fi integrați (ori deja i-am fost predați prin învățătură). Aceste fapte sunt judecate exclusiv pe criteriile specifice Binelui legitimabil (comun), respectiv cele de ordin afectiv-estetic, semnificate (abstrase) în plan simbolic. Ele rămân relative sub aspectul utilității, oricare evaluare fiind marcată de circumstanță. Sunt doar pe moment utile/inutile şi în diferite grade.

Într-un câmp cultural (anume), catalogate ca bune, faptele țin de artisticitate. Ca valabile, țin de civilizație. Conştiința morală am considera-o în raport cu civilizația,

având utilitate în perimetrul acesteia. Capabilitatea conştiinței morale este orientată asupra şi definibilă prin calitatea de eficiență a faptelor concrete estimabile pe cât mai imediat posibil. Cu cât între fapt şi evaluare creşte durata, cu atât scade justețea valorizării etice a faptului, mergând până la neutralizarea acesteia. Tocmai pentru ca această durată să nu se inițieze sunt concepute mecanismele de prevenție. Ele au în vedere inhibarea faptelor distructive, şi, ca atare, ineficiente. Evaluarea etică/morală este încă necesară acolo unde nu s-au standardizat şi perfecționat suficient mecanismele prevenției. Odată acest stadiu bine saturat, conştiința va fi decondiționată etic, putând să imersioneze fără oprelişti în substanța Binelui. Dar dacă, odată eliberată de cutumele eticului, conştiința aderă la problematica esteticului?

Divertismentul ar putea fi unul din modurile prevenției. La nivel psiho-afectiv, acesta permite reciclarea energiilor negative. El trebuie integrat ca simplă manevră de igienizare de praful semnalelor stradal-cotidiene, al trecerii prin piață. Dar, în societățile hiperaglomerate, sub invazia abuzivă a comerțului/ofertei de divertisment, acesta determină ireversibil un punct de inflexiune, făcând să se treacă pragul utilității de necesitate, ca şi cum, intrând să faci o baie, nu mai consideri rostul de moment al acestui fapt de primenire fizică, dorind irațional să treci din baie în baie, într-o îmbăiere la nesfârşit. Din asta se generează comportamentul consumist. În cele din urmă, baia devine valoare de orizont, țintă de focusare a țelurilor şi elanurilor personale, criteriu de acceptare în club, oglinda chipului moral şi reper al Binelui comun. Virtuozitatea şi deliciul îmbăierii la nesfârşit ajung criterii de evaluare a eficienței de-a fi, de-a şti cum să trăieşti, de-a atinge pragurile celeste ale eternității şi universalității. Prin amplificările mediatice, îmbăierea este gonflată drept model de existență, garanție a însăşi nemuririi, mainstream-ul unei epoci şi lumi unic-valabile, absolute. Accentul se pune masiv pe diversitatea de ingrediente şi decoruri, totul pentru ca faptul să rămână acelaşi, perimtetrizat în şi printr-un canon nedeclarat sau formulat ideologic, dar zdravăn implementat în practica existenței.

Între multe altele, cu muzica se întâmplă acelaşi lucru. Deja de prea multă vreme ea este percepută dominant sub funcția hedonistă, ca bun de consum cultural şi, prin aceasta, comercializabil. Rostul ei este să ne ofere prilejuri de evadare în decor, uitând cine suntem, nemaiîntrebându-ne de ce şi dorindu-ne doar să ne trăim clipa, oricum repede-trecătoare. O simfonie de Beethoven, un cântec lăutăresc sau o muzică pop/jazz/rock stau toate de-a valma sub acelaşi argument: să iradieze *delectare*. Nici intonabilitatea melodiei nu mai are cine ştie ce valoare, important fiind ritmul, mai bine zis funcția antrenantă a pulsației (ritmul repetitiv). Avem pulsație, avem suport de mişcare. Melodia ține de o expresivitate a mişcării lăuntrice. Pulsația ne convoacă la nivel corporal, exterior, ca mişcare fără-de-gând (bezmetică), în fond, fără-de-sine, în fluxul lui laolaltă în mod aleatoriu şi totuşi înregimentat, căci este o mişcare a permanentei aglomerări, a ordinii fără substanță, a masivizării şi comasării eclectice a celor mai precare impulsuri ca abreviațiuni de fiire. Spre deosebire de mersul cadențial, precum pasul milităresc — unde regularitatea mişcării nivelează, anulând particularitatea oricărui alt-ritm sub necesitatea aglutinării şi menținerii unei forțe motrice (a mărşăluitorului în lungimea spațiului) —, mişcarea alandala pe un ostinato dat mecanic, exterior "subiectului" *lăsat* să se mişte liber doar la/pe suprafață (ca simplu obiect), este menită să destrame, generând înstrăinare. Undeva, cândva, posibil dintr-o fractură catastrofică, odată atins pragul maxim de entropie, toate aceste închipuiri consumiste vor dispărea instantaneu. Şi poate că abia atunci, din incomensurabila sa adâncime, Binele îşi va releva frumusețea sa de *tăcere*, ca Faptă *imens* de Bună. În această utopică circumstanță, oare cum va mai suna muzica şi, mai ales, cum se va asculta?

George BALINT

Academicianul George Enescu

Este mai mult decât îmbucurător faptul că se fac tot mai multe eforturi pentru punerea în valoare a creației celui mai mare muzician român şi unul dintre marii muzicieni ai lumii: George Enescu. Festivalul ce-i poartă numele şi care reprezintă **una dintre manifestările mondiale de primă mărime,** adunând la Bucureşti pe cei mai importanți muzicieni ai mapamondului, îşi vădeşte tot mai pregnant rostul cultural de valorificare a creației ilustrului omagiat. În acelaşi timp răspândeşte în eter sonoritățile geniului creator românesc. Interpreții oaspeți la festivitățile bucureştene duc mai departe în țările lor şi pe alte scene creații ale autorului operei *Oedip*. Extinderea festivalului dincolo de scenele celor mai marcante instituții bucureştene, spre instituții din țară şi din străinătate este dublată de **recente lucrări exegetice de mare autoritate, publicate în limba engleză, germană, franceză,** datorate unor autori români – Pascal Bentoiu – englezi – Noel Malcolm (2011), sau francezi – Alain Cophignon (2006).

Se reliefează tot mai clar profundul mesaj umanist al creației muzicianului, evidențiindu-se necesitatea clarificării unor aspecte formulate incert sau ambiguu, de-a lungul timpului, cum ar fi „activitatea pedagogică" a lui George Enescu. Sintagma ar trebui clarificată de un specialist bazat pe documente certe, care să expliciteze această activitate ce nu se limitează la cea de „profesor de vioară", ci este dominată de cea de „măiestrie interpretativă", cei mai importanți violonişti ei epocii beneficiind de perfecționarea interpretativă a autorității supreme a interpretului George Enescu.

M-am oprit în scurta **intervenție în cadrul simpozionului internațional** ***George Enescu*** **asupra activității sale de academician, de membru al înaltului forum ştiințific românesc,** constatând, de-a lungul documentării în arhiva instituției o vastă, responsabilă şi fructuoasă activitate de sprijinire pe această cale a creației muzicale româneşti. Dacă, la început am privit cu oarecare neîncredere tema, pe parcursul documentării aveam să constat că această activitate poate fi aşezată alături de cea a întemeierii concursului de creație, suportat material din veniturile proprii, sau de cea a promovării muzicii româneşti în țară şi în lume.

Intrarea lui Enescu în Academia Română a însemnat – cum singur remarca în discursul de recepție – **intrarea muzicii în înalta instituție românească**. Este primul muzician care ocupă un fotoliu în Academia Română în această calitate şi deschide drumul celorlalți muzicieni academicieni: Mihail Jora, Mihail Andricu, Paul Constantinescu, Tiberiu Brediceanu, Sabin Drăgoi, Constantin Brăiloiu, George Georgescu, Wilhelm Georg Berger, Sigismund Toduță, Ştefan Niculescu, Sergiu Celibidache, ajungându-se ca în prezent muzica românească să fie reprezentată în domeniul creației de Cornel Țăranu, în cel al muzicologiei de Octavian Lazăr Cosma şi pentru interpretare de Valentin Gheorghiu.

Pentru a nu lăsa loc unei confuzii, se impune observația că Teodor T. Burada intrase în Academie ca membru corespondent nu pentru merite muzicale, ci ca reprezentant al folcloristicii.

Voi publica în revista *Muzica u*n studiu mai amplu asupra activității academicianului George Enescu, însoțit de documente inedite, aici ca şi în intervenția şi în volumul simpozionului rezumându-mă la coordonatele mari ale acestei activități intense a lui George Enescu, de care, în mod justificat, muzicianul era foarte mândru.

George Enescu în roba de academician, la aniversarea a 75 de ani de la înființarea Academiei Române - 29 mai 1941-F II 52.504

Afirmația consemnată şi în *Analele Academiei Române* din 1932 că prin alegerea lui George Enescu ca membru activ al secției **literare Academia Română „încununează o activitate rodnică şi în plină maturitate"** şi reprezintă omagiul adus de oamenii de ştiință şi cultură, prezidați de preşedintele de onoare al instituției, regele țării, artistului ce afirmase la cote maxime potențialul cultural al României. Aşa cum afirma matematicianul Gheorghe Țițeica, prin Enescu arta capătă „dreptul de cetățenie în cetatea culturii româneşti". Condeieri de prestigiu se întrec în a elogia Academia Română pentru alegerea sa: Nicolae Iorga, Tudor Arghezi, Adrian Maniu, George Călinescu, Alexandru Philippide, George Breazul, Constantin Brăiloiu ş. a. m. d.

Cărturarii grupați în înaltul forum ştiințific, în frunte cu Grigore Antipa, Victor Babeş, Vasile Pârvan, Petre Poni, Andrei Bârseanu, Nicolae Teclu, Alexandru

Xenopol, Constantin Giurescu, C. I. Istrati, Ştefan Hepites, George Marinescu, L. Mrazec, I. C. Negruzzi, I. Nistor, I. Simionescu, Petre Poni, şi alţi membri ai Academiei Române au propus **în 1916 cooptarea eminentului muzician printre membrii de onoare** ai instituţiei patronatoare a gândirii şi spiritualităţii româneşti, motivând: „George Enescu este negreşit cunoscut de Domniile voastre, cu toţii ştim că el este un muzician desăvârşit şi un compozitor de mare talent", subliniind că până atunci „ţara noastră nu a produs, nici pe departe, un asemenea talent în arta interpretării muzicale, cât şi în cea a compoziţiunii".

La **30 septembrie 1932**, Ion Bianu, în calitate de vicepreşedinte al Academiei, solicită prezenţa printre titularii înaltului for de cultură a lui George Enescu, „ilustru reprezentant mondial al muzicii, purtătorul scânteii geniului muzical al neamului românesc, geniu care şi-a găsit expresia cea mai înaltă". Artistul – în accepţiunea plenară a cuvântului – rostea cu ocazia alegerii sale ca membru deplin celebrele fraze: „Muzica este un grai în care se oglindesc fără posibilitate de prefăcătorie însuşirile psihice ale omului, ale popoarelor (…) Astăzi, pentru întâia dată **Academia Română, sanctuar al cuvântului, îşi deschide porţile spre a primi muzica sub cupola ei.** Este o zi de o însemnătate deosebită. Este o zi de dulce bucurie, când în templul cugetării şi al înţelepciunii, solemn păşeşte Euterpe, muza mândră şi binefăcătoare".

Enescu la şedinţa Academiei Române din 26 mai 1943 – F - 24849

I-am găsit consemnată prezenţa la multe dintre şedinţele Academiei Române, din perioada 1934 – 1945, în procesele verbale ce consemnau cele discutate în înaltul forum ştiinţific şi deciziile luate, în fruntea lor găsindu-se lista membrilor cu marcarea celor prezenţi. Evident este vorba despre scurtele perioade în care genialul muzician era în ţară, prezenţa la şedinţele Academiei dându-i o mare satisfacţie. **Referatele alcătuite de George Enescu** pentru premierea de către Academie a unor lucrări muzicale ilustrează marea responsabilitate pentru destinele muzicii româneşti de care era conştient autorul operei *Oedip*. Este vorba despre creaţii reprezentative aparţinând lui Mihail Jora – *Simfonia în Do major*, Alexandru Zirra – opera *Alexandru Lăpuşneanu*, despre culegerea de *303 Colinde* de Sabin Drăgoi, a *Tratatului de estetică muzicală* a lui Dimitrie Cuclin, a *Cărţii de cântece pentru clasa a IV – a secundară* a lui George Breazul, a cărţii lui Emanoil Ciomac - *Viaţa şi opera lui Richard Wagner.* Înainte de a fi determinat să plece în exil a deţinut chiar funcţia de preşedinte al secţiei literare a Academiei Române. *Tratatul de estetică muzicală,* a lui **Dimitrie Cuclin** este recomandată ca, „o lucrare însemnată, plină de vederi originale, bine documentată, poate cam abstractă pentru a fi pricepută de vulg, însă prin substanţa şi năzuinţele ei demne de interes şi respect". Despre manualul lui **George Breazul** scrie că este „o carte utilă pentru şcoală" cuprinzând „un număr însemnat de cântece din folklorul nostru, dintre care unele de toată frumuseţea".

În martie 1935 recomanda pentru premiul *Gheorghe Asachi* cartea lui **Emanoil Ciomac** *Viaţa şi opera lui Richard Wagner*, deşi conţine „unele puncte de vedere asupra cărora mă aflu în contradicţie cu autorul", citând „răceala D-sale în faţa actului al 3 - lea din *Siegfried*, atât de emoţionant încât la fiecare audiţiune al acestuia eu unul nu-mi pot stăpâni lacrimile", sau primele două acte din *Amurgul zeilor*". Referentul recunoaşte „însemnata valoare a lucrării (…). Cartea aceasta e pentru noi românii de un mare aport, înlesnind pentru vulg o cunoştinţă mai aprofundată a personalităţii titanului de la Bayreuth".

„Opera lui **Alex I. Zirra,** *Alexandru Lăpuşneanu* (…) este de un convingător dramatism, denotând la autor un instinct teatral cu atât mai remarcabilă cu cât Zirra mi se pare că nu scrisese până la *Lăpuşneanu* decât piese simfonice. Hotărât, opera aceasta este cea mai dezvoltată şi cea mai reuşită compoziţie a sa şi apariţia ei însemnează pentru scena noastră lirică un eveniment din cele mai importante" – scria la 3 iunie 1945.

Trebuie subliniat şi faptul că **recunoaşterea meritelor muzicianului de către Academia Română era dublată de instituţii asemănătoare europene**, care parcă le încadrează pe cele româneşti din 1916 şi 1932: în 1929 devenea membru de onoare al Academiei de Arte Frumoase din Paris; în 1931 era membru Academiei *Santa Cecilia* din Roma; din 1936 al Institutului Francez din Paris şi în 1937 este ales ca membru al Academiei de Ştiinţe şi Arte din Praga.

Vasile VASILE

Œdipe. O călătorie

De ce tocmai Œdipe?

O întrebare pe care toţi ne-am pus-o atunci când am întâlnit opera lui Enescu. Mitul originar este îngrozitor, iar umbra decepţiei, vulgarizată şi nerostită decât în flecăreli, stăruieşte: ce operă „naţională" avem şi noi, cu un personaj ce sfârşeşte automutilat după ce comite incest şi paricid, atrăgând astfel ciuma peste semenii lui? Ba chiar am pune pe seama acestei alegeri de subiect vina că singura operă „românească" intrată în patrimoniul muzical universal nu are succesul unui *Rigoletto*.

Răspunsul la această întrebare nu e important. Ci observaţia că mitul antic este un vehicul al cărui kerosen este muzica modernă compusă de George Enescu, care îi asigură astfel singurei sale opere o traiectorie cel puţin interesantă. În fond, puterea mitului a fost intuită de compozitorii de operă încă de la început, existând o categorie aparte în istoria artei lirice: *opera seria*, cu librete de extracţie clasică elenistică. Un compozitor nu se raportează la succesele predecesorilor săi, ci are puterea de a vedea în viitor, pentru că el ştie înaintea oricui ce muzică va crea, pe care o vrea originală înainte de a fi de succes. Este puţin probabil ca Enescu să-şi fi propus să creeze o operă naţională atunci când s-a decis s-o compună, în 1910, dar e cert că „tovarăşii" din conducerea Partidului Comunist au fost stupefiaţi de subiect la premiera românească, aproape jumătate de secol mai târziu.

Mai avem destul de puţin până când vom fi parcurs un sfert de secol XXI. Şi poate că întrebarea mai potrivită ar fi: Ce-a devenit *Œdipe*-ul lui Enescu în acest secol?

Descoperirea

Premierele lui *Œdipe* prin lume se împart aproape egal între secolul trecut şi cel de acum. Creaţia la Paris, în 1936, transmisă radiofonic şi la Bucureşti, provocând un interes nemaipomenit. Războiul împiedică planurile unei premiere româneşti şi opera se reia tot la Paris, abia în 1955, în formă de concert – un omagiu postum adus compozitorului dispărut cu două luni înainte. O nouă producţie urmează la Bruxelles, în 1956, şi, după douăzeci şi doi de ani de la creaţie, premiera românească, la primul Festival, dirijată de Constantin Silvestri şi pusă în scenă de Jean Rânzescu. Trei producţii în spaţiul francofon, în două decenii cu un război în mijloc, nu e neapărat puţin. Toate sunt reprezentări clasice, cu togi, coloane şi cununi de lauri. *Œdipe* rămâne în limitele convenţionale ale lui Sofocle şi ale regiei de operă din acea vreme, muzica este singurul catalizator, nu doar simfonia orchestrală, dar şi cea a rolului titular. Ohanesian surprinde (era aproape un necunoscut venit de la Cluj) şi va fi consacrat de o longevitate în acest rol pe care numai în România o putea obţine, ajungând de neînlocuit în inimile nostalgicilor. Căci, dincolo de vocaţii şi inspiraţii,

«Il m'accusait du meurtre de Laïos» - André Pernet şi Marisa Ferrer, creatorii rolurilor Oedipe şi Jocaste - Paris, 1936

poate că descrierea cea mai sugestivă a rolului o face Siegmund Nimsgern, baritonul care va cânta primul Œdipe german (şi în germană chiar) la Saarbrücken, în 1971:

„E un rol lung – e mai lung decât Hans Sachs! Personajul e pe scenă aproape tot timpul şi are o evoluţie similară lui Simon Boccanegra. Începe opera la 20 de ani şi o termină când are vreo 60. E un rol incredibil nu doar pentru cântăreţ, dar şi pentru cei de la machiaj. Când îl cânţi trebuie să ai grijă să nu dai totul în actul doi, pentru că ai nevoie de voce şi pentru actele trei şi patru."

Producţia lui Rânzescu rezistă, uzată de reluări şi turnee (aproape zece; la Paris, în 1963, Edmond Fleg e în sală), până în 1992, când va fi înlocuită de montarea Cătălinei Buzoianu, dar opera nu ajunge şi în provincie; la Iaşi, premiera se face la Filarmonică într-o versiune abreviată abia în 1975, iar la Cluj e pus

în scenă în 1995. România punctează regizoral cu o a treia producție și cea mai controversată, de care se face „vinovat" Andrei Șerban, în 1995.

Apoi *Œdipe* devine tot mai interesant pentru spațiul de limbă germană: Cassel, într-o producție modernă, și Opperntheater Viena, ambele în 1993, apoi coproducția Deutsche Oper Berlin (1996) și Wiener Staatsoper (1997) în regia lui Götz Friedrich, reluată succesiv în mai multe stagiuni, dar nu în fiecare, până în 2006, ajungând și la București, la Festivalul din 2001. Scena populată de coloane-falus de bazalt printre care se desfășoară drama rămâne o referință vizuală importantă a operei lui Enescu.

Secolul XXI

Producția vieneză e o tranziție de bun augur către noul mileniu, care va avea o densitate a premierelor mult mai mare, aproape una pe an. O resursă critică importantă este publicația britanică *Opera*, ce își asumă ambiția de a urmări fenomenul operatic din toată lumea, prin intermediul celei mai mari rețele de corespondenți. Cu atât mai mult cu cât este rândul spațiului anglo-saxon să primească opera lui Enescu. E târziu? Nu, având în vedere că tot abia în secolul XXI *Œdipe* e pus în scenă pentru prima dată la Iași (2005). La Timișoara n-a ajuns nici azi.

Mai întâi e Edinburgh, în August 2002, când Cristian Mandeal este invitat să dirijeze BBC Scottish Symphony Orchestra și o distribuție predominant anglo-saxonă, în concert. Un șoc. Criticul Raymond Monelle descrie opera ca fiind „zgomotoasă", „între primele trei lucrări asurzitoare ale secolului trecut", asemănându-l pe Enescu cu Proust, pentru că ar fi adăugat noi și noi „texturi muzicale, scufundând până și cele mai delicate pasaje într-o supă instrumentală plină de redundanțe și îngroșări", dar remarcând totuși drama și siguranța vocală a lui John Relyea la debut în rol. În același an, la Teatre del Liceu, Lawrence Foster, aureolat de succesul înregistrării de la EMI, conduce Orchestra Simfonică a Barcelonei și pe Esa Ruuttunen, cel care va prelua rolul la Viena de la Monte Pederson.

Apoi vin punerile în scenă, moderne toate. Unele provocatoare până la paroxism, altele banale, însă un lucru e sigur: mitul e adus în actualitate, explodând în semnificații de toate felurile, de la social și politic la psihanaliză sau pur și simplu în ambiguități neatașate niciunui manifest declarat. E o evoluție normală, provocată de mutațiile din mediul operei: rolul regizorului crește pe măsură ce cultul baritonului din rolul titular încetează. Se vorbește tot mai mult despre fierăstrăul muzical și sferturile de ton, inovații folosite de Enescu pentru a crea atmosfera ireală și misterioasă din scena Sfinxului, în timp ce dansurile populare din primul act erau eliminate din partiturile de la Berlin și Viena, încă din secolul trecut.

«Enfant divin, royal enfant» - Premiera de la București, 1958

La ediția din 2003 a Festivalului este rândul lui Petrică Ionescu să propună publicului bucureștean un concept regizoral spectaculos, „implicând efecte pirotehnice parcă desprinse dintr-un film SF, descoperite unul câte unul după ridicarea cortinei ce simboliza vălul așezat peste memoria lui Œdipe", după cum scrie Mihai Cosma în corespondența sa către *Opera*. Opera Națională propune și un succesor lui David Ohanesian: Ștefan Ignat, care va cânta în mod regulat rolul în perioada următoare, nu doar pe scena românească. În 2005, un nume important al regiei de operă, Graham Vick, montează premiera italiană a lui *Œdipe* pentru Teatro Lirico di Cagliari, propunând o translație concretă a acțiunii în Franța anilor '30, cu un Sfinx (Ildikó Komlósi) ce îl violează pe Œdipe (Ștefan Ignat) sub privirile dirijorului Cristian Mandeal. Cu zece ani mai devreme, Andrei Șerban șoca printr-o

imagine similară, încă mai tulburătoare a Sfinxului: o vampă cu chip de Stalin. Ignat reia rolul şi în concert (vocea sa fiind prezervată şi pe un disc lansat acum doi ani la Albany Troy), la University of Illinois, pentru comemorarea unui jumătăți de secol de la dispariția compozitorului. E chiar universitatea în care Enescu avusese rezidența academică în 1947 şi 1950. Cu o mică regie, „corul fiind instalat în balcon, în spatele orchestrei, făcând loc pe scenă unor mişcări şi coregrafii pline de imaginație [...], totul fiind amplificat de efecte de lumină evoca-toare", după cum raportează Charles S. Parsons revistei *Opera.*

Următorul moment important este cel al coproducției Toulouse-Bucureşti din sezonul 2008/2009, clasicizantă şi de destul de cuminte, în regia lui Nicolas Joel şi cu decorul unic, în formă de amfiteatru, al lui Ezio Frigerio. Criticul Joel Casow notează însă că „întreaga măreție a lucrării, cu impozantele ei fresce corale, poate fi simțită cu adevărat numai într-un teatru" şi că „rolul titular este de temut, având nevoie de un bariton cu amplitudinea unui cântăreț wagnerian combinată cu acutele de bronz ale unui verdian". La Théâtre du Capitole regizorul se îmbolnăveşte, iar Frank Ferrari (Œdipe) suferă de lipsa culorii în notele înalte; la Bucureşti baritonul îşi revine, în schimb criticul Michael Dempsey deplânge slaba prestație a orchestrei ONB în preludiu, remediată de mâna sigură a lui Oleg Caetani, corul lui Stelian Olariu fiind admirabil.

«Oui, oui, nous connaissons les oracles du dieu!»
Bucureşti, 1995 (r. Andrei Şerban)

Noul *Œdipe* de la ONB va fi încredințat Andei Tăbăcaru Hogea, în 2011, producția abstractizând fără prea multă imaginație cadrul clasic al mitului şi rămânând în repertoriu până în 2015, trei ediții de festival şi cinci stagiuni. Dominată de incidente tehnice la reprezentația din timpul Festivalului din 2013, producția de la ONB este „greu de judecat" de către criticul John Allison, în timp ce proiecțiile video folosite „nu au dat impresia unei estetici serioase".

La Frankfurt însă, în 2013, suntem pe teritoriul *Regietheater*: se cântă în germană, iar regizorul Hans Neuenfels decide că ultimul act nu e necesar. Un sacrilegiu din perspectiva spectatorului român rememorând zilele comunismului, când acelaşi act final era subiectul unor lupte aprinse cu cenzura ce incrimina misticismul operei, impunând chiar modificări de tristă faimă în versiunea românească a libretului („zile bune, zile blânde" în loc de „zâne bune, zâne blânde", cum era în original) şi contribuind astfel la decizia lui Constantin Silvestri de a emigra. Cu siguranță că Neuenfels nu viza acelaşi lucru, ci simplul fapt că opera lui Enescu şi Fleg se bazează pe două piese de teatru scrise de Sofocle, *Œdipe rege* şi *Œdipe la Colonos*, cea din urmă fiind tratată muzical integral în ultimul act. Redempțiunea îi este refuzată lui Œdipe la Frankfurt, pe scenă rămânând doar partea tragică a mitului. Tăietura, de amploarea unei amputații, rămâne puternic controversată. Dar o remarcă făcută de dirijorul Leo Hussain într-un interviu pe care mi l-a acordat cu o zi înainte de premiera londoneză a lui *Œdipe* ar putea relativiza lucrurile: „Visul meu este să fac în prima jumătate [a unui spectacol] *Oedipus rex*, de Stravinski, şi, în a doua jumătate, actul IV din *Œdipe*."

La Fura dels Baus

Ajungem astfel la o punere în scenă ce poate fi considerată pivotală în parcursul lui *Œdipe* din ultimii ani prin teatrele de operă din lume, cea a grupului catalan La Fura dels Baus, o companie de teatru omniprezentă în artele spectacolului (de la teatru stradal şi spectacole grandioase – deschiderea Jocurilor Olimpice din 1992 –, până la film şi operă), temerară în contestarea convențiilor (de pildă, una dintre scenele lor e un vapor).

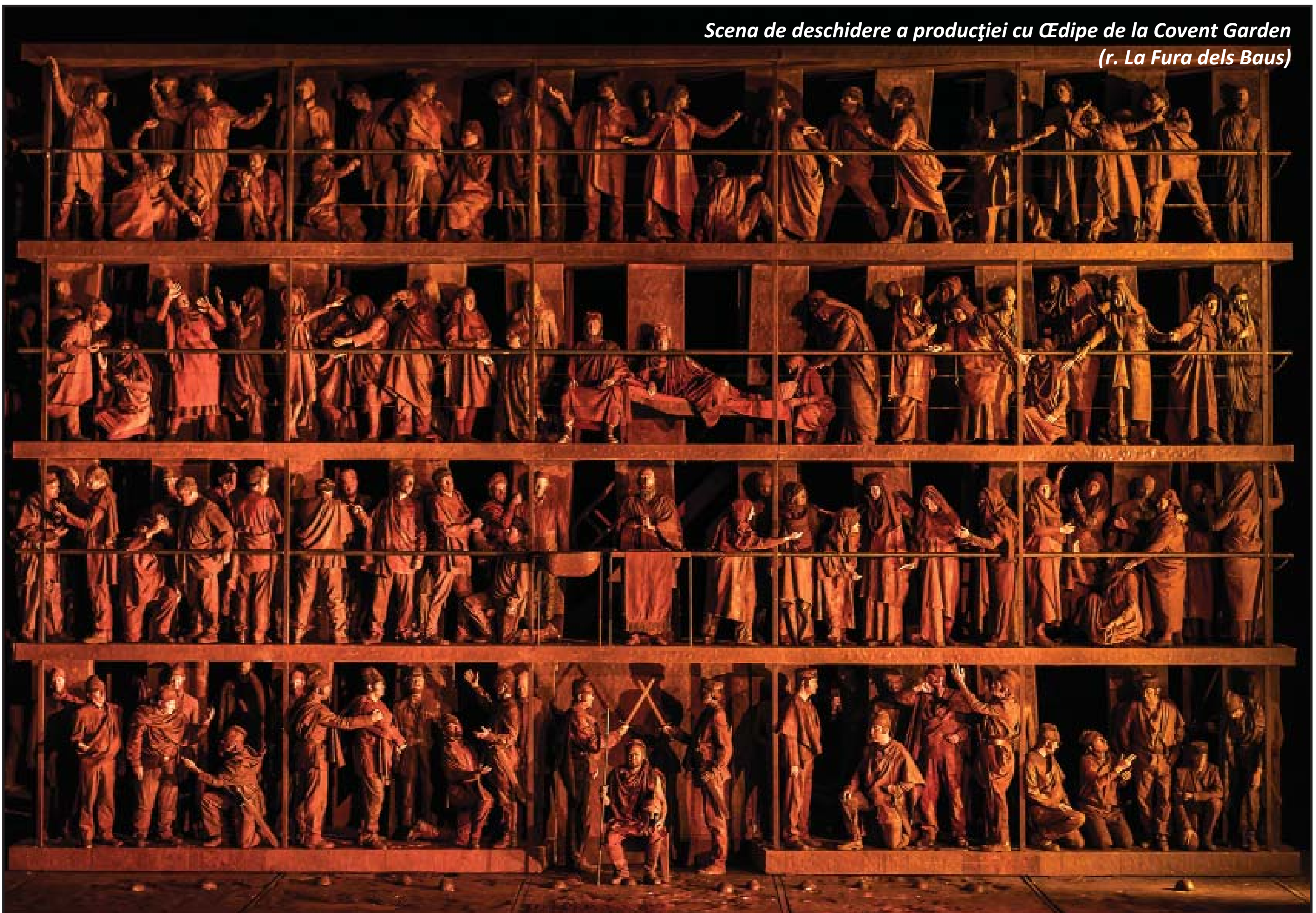
Premiera noului *Œdipe* are loc în 2011, la Bruxelles, impresia e „puternică şi convingătoare", iar dirijorul Leo Hussain e remarcat în mod special. Anul următor, producția se mută la Buenos Aires, fiind apreciată drept „bogată şi inteligentă", iar în 2016 este adusă la Covent Garden pentru premiera londoneză absolută.

Redactorul şef al *Opera*, John Allison (bun cunoscător al operei lui Enescu, pe care o mai văzuse şi la Bucureşti), comentează amănunțit spectacolul într-o lungă cronică de patru pagini.

„În imaginea de deschidere, care a fost şi cea mai mare *coup de théâtre* a producției şi încă una pe scară mare, ceea ce păreau să fie scene sculptate pe o frescă antică sau un iconostas din teracotă a prins viață, pe măsură ce toți interpreții principali şi toți membrii corului au început să cânte. Costumele [...] au sugerat Grecia Antică, iar scena slab luminată [...] se potrivea bine cu staticul prim act, noroiul roşu sugerând un dezastru ecologic.

«Vois, je meurs, mon enfant, pour ta honte ou ta gloire.»
Cagliari, 2005 (r. G. Vick)

În Actul II ne aflam clar în vremea compozitorului: Mérope îmbrăcată în alb îl chestiona pe Œdipe întins

Scena de deschidere a producţiei cu Œdipe de la Covent Garden (r. La Fura dels Baus)

pe canapeaua lui Freud, iar Sfinxul era portretizat drept o femeie pilot sălbatică, ale cărei aripi erau de fapt cele ale unui bombardier Stuka, în plus, elicea acestuia sugera modelul răscrucii drumurilor. […] Acest avion de război […] a devenit un simbol evident al terorii care s-a abătut asupra Tebei. Pe de altă parte, uniforma lui Créon sugera o altă lovitură militară din secolul XX, dar pentru scena finală, atât de emoționantă, când Œdipe se conto-peşte cu elementele naturii, am revenit într-un spațiu atemporal, care aduna multe dintre imaginile producției.

În acelaşi timp monumentală şi intimă, montarea lui Àlex Ollé şi a Valentinei Carrasco a găsit dimensiunea ritualizată a unei piese care este uneori mai degrabă un oratoriu decât o operă tradițională […] şi a acoperit complet atât călătoria personajului principal de la naştere până la moarte, cât şi sentimentul copleşitor al destinului. Acest *Œdipe* a fost simultan atemporal şi contemporan, legând cele două caracteristici – fapt care este, la urma urmei, cheia mitului."

Plaja refugiaților – ONB, 2015 (r. Valentina Carrasco)

Distribuția e un vis, cu un Johan Reuter a cărui experiență wagneriană îi conferă o autoritate remarcabilă în rolul lui Œdipe. Veteranul John Tomlinson aresteză audiența în rolul lui Phorbas, în timp ce până şi micul rol al Străjerului este încredințat unui star: Stefan Kocan, iar Sarah Connolly cântând rolul Jocastei frizează tragismul Mariei Callas. Leo Hussain debutează şi el la Royal Opera House într-una dintre cele mai rafinate şi bogat colorate viziuni ale partiturii orchestrale de până acum. Succesul e imediat, cele şase spectacole sunt *sold out*, iar John Allison conchide că:

„Acest prim spectacol britanic cu unica operă a lui Enescu a fost o premieră specială pentru Royal Opera House şi a părut nu doar punctul culminant al stagiunii, ci şi cel mai important eveniment ce a avut loc în ultima vreme la această Operă."

La Fura 2.0 şi o ultimă întrebare

Şi, pentru o dată, *Œdipe* din România devine sincron cu cel din Vest: ultima punere în scenă de la ONB este încredințată Valentinei Carrasco, în 2015. Cine a văzut ambele producții poate observa cu uşurință asemănările. Aşa cum roşul argilos care domina cromatic spectacolul de la Londra devine un galben nisipiu la Bucureşti, tot aşa viziunea regizorală evoluează. Ultimul act, cel al exilului (aproape o operă scurtă în sine), renunță la imaginea dispariției eroului în lumină şi devine o plajă a refugiaților, o temă de mare actualitate a civilizației europene.

În secolul XX, România a încercat să promoveze opera lui Enescu în lume, oriunde putea duce în turneu producția lui Jean Rânzescu. Secolul XXI aduce la Bucureşti o variantă originală, dar cu referințe multiple la producția cea mai de succes care circulă azi în lume.

De ce nu avem azi nici o înregistrare video a lui *Œdipe* disponibilă comercial, ca DVD sau Blu-Ray? Motivele sunt multe şi nu puține sunt obiective. Dar cert este că de la Jean Rânzescu şi până la Valentina Carrasco, totul rămâne păstrat doar în memoria auditivă şi în fotografii. Iată o utilizare, poate cea mai eficientă, pentru banii publici destinați promovării lui Enescu în lume.

Alexandru PĂTRAŞCU

Articol preluat de pe https://despreopera.com/2017/08/29/oedipe-o-calatorie/

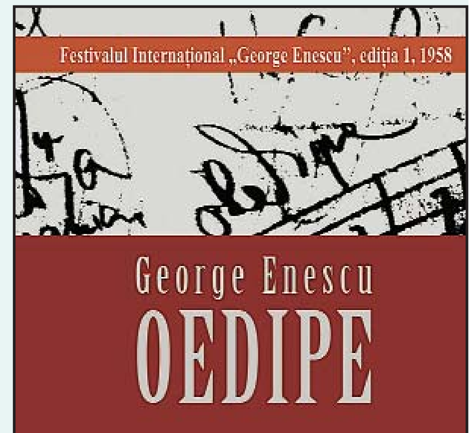
Bilanțul discografiei

Secolul XXI mai are un merit pentru Enescu: înregistrările lui *Œdipe* au făcut posibilă o discografie, pe care o putem chiar compara. Iată un top al celor mai bune înregistrări:

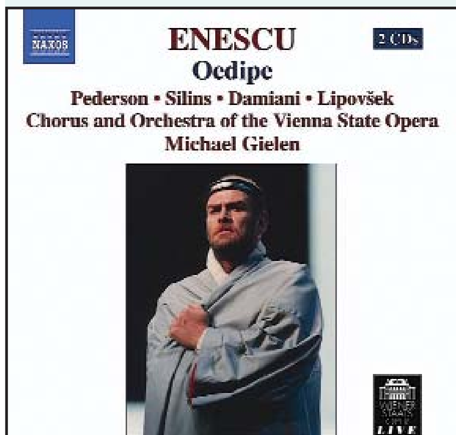
1. **Foster/ EMI, 1990** – Înregistrare în studio completă, filologică în alegerea unei distribuții nu doar excelente muzical (în care strălucesc José van Dam, Marjana Lipovšek sau Barbara Hendricks), dar şi impecabilă ca dicție în limba franceză. Revelatoare pentru descoperirea lui *Œdipe* în lume; direcția lui Foster rămâne mai mult descriptivă.

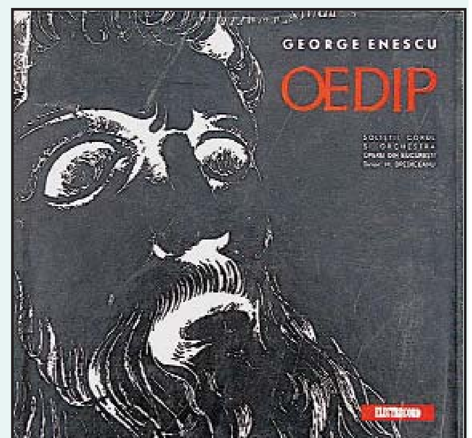
2. **Silvestri/ Casa Radio, 2011 (*live*, 1958)** – Imortalizarea premierei româneşti, la prima ediție a Festivalului Enescu, are meritul de a captura urgența dramatică a direcției lui Constantin Silvestri, dar şi debutul lui David Ohanesian. Toată distribuția cântă cu o convingere care te face să treci cu vederea că artiştii se cred într-o operă de Verdi, nu de Enescu. Ediție foarte limitată

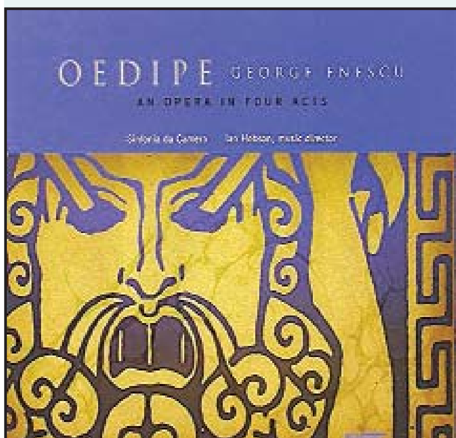
3. **Gielen/ Naxos, 2006 (*live*, 1997)** – Deşi sunt operate câteva tăieturi, discul surprinde atmosfera primelor spectacole cu *Œdipe* de la Wiener Staatsoper, o amintire de neuitat rămânând Marjana Lipovšek, aici în rolul Sfinxului şi al Jocastei, dar şi interpretarea lui Monte Pederson, dispărut înainte de vreme. În rolul lui Créon, Davide Damiani, care va prelua mai târziu rolul titular la Bucureşti. Disponibil şi în format streaming.

4. **Brediceanu/ Electrecord, 1965** – Vreme de un sfert de secol, acest disc a fost unica înregistrare de studio a lui *Œdipe* (în afară de transmisiunea radio din 1955 de la Paris, nedistribuită comercial). O referință, azi depăşită din mai multe puncte de vedere, inclusiv prin faptul că e cântat în limba română, iar direcția lui Brediceanu rămâne inferioară celei a lui Silvestri, în timp ce stilistica interpreților e tributară aceloraşi imperfecțiuni.

5. **Hobson/ Albany Troy, 2015 (*live*, 2005)** – Înregistrarea concertului de la University of Illinois, de o bună calitate, dar cu un Ştefan Ignat obosit, sub nivelul său obişnuit, comparațiile cu Van Dam şi Ohanesian fiindu-i defavorabile. Disponibil şi în format streaming.

Ar fi interesant dacă măcar o parte dintre transmisiunile radio ale capodoperei lui Enescu ar deveni disponibile comercial. Există cel puțin câteva care s-ar putea dovedi revelatoare. De data asta lista e în ordine cronologică:

Charles Bruck, Orchestre Radio-Symphonique de France/ Radio France, 1955 – în primul rând pentru Xavier Depraz în rolul principal şi pentru Rita Gorr în cel al Jocastei, dar şi pentru câțiva dintre interpreții creației operei la Paris în 1936, chiar dacă nu în aceleaşi roluri: Henri Médus, Louis Noguéra, Pierre Froumenty

Cristian Mandeal, BBC Scottish SO/BBC, 2002 – pentru mărturia istorică a primei rendiții britanice a operei

Pinchas Steinberg, Orchestre National du Capitole de Toulouse/ France Musique, 2008 – pentru frumusețea dicției unui ansamblu francez şi pentru excelenta orchestră din Toulouse, una dintre cele mai bune din Franța

Leo Hussain, Royal Opera House/ BBC, 2016 – pentru rememorarea serilor de la Covent Garden şi a unei distribuții aproape de ideal.

Alexandru PĂTRAŞCU

La Sinaia, Festivalul "Enescu şi Muzica lumii"...

…se dovedeşte a fi un program educaţional continuu - am asistat în luna august la cea de a XVIII-a ediţie! A fost momentul care a marcat, să spunem aşa, vârsta maturităţii; cum menţiona directorul Festivalului, violoncelistul Marin Cazacu însuşi. Maturitate în acţiune, în organizare, responsabilitate artistică, au presupus şi celelalte ediţii. Cea recent încheiată a dispus de datele unui concept constituit în jurul ideii de educaţie muzicală-artistică formativă, continuă, de la nivelul vârstelor de semnificaţie pentru ceea ce am putea denumi formarea viitorului muzician, de la nivelul vârstelor şcolare gimnaziale, liceale, şi până la nivelul formaţiei artistice universitare, avansate.

Marin Cazacu

Obişnuiesc să le amintesc celor tineri că de la muzica nu se ia vacanţă. Fie că sunt studenţi sau elevi, fie că sunt tineri profesionişti sau sunt începători; …de fiecare dată, pentru a fi îndreptăţită, implicarea întru muzică nu poate fi decât totală. Am în vedere dobândirea treptată a unui limbaj propriu artei muzicale, un limbaj al condiţionărilor fireşti în baza cărora complexul sonor poate crea imagini muzicale; de sunt condiţionate de o gândire realmente creativă, teritoriu în care o idee, conştiinţa mentală a semnului, a sunetului, poate crea muzică. Sunt aspecte pe care nu poţi să nu le observi atunci când muzica ia naştere sub imperiul relaţiei maeştrilor cu cei tineri; …pe drumul uceniciei continue. Le-am observat pe parcursul concertelor Festivalului "Enescu şi Muzica Lumii" concerte şi repetiţii susţinute la Sinaia, optsprezece ani consecutiv, manifestări prilejuite de aniversarea zilei de naştere a maestrului.

Concert cu totul aparte, întâlnirea marei pianiste Elisabeth Leonskaja şi a maestrului Horia Andreescu cu tinerii instrumentişti ai orchestrei *Romanian Sinfonietta*, a marcat la Casino-Sinaia, dar şi ulterior la Bucureşti, la Atheneul Român, prin grija fundaţiei *Lanto Communication*, momentul de graţie al unei întâlniri cu totul semnificative. Şi nu este pentru prima dată când Leonskaja îi întâlneşte pe copiii noştri, pe tinerii noştri muzicieni. Pentru întâlnirile, pentru repetiţiile, pentru concertele susţinute în compania acestora nu acceptă onorarii! Este relaţia ce se naşte din prea-plinul generozităţii înţelept rostuite a maestrului, din vasta experienţă umană şi profesională a acestuia, cu setea de cunoaştere a celor tineri, a celor care parcurg primele etape ale drumului întremător, cu totul seducător al artei muzicale.

Întregul program dedicat creaţiei beethoveniene, realizarea acestuia – Uvertura *Egmont*, *Simfonia a V-a* în do minor, "a destinului", de asemenea susţinerea *Concertului al 3-lea pentru pian* în do minor, determină condiţia unei maturizări rapide, precoce, a grupului orchestral al tinerilor muzicieni, elevi ai claselor liceale ale diferitelor colegii vocaţionale din întreaga ţară, inclusiv din cele două colegii bucureştene. Nu poţi să nu remarci, ascultând-o şi reascultând-o pe marea pianistă, condiţionarea supremă privind împlinirea mesajului beethovenian presupune, şi aici, componenta spirituală a muzicii; iar aceasta pe deasupra concepţiei academice vii, pe deasupra valorii expresive a sunetului. L-a avut alături pe Horia Andreescu, maestrul care vitalizează, care aduce consistenţă lăuntrică, sens ideatic, acestui măreţ opus simfonic construit de această dată şi asumat împreună cu tinerii muzicieni.

Bucurie, adresare colocvială de aleasă cordialitate a indus celălalt moment – l-aş numi - "de suflet", anume concertul familiei de muzicieni Cazacu, de minunatul violoncelist însuşi. A creat o atmosferă inspirat laborioasă ce înlesneşte buna comunicare muzicală derobată de exigenţele formale ale unui public care, în alte situaţii, "cântăreşte" mai mult decât iubeşte marea muzică. Iulia Adriana şi Ştefan, însufleţind nu numai vioara şi violoncelul dar şi viola, flautul şi contrabasul, de asemenea invitaţii acestora, harpista Adriana Câlţea, flautistul Mihai Vaida şi pianistul Iulian Ochescu, au delectat publicul nu numai cu lucrări ale repertoriului clasic, dar şi cu miniaturi instrumentale de largă accesibilitate, momente savurate cu încântare de marele public; …mulţi melomani de ocazie care au învăţat că un Trio de Beethoven, spre exemplu, este compus din mai multe părţi, că între acestea nu se aplaudă pentru a nu-i deconecta pe muzicienii performeri, dar şi pe ceilalţi ascultători, de atmosfera, de ambientul artistic creat.

Elisabeth Leonskaja

Merită de observat, ansamblul orchestral "Junior" este realmente cea mai tânără formaţie orchestrală a ţării; sunt copii talentaţi cu vârste cuprinse între 12 şi 16 ani; mulţi dintre ei au cântat acum pentru prima oară în acest

tip de formație. Au avut marea şansă de a colabora cu tânărul maestru Gabriel Bebeşelea, un as al generației sale, un talent inspirator al comunicării specifice dată fiind cordialitatea, promptitudinea, profesionalismul dirijoral realmente entuziasmant. Au oferit creații ale simfonismului timpuriu, celebra simfonie “a despartirilor”, de Haydn, în sugestivă versiune scenică, de asemenea celebrul Concert “Iarna” de Antonio Vivaldi, realizat cu captivantă strălucire violonistică de tânărul Ştefan Aprodu; …de numai treisprezece ani!

Au mai putut fi audiate aici, la Casino-Sinaia, dar şi la Bucureşti, la Atheneul Român, cunoscuta *Orchestră*

Liviu Prunaru

Națională de Tineret a Olandei, într-un program de imensă responsabilitate profesională; amintesc doar Suita din baletul “Petruşka“ de Igor Stravinski. Este ansamblul din care îşi recrutează muzicienii celebra orchestră *Concertgebouw* din Amsterdam! Pe la noi, în buna tradiție a locului, destui filarmonişti bucureşteni s-au simțit “concurați” de evoluția cu adevărat spectaculoasă, din ultimii ani, a *Orchestrei Române de Tineret* conduse de Cristian Mandeal; …cu participarea solistică a pianistului

Cristian Sandrin

Andrei Licareț. Au evoluat, cum se spune, ”pour la bonne bouche”, în încheierea Festivalului, în ultimele zile ale acestei luni.

Este de ştiut, nivelul de excepție al evoluțiilor orchestrale, indiferent care sunt acestea, este asigurat de nivelul evoluțiilor muzicale camerale de care dispune fiecare muzician al ansamblului. Căci educația muzicală instrumentală individuală dobândeşte autenticitate doar atunci când se conjugă în mod firesc cu educația cântului în ansamblu, deopotrivă în cel cameral şi în cel orchestral. S-au ridicat la acest nivel studenții cvartetişti ai Universității bucureştene de muzică, violonistele Daniela Tudor şi Andreea Greluş, violistul Bogdan Făgăraş, violoncelistul Constantin Borodin; ...pe parcursul momentelor primei părți a *Cvartetului op. 57* de Edvard Grieg. Remarcabilă realizare muzicală studențească!

Momente camerale emblematice au fost cele oferite de violonistul Liviu Prunaru, violoncelistul Marin Cazacu şi pianista Angela Drăghicescu pe parcursul unei inedite lucrări enesciene care este *Serenade lointaine*; ...sau de către minunata formație a tinerilor cvartetişti clujeni, *Arcadia*, în mod special pe parcursul celui de al doilea *Cvartet* de Bela Bartok.

Evoluții pianistice captivante, în recital, au oferit pianista Adela Liculescu, studentă a Conservatorului din Capitala Austriei; cu totul recent a dobândit un prețios instrument drept distincție a firmei Yamaha. Inteligență şi acută sensibilitate a dovedit şi pianistul Cristian Sandrin, student masterand la Royal Accademy of Music Londra; deține un absolut control al aparatului pianistic, important în definirea complexului timbral, în creații atât de distincte din punct de vedere stilistic cum este muzica lui Beethoven sau Alexander Scriabin.

„Generația Mileniului III”, ”Tineri români în lume”, ”Sub aripa Sfintei Marii”, ”Spirit enescian şi tradiție europeană”, „Familii de muzicieni”, „Capodopere ale

Adela Liculescu

muzicii de cameră”, „Clasic, divertisment, jazz... and more”; ...sunt programe în cadrul cărora au apărut la Sinaia, în luna august, peste 300 – da, trei sute! – de tineri muzicieni sosiți din toate colțurile țării, elevi şi studenți, tineri absolvenți ai instituțiilor noastre de învățământ muzical; ...inclusiv trei orchestre ale tinerilor muzicieni din țară şi una sosită din U.E. Iar socializarea prin muzică, în numele muzicii, se arată a fi cu totul benefică în formarea personalității viitorului muzician.

Sunt ani buni – optsprezece la număr - de când Primăria oraşului Sinaia, actualmente în colaborare cu Centrul Național de Artă „Tinerimea Română”, concertează în susținerea evenimentelor acestui Festival prilejuit de aniversarea zilei de naştere a celui mai important muzician român. Sunt motive importante pentru care nu luăm vacanță de la muzică. Căci “ne odihnim de muzică prin altă muzică”, obişnuia să spună George Enescu.

Dumitru AVAKIAN

Festivalul muzical internațional bucureştean "Vara Magică"

Am urmărit manifestările găzduite de cea de a şasea ediție a Festivalului Internațional „Vara Magică", în perioada 5 iulie - 23 august. Evenimentul este organizat şi anul acesta de asociația culturală „Lanto Communications" (director Dorin Ioniță), cu sprijinul Primăriei Municipiului Bucuresti, la Ateneul Român. „Vara Magică" îşi îndeplineşte, şi în această a şasea ediție, promisiunile. În perspectiva superbelor vacanțe muzicale bucureştene anuale de vară Festivalul „Vara Magică" a prezentat concerte interpretate de generații de tineri muzicieni – „Orchestra Română de tineret", dirijor Cristian Mandeal, „Orchestra Națională de Cameră a Moldovei", dirijor Cristian Florea, „Romanian Sinfonietta Orchestra", dirijor

Alexandru Tomescu, Angela Drăghicescu

Horia Andreescu şi "Orchestra Națională de Tineret a Olandei", dirijor Mark Wigglesworth. Adăugăm, de asemenea, concerte camerale (Cvartetul „Wave", ansamblul „Raro"), vocale (soprana Rodica Vică), tradiționalele „dialoguri ale generațiilor".

Primul reper al programului desfăşurat în sala Mare a Ateneului a fost recitalul extraordinar susținut de primul violonist al României, Alexandru Tomescu, care de mai mult timp vrăjeşte publicul meloman ca performer, cântând pe minunata vioară „Stradivarius Elder Voicu". Pe scena Ateneului, a fost însoțit, în programul său, de excelenta pianistă Angela Drăghicescu, ce a susținut numeroase concerte solo în colaborare cu muzicieni din SUA, Canada, Asia şi Europa, realizând şi recitaluri camerale pe prestigioasa scenă Carnegie Hall. În

programul de debut al Festivalului, cei doi interpreți au propus publicului un repertoriu ce a purtat exclusiv semnătura compozitorilor români, autori ai creației muzicale din ultimele două secole, idee singulară ce caracterizează atitudinal, stilistic şi expresiv, estetica repertorială a lui Alexandru Tomescu. Muzicienii care au realizat această performanță națională au capacitatea de a pleda pentru creația noastră componistică, Alexandru Tomescu cu o libertate tehnică şi expresivă impresionante, Angela Drăghicescu cu un rafinament remarcabil în mânuirea poetică a claviaturii.

Pentru melomanii veniți să asiste la cel de al doilea concert programat în a VI-a ediție a Festivalului Internațional „Vara Magică" reîntâlnirea tradițională cu "Orchestra Română de Tineret", la pupitrul dirijoral maestrul Cristian Mandeal, a fost un eveniment remarcabil. Solişti de peste hotare au mai participat şi la alte manifestări ale "Orchestrei Române de Tineret"; Cvartetul Wave, de marimbe, fondat în anul 2008 de muzicianul român Bogdan Băcanu, profesor de marimbă la Universitatea „Anton Bruckner" din Linz, a performat în programul "Orchestrei Române de Tineret" compozitori de muzică pentru percuție ai secolelor XX - XXI, finlandezul Einojuhani Rautavaara şi Avner Dorman din Israel, cu două Concerte pentru percuție şi orchestră, solist Christoph Sietzen,. În finalul serii, a urmat, cu un succes triumfal, Suita „Carmen" de Bizet/Şcedrin.

Atracția spre mari artişti, reprezentanți ai elitei nobiliare, determină publicul iubitor de muzică să se îndrepte către întâlnirea cu ceea ce putem considera mari nume ale artei interpretative, capabile de a crea evenimente memorabile şi de a răspândi lumină pe scena de concerte. Pentru începutul lunii august, Dorin Ioniță, organizatorul Festivalului „Vara magică", a inițiat astfel de proiecte însemnate, potrivite sălii de concerte a Ateneului Român.

dirijorul Cristian Mandeal, Orchestra Română de Tineret

Vorbim de realizări ce demonstrează că Festivalul bucureştean muzical are, la ediţia a VI-a, valori unice, reunind capodopere şi interpreţi ce merită aprecieri valorice maxime. Un prim concert de acest gen a invitat forţe artistice demne să figureze în istoria culturii noastre muzicale. Afişul acestui concert, care continuă programul ediţiei, formulează şi simbolul meritat de oaspeţi: „Dialogul generaţiilor", beneficiind de nume ale celor ce au scris istorie în ultimele decenii. Organizatorii Festivalului au fost stimulaţi de ideea invitării la un astfel de dialog al generaţiilor de seamă, reprezentate de altitudinea formatoare, în astfel de familii bazate pe prestanţa maeştrilor. Nu sunt mulţi cei care cred în adevărul realizărilor, cultivând perspectiva continuităţii modelului urmat. Cuplul pianiştilor unor personalităţi celebre, precum Valentin şi Roxana Gheorghiu, şi-a consolidat cu măiestrie viitorul; fiica lor, Valentina Gheorghiu, tânără muziciană ce-şi continuă perfecţionarea artistică în Elveţia,

Valentin, Valentina şi Roxana Gheorghiu, Marin, Iulia Adriana şi Ştefan Cazacu

întregeşte la Geneva perspectiva generaţiei pe care o moşteneşte. De asemenea, Marin Cazacu demonstrează prin succesele violoncelistului Ştefan Cazacu şi violonistei Iulia Adriana Cazacu forţa de afirmare a talentelor tinere ce urmează exemplul părinţilor pe podiumul de concert. Urmaşii familiilor de muzicieni reuniţi pe scena de concert înfăptuiesc astfel Dialogul generaţiilor afirmate prin talent, muncă şi studiu. Cât de bogaţi sunt aceşti artişti cu care ne-am întâlnit la Ateneul Român, am înţeles-o prin repertoriul ales şi tălmăcit de ei, pentru a ne fi dăruit.

Pentru concertul de muzică barocă engleză, a fost prezentă formaţia camerală „I Ludici Ensemble", invitată pe scena Ateneului Român. Talentul unor tineri muzicieni care fac parte din Orchestra Română de Tineret reprezintă baza activităţii de colaborare pentru proiectele baroce, lansate de soprana Rodica Vică. Prezenţa solistică a sopranei Rodica Vică adaugă un plus de interes prin cariera internaţională în care s-a angajat cu spectacole lirice şi concerte, valorificate în succese remarcabile. Factura operei baroce engleze este în sine un argument, căci Haendel a fost, cu trei secole în urmă, marele nume componistic al epocii şi un entuziast susţinător al dramaturgiei, regiei şi

Rodica Vică şi I Ludici Ensemble

managementului stagiunilor lirice londoneze. Cu un subtitlu sugestiv „…Queens of Haendel" (Reginele lui Haendel), soprana Rodica Vică a avut ce să aleagă din partiturile „eroinelor haendeliene" cu destine potrivnice, desfăşurând cu talent jerbele strălucitoare ale glasului de care dispune. Interpreta valorifică cu virtuozitate înzestrările de soprană lirică de coloratură, beneficiind de tehnica vocalităţii şi expresivităţii în stăpânirea sigură a dialogului cu excelenta formaţie acompaniatoare şi spectatorii.

Repertoriulle, care cuprinde o mare parte din literatura muzicală universală de cameră, de la preclasici la contemporani, pretutindeni, valorificate de-a lungul unor importante trasee de turnee internaţionale, sub conducerea dirijorului de origine română Cristian Florea. Cunoscută şi de publicul bucureştean, Orchestra Naţională de Cameră a Moldovei a fost, în concertul susţinut pe scena Ateneului Român, ca oaspete al ediţiei jubiliare a Festivalului Internaţional „George Enescu". În cadrul proiectului „Vara Magică", putem deci vorbi de un „repertoriu Album" de stiluri muzicale, de la barocul

Orchestra Naţională de Cameră a Moldovei

german, ce poartă semnătura lui J.S. Bach („Concertul brandemburgic nr. 3"), la tranziţia specifică muzicii engleze de divertisment („Capriol Suite" de Warlok) şi clasicismul

vienez (W.A. Mozart – „Concertul pentru vioară şi orchestră nr. 3 în Sol Major"), sau lirismul romantic (Edward Grieg - Două melodii elegiace op.34), imagistica sonoră impresionistă (Ravel, „Pavana pentru o infantă defunctă") şi maniera modernă „în stil Piazzola" (sud americanul Richard Galliano, în partitura „Opale Concerto" pentru acordeon şi orchestră – solist acordeonistul virtuoz Eugen Negruță). Ansamblul Orchestrei Naționale de Cameră a Moldovei se bucură şi de faima unor componențe interpretative în care fiecare membru este, totodată, un performer de solistică şi instrumentist de grup, ceea ce este

Horia Andreescu, Romanian Sinfonietta Orchestra

suficient ca demonstrație a profesionalismului artistic. Prezența solistică a violonistei Maria Florea, ca şi a acordeonistului cu efecte sonore spectaculoase, Eugen Negruță, au contribuit la demonstrația susținută de ansamblul suitei evenimentelor acestui Festival magic de vară, experiența publicului meloman al Ateneului Român câştigând noi componente ale vieții concertistice la care participă. Nivelul tălmăcirii creațiilor orchestrale, calitatea sonoră a discursului cameral-orchestral, fidelitatea față de exigențele dirijorale şi componistice sunt evidente. Aceste însuşiri se bazează primordial pe trei decenii de activitate, repetiții, concerte la sediu şi turnee, pe care, la audiție, le-a constatat şi, fireşte, le-a comparat şi publicul nostru.

La Sala Mare a Ateneului Român, explozia de energie a celei mai tinere formații instrumentale din grupul Orchestrelor Naționale de Tineret a fost aureolată de prezența dirijorului Horia Andreescu, mentorul artistic al "Romanian Sinfonietta Orchestra". În concertul susținut de o grupare care a debutat în anul 2010, în cadrul Festivalului Internațional "Enescu şi muzica lumii " organizat la Sinaia, formația aceasta este de la bun început pregătită de maestrul Horia Andreescu, fiind înființată, alături de "Orchestra Junior" şi "Orchestra Română de Tineret". Din prezențele concertante ale formației reținem de asemenea ideea abordării cu prioritate a capodoperelor clasice şi romantice înscrise în repertoriul ansamblului, din dorința apropierii tinerilor muzicieni români de marea literatură simfonică, un act atitudinal sub semnul responsabilității individuale şi colective. Fără tăgadă, interesul audierii unor pagini muzicale geniale ale Titanului – uvertura "Egmont" , "Simfonia a cincea, în do minor" – nu mai au nevoie de comentarii entuziaste. Prezența excepțională a pianistei Elisabeth Leonskaja, unul dintre cele mai faimoase nume ale pianisticii internaționale actuale, neîntrecută solistă a "Concertului nr. 3" de Beethoven, reprezintă un argument în plus al manifestărilor susținute de "Romanian Simfonietta Orchestra". În 2012, 2014, 2016, Orchestra a avut satisfacția de a concerta alături de marea pianistă, la standarde culturale europene, inclusiv prin participarea în programele Festivalului „Mahler" de la Toblach, Italia. O seară extraordinară, în colaborare cu această celebră interpretă, "Festivalul Ludwig van Beethoven" de la Ateneul Român, sub semnătura lui Horia Andreescu, constituie un reper pentru cultura muzicală bucureşteană, epicentru al evenimentelor artistice europene în seninul lunilor de vară ce împlinesc o incredibilă şi legendară magie a capodoperelor clasice vieneze.

"National Youth Orchestra (NJO), Netherland" (Orchestra de Tineret a Olandei) a îndeplinit rolul de a susține momentul protocolar de onoare al finalizării Festivalului "Vara Magică", ediția a VI-a (miercuri, 23 august). În proiectul programului ediției, reperul concertului este de maxim interes, prezentând publicului bucureştean acest renumit ansamblu care a evoluat în sala Ateneului Român sub bagheta dirijorului **Mark Wigglesworth** şi beneficiind de prezența ca solist a unui renumit violonist rus, **Alexandr Sitkovetsky.** Faima ansamblului olandez fondat în 1957, alcătuit din muzicieni tineri, aparține unei activități binecunoscute publicului continental. Formația face parte din Federația Europeană a Orchestrelor Naționale de Tineret (EFNYO), oferind tinerilor muzicieni talentați care o compun prilejul de a participa la diverse activități şi evenimente muzicale, printre care Festivalul de Vară al provinciei olandeze

Elisabeth Leonskaja, Romanian Sinfonietta Orchestra

Gelderland, Turneul de Iarnă al NJO şi multe alte solicitări ale vieții muzicale de pretutindeni, concerte susținute de cei 160 de membri ai Orchestrei, selectați în urma unor audiții efectuate de diverse Academii de muzică din Europa. De pregătirea lor profesională răspund reputați profesori şi dirijori ce urmăresc dezvoltarea abilităților interpretative în orchestre simfonice, ansambluri de muzică clasică, de cameră, contemporană şi de Operă.

Repertorial, putem vorbi de muzica pe care tinerii muzicieni o oferă publicului, sub conducerea prestigiosului dirijor internațional Mark Wigglesworth, ca rezultat al unui studiu complex al creațiilor care prezintă stilistic un interes aparte al artei componistice. Programul a debutat cu pagini muzicale de Wagner - *Uvertura* din opera *"Tannhauser" și* tabloul simfonic descriptiv *"Venusberg music", în versiunea pariziană a compozitorului. Efectul simfonic este impresionant, cu strălucitoare culori orchestrale, proporții sonore spectaculoase și ample, care indică preocuparea organizatorilor ansamblului pentru ascensiunea valorilor calitative instrumentale. Pentru "Concertul de vioară și orchestră" (1947) de Fr. Korngold,* solist Alexandr Sitkovetsky, *audiția a impresionat prin originalitatea partiturii, împletind vitalitatea ritmică și lirismul romantic, pus în lumina dialogului solistului cu orchestra. Neîndoios, efectul strălucitor al celebrului balet "Petrușka" de Igor Stravinski (1911) a creat o impresionantă tensiune în tălmăcirea muzicală a dirijorului* Mark Wigglesworth, *subliniind tragismul acțiunii scenice și conducând spre finalul neașteptat, realizat de orchestra olandeză sub gestica dirijorală de mare efect. Aplauzele entuziaste ce au urmat finalului, cu suplimentul Uverturii "Candide" de Bernstein, au justificat întru totul succesul renumitului ansamblu* "National Youth Orchestra (NJO), Netherland", *autentificând deplin simbolul bucureștean al acestei "Veri Magice", sărbătoare festivalieră estivală bine cumpănită de organizatori, "Lanto Communication", Primăria Capitalei, Coproducător:* ARCUB și *numeroși sponsori.*

Orchestra de Tineret a Olandei

Grigore CONSTANTINESCU

Masterclass de pian

Între 16 și 20 august, în plină relaxare estivală, într-un București aproape pustiu din cauza caniculei, a avut loc la Colegiul Național de Muzică George Enescu un masterclass de pian susținut de pianistul și profesorul Cristian Beldi de la Universitatea de Muzică din Köln. Organizat de Art Channel Romania, masterclass-ul a reunit participanți de vârste cuprinse între 14 si 22 de ani.

Pianistul elvețian Harry Datyner spunea despre Cristian Beldi, când acesta tocmai absolvise liceul, că poate cânta deja pe orice mare scenă a lumii, ceea ce Beldi a și făcut, chiar din timpul studenției sale la București, Geneva, Salzburg, Hamburg și Köln. Cu un bagaj solid de premii la concursuri internaționale, printre care cele de la Köln, Maryland, Valencia, Terni și Senigallia, Cristian Beldi a concertat în Europa, America de Nord, Asia și Australia și a predat mulți ani la Robert-Schumann-Hochschule din Düsseldorf, actualmente fiind profesor de pian și muzică de cameră la Hochschule für Musik und Tanz din Köln; de asemenea, ține regulat masterclass-uri în Germania, Belgia, Italia, Anglia, Israel și Coreea de Sud.

Am asistat la câteva cursuri, din curiozitate de muzician, pianist și profesor; sunt convinsă că schimburile și împrospătările de idei nu pot fi decât benefice în orice etapă a evoluției profesionale. Am avut astfel ocazia să aud câțiva tineri talentați și să asist la o demonstrație de virtuozitate pedagogică și pianistică de nivel foarte înalt. S-au lucrat sonate de Mozart și de Beethoven, studii de Liszt și de Rahmaninov, Rapsodii de Brahms și de Liszt, concerte de Beethoven, Poloneze de Chopin și alte piese. Nu am decât cuvinte de admirație pentru știința și talentul de pedagog ale lui Cristian Beldi, care lucrează la detalii, menținând în permanență atenția discipolului

Cristian Beldi

îndreptată și către întreg; schimbă digitații, dă soluții tehnice ingenioase, motivate și adaptate sensului muzical, arată, de la celălalt pian, ce trebuie făcut și cum trebuie să se audă - sigur, așa se face în general, dar remarcabil este și modul în care Beldi înțelege personalitatea și problematica elevului și își adaptează predatul pentru rezultate optime, în sensul eficienței imediate și în cel al dezvoltării generale a tânărului pianist. E creativ ca profesor: nu aplică mereu aceleași soluții, respinge clișeul, dă dovadă de tact și inventivitate. Discipolul se simte în siguranță, este motivat si interpretarea sa se amelioreaza imediat.

Masterclass-ul s-a încheiat cu concertul din 20 august, în care s-au putut evalua rezultatele eforturilor depuse. Alexandru Manolache, talentat, inteligent și tenace a deschis concertul cu *Sonata în Do major, K.309* de Mozart, pe care a cântat-o cu maturitate și înțelegere a stilului; Ioana Gîrleanu a făcut progrese în *Waldesrauschen* al lui Liszt. Sabin Bănescu, venit din Râmnicu Vâlcea, a cântat *Rapsodia Ungară nr. 6* de Liszt cu ușurință și dezinvoltură; Stefan Vîrtejaru, proaspăt absolvent de liceu ce va pleca să studieze la Cluj a arătat calități muzicale, seriozitate și bună stăpânire a mijloacelor tehnice în *Studiul Tablou în Mi bemol major op. 33 nr. 7* de Rahmaninov și în cele două *Rapsodii op.79* de Brahms. Robert Creimerman a cântat cu multă sensibilitate și anvergură pianistică *Sonata op. 27 în mi minor* de Beethoven. A fost un moment de reală bucurie pentru cursanți și pentru publicul din care, în mod surprinzător, au lipsit profesorii tinerilor pianiști. Ceea ce m-a făcut să regret că în breaslă pare să dispară interesul pentru performanțele colegilor. Păcat.

Felicitări organizatorilor, felicitări tinerilor pianiști și maestrului Cristian Beldi!

Lena VIERU CONTA

O nouă premieră mozartiană – „Don Giovanni”

Domeniu predilect pentru Mozart, încă din anii copilăriei, teatrul muzical însumează capodopere care beneficiază de experiența contemporanilor şi dau genului o complexitate uimitoare prin fina împletire a factorului psihologic cu cel dramaturgic, în variate specii de operă, *singspiel, opera buffa, pastorala, opera comică, drama giocosa* (**Don Giovanni**), *opera seria*. Noutatea extraordinară a discursului muzical mozartian îl situează pe artist printre aştrii acestui mileniu, invitând la o perpetuă descoperire a ideilor şi sentimentelor care fac din ea un tezaur nepreţuit. Principiul de gândire iluminist, preluat spiritual de către Mozart, ne determină să privim mereu mai cu atenție capodoperele sale teatral-muzicale care, după cum spunea Mircea Eliade, pot reprezenta modelul exemplar al tuturor modalităților **„de a face”.** Lumea capodoperelor teatral-muzicale mozartiene ni se înfățişează ca un principiu arhetipal al creațiunii universului, devenind o variantă de acțiune primordială, aparținând unuia sau altuia dintre creatorii posibili, oferind oamenilor existențe valabile odată cu trecerea metamorfozată a timpului.

Nu se poate presupune că gândirea poetului-dramaturg şi libretist a fost pentru Mozart principala dimensiune a orientării creativității dramaturgiei sale muzicale din perspectiva compozitorului care construieşte lumi, destine, spații şi realități umane ca viziune. Dimpotrivă, configurarea limbajului muzical, ca unealtă subtilă, cu valențe caracterologice, duce mai departe consecințele eventualelor sugestii pe care Mozart le regăseşte în lectura textului imaginat de Lorenzo da Ponte. Muzică şi spiritualitate, viziune spațial-translucidă, stăpânire a legilor simetriei în sentimente impresionează şi domină. Ne gândim mai cu seamă la intuiția maturității artistului, aşa cum o vedem manifestată plenar în cele patru capodopere finale care, pe o scară a timpului de patru secole, echilibrează destinele istoriei genului operei. Putem vorbi astfel de teatrul muzical „până la Mozart” şi teatrul muzical „de după Mozart.” Sugestiile lui Jean Starobinski (lucrarea din **1789 „Emblemele rațiunii”**) ne fac să înțelegem mai bine aceste aspecte.

Prima viziune la care dorim să ne referim în spectacol aparține arhitectonicii triunghiulare în trepte şi cortine mobile, ordonatoare a narațiunii, ce se impun memoriei după vizionarea spectacolului sau audiția muzicii. Referința următoare, mai evident învecinată cu cosmogonia prin rotația activă într-un spațiu aflat în mişcare este *„drama giocoso”* (categorie ce uneşte contrariile în **„Don Giovanni”;** 1787-Praga, 1788-Viena). Episoadele nocturne definesc spațiul: omorul, scena din cimitir, balul, invocarea libertății, noaptea finală şi vizita letală a oaspetelui de piatră. Elementul primordial este construcția sistemului față de un reper central, Don Giovanni, omul risipei, al excesului, clipelor fugare şi cuceririlor fără viitor, în jurul căruia se rotesc toate celelalte simboluri de personalități umane, fiecare cu caracterizările muzicale determinate de profilul moral-afectiv reprezentativ - răzbunarea justițiară, gelozia revendicativă, afectul vulnerabil, uneori vulgar, prostia naivă, ajungând până la cei doi evaluatori, Comandorul - judecătorul-implacabil; Leporello - acționarul conjunctural, care scrie dosarul celor *„mill'e e tre”*. Compozitorul dramaturg plasează, în două proporții cvasi egale temporal, progresia şi regresia vitală a unei lumi care se face şi se desface simetric – altădată sau acum - pentru a-l defini pe Don Giovanni, ale cărui limite nu există decât pentru a fi depăşite. Filozofia existențială a afectelor îl inspiră pe Mozart al cărui text îi este oferit tot de Lorenzo da Ponte, autor ce reuneşte texte şi idei valabile, interpretabile şi viabile până în secolul XXI, în lanțul a peste trei secole. După interpretarea regizorală a lui Alexandru Darie, premiera acestei capodopere a cunoscut un interes valabil, timp îndelungat, pe scena Operei bucureştene, până la întâlnirea şocantă cu Andrei Şerban şi refacerea regizorală potrivită gândirii mozartiene. Suma contribuțiilor creațiilor autorului în semnarea spectacolului are un plan al tehnicii singularului şi de grup construit după legea relațiilor în catene, condiționate prin actualizarea jocului formelor, meşteşugului luminilor, pulsațiilor ritmice dansante traductibile în vârtejul personajelor, mai mult sau mai puțin convingătoare (Daniela Dima, Corina Grămoşteanu). Vom enumera prezențele de personaje, depăşind impactul cu rolurile titulare – Adrian Mărcan şi „adjunctul” său, Justinian Zetea - prin acțiunile conduse regizoral ale celorlalți interpreți ca declamație, gestică, vocalitate, performanțe de moment (Cristina Maria Oltean, Simona Neagu, Tiberius Simu, Antoaneta Bucur, Iulian Sandu, Marius Boloş). Dialogul cu orchestra a solicitat o mare atenție din partea dirijorului Ciprian Teodoraşcu, maestrului de cor Daniel Jinga. Din perspectivă organizatorică, Primăria Sectorului 5, Municipiul Bucureşti, a asigurat baza materială a acestei premiere eveniment, înainte de deschiderea stagiunii 2017 – 2018. Tot ce am văzut, tot ce poate fi supus discuției, se defineşte, cum spuneam, ca un moment interpretabil. Timpul şi semnătura lui Andrei Şerban îşi vor spune, pe cât posibil, cuvântul.

Grigore CONSTANTINESCU

OPERA START, Ediția I a Festivalului – Concurs de Operă (Buşteni, 18 – 21 august 2017)

Organizatorii Festivalului-Concurs OPERA START, *Fundația „Bianca”* şi *Centrul Cultural „Aurel Stroe”* din Buşteni, au avut în vedere la înființarea acestui eveniment, din minunata zonă montană a Văii Prahovei, două principale deziderate: primul se referă la promovarea şi susținerea tinerelor talente vocale din domeniul interpretării de operă, prin *înlesnirea apropierii de instituțiile de spectacol şi concert*, în vederea colaborărilor viitoare cu o parte din sponsorii concursului – Opera Națională Română din Cluj-Napoca, Opera din Braşov, Filarmonica de Stat „Dinu Lipatti” din Satu-Mare, Filarmonica „Mihail Jora” din Bacău (de altfel, majoritatea premiilor constau în concerte şi spectacole de operă); al doilea este acela de a încuraja tinerii interpreți să abordeze *repertoriul românesc de operă* (o arie dintr-o operă românească fiind obligatorie în repertoriul de concurs), neglijate în alte concursuri de operă din țară.

Laureații: Ştefan Lamatic, Mihai Urzicana, Manuela Ipate, Emanuela Sălăjan, Cosmina Stancu, Rodica Bunea, Paul Celmare

În prima zi a concursului, desfăşurată în cadrul mirific al Castelului Peleş (oferit prin bunăvoința doamnei director al *Muzeului Național Peleş*, Sinaia), au evoluat concurenții, în fața juriului format din personalități ale vieții muzicale româneşti, reprezentând specializări în profesii direct legate de canto şi spectacolul de operă: Preşedinte – soprana Bianca Luigia Manoleanu, profesor la Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti; Membrii – mezzosoprana Margarita Mamsirova, solistă a Teatrului Balşoi din Moscova; mezzosoprana Heliana Drăguşin, profesor la Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti; regizoarea Anda Tăbăcaru Hogea, profesor la Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti; baritonul Florin Estefan, prim solist şi manager general al Operei Naționale Române din Cluj-Napoca; maestrul Victor Dumănescu, dirijorul Orchestrei Operei Naționale Române din Cluj-Napoca.

Pe tot parcursul zilelor de concurs, concurenții au participat la *Masterclassis* din partea fiecărui membru al juriului, ilustrate practic prin recitaluri şi discuții cu fiecare dintre tinerii cântăreți aflați în concurs. Astfel, toți concurenții au beneficiat de vasta experiență a maeştrilor şi, chiar dacă nu au plecat cu un premiu, au primit o *Diplomă de participare* şi şi-au sporit bagajul de învătătură şi experiență aplicat direct la personalitatea şi dotarea fiecăruia.

Un moment inedit l-a reprezantat *Masterclass de muzică românească contemporană*, prezentarea operei compozitorului Ionică Pop, profesor la Academia de Muzică „Gheorghe Dima” din Cluj-Napoca, care a prezentat opera sa *A doua aventură a domnului Antipyrin*, după piesa cu acelaşi titlu de Tristan Tzara, filmare din spectacolul realizat cu studenții de la Academia din Cluj.

Au putut fi urmărite cu mare interes recitalurile susținute de mezzosoprana Heliana Drăguşin, acompaniată de pianistul Remus Manoleanu; soprana Stanca Maria Manoleanu şi Mihai Urzicana, acompaniați de pianistul Roman Manoleanu; apoi *Masterclass de muzică românească „De la Enescu la contemporani”*, susținut de soprana Bianca Luigia Manoleanu şi pianistul Remus Manoleanu (marcând şi ziua de naştere a marelui nostru compozitor – GEORGE ENESCU – 19 august); precum şi recitalurile baritonului Florin Estefan, acompaniat de pianistul Remus Manoleanu şi, nu în ultimul rând, recitalul mezzosopranei Margarita Mamsirova, acompaniată de pianista Krimhilda Cristescu – toate constituind momente de intensă trăire artistică şi puternică transmitere a emoției muzicale, prin excepționale voci şi inteligante interpretări.

Palmaresul Concursului se prezintă astfel: **Premiul I** (*ex aequo*) – Mihai Urzicana şi Manuela Ipate; **Premiul II** – Antonia Cosmina Stancu; **Premiul III** – Ştefan Lamatic; **Premiul special acordat de Opera din Braşov** – Antonia Cosmina Stancu; **Premiul Special *Prahova Classic Nights***, acordat de D-na Margarita Mamsirova – Ştefan Lamatic; **Premiul Special acordat de UCIMR** – Paul Celmare; **Premiile speciale acordate de Ro.As.It**.(*Asociația Italienilor din România*) – Ana Maria Băcanu şi pentru un participant de etnie italiană – Roman Remus Manoleanu; **Premiul special acordat de Fundația *Theodor Grigoriu*** – Rodica Bunea; **Premiul special acordat de Fundația *Dinu Lipatti-Clara Haskil*** – Emanuela Sălăjan.

Juriu, premianți, concurenți

Un cuvânt de mulțumire şi admirație se cuvine şi celor care au acompaniat evoluțiile candidaților: în primul rând pianistei Gönul Abdula (care a acompaniat majoritatea candidaților), apoi tinerilor pianişti Raluca Ouatu, Roman Manoleanu şi Andrei Racu.

Mihaela MARINESCU

Festivalul internațional "Enescu – orfeul moldav" Muzica lui Enescu la ea acasă

La joncțiunea ultimelor zile din august cu primele din septembrie ale acestui an, la Tescani și Bacău s-a desfășurat ediția a XXXVIII-a a *Festivalului Internațional "Enescu - Orfeul Moldav"*. Cinci seri de muzică, cu programe interesante.

Prima seară de recital a aparținut Trio – ului Ateneu, în formula: Andrei Onofrei – vioară, Mihai Epuran – violă, Simona Diaconu – violoncel. Ei colaborează din anul 2014 și susțin recitaluri în țară, în Italia și Elveția cu clarinetista elvețiană Elisabeth Ganter și au interpretat: *Cvartetul nr.4 în do minor* de Michelle Vogel, *Cvartetul nr. 1 în Si Major* de Joseph Haydn într-un aranjament de V. Gambaro și *Cvartetul nr. 3, op. 79 KV 496 în Fa Major* de Wolfgang Amadeus Mozart pentru clarinet, vioară, violă și violoncel.

Tescanii se bucură de o bogată activitate artistică. Să ne amintim cursurile de măiestrie vocală, recent încheiate ale mezzosopranei Viorica Cortez și ale sopranei Leontina Văduva, acompaniate de pianista Alina Pavalache, unde și-a dat concursul regizoarea Anda Tăbăcaru–Hogea. Aceste cursuri, axate pe creația enesciană și muzica franceză, au fost imaginate ca *Întâlniri Internaționale Muzicale „George Enescu"*, la care participă tineri cântăreți ce beneficiază de îndrumări muzicale - canto, de regie și mișcare scenică.

"Tescani e un loc binecuvântat", mărturisea Anda Tăbăcaru-Hogea, în care energia pozitivă și armonia se simt din plin, așa cum se simte și spiritul lui Enescu, în fiecare colț al conacului și al parcului".

Am recitit un gând al lui George Enescu și, purtându-mi pașii pe aleile de la Tescani, m-am reculeș în capelă, în acordurile muzicii enesciene, la ea acasă. "Părinții mei, care proveneau fiecare din familie de preoți ortodocși, se rugau cu ardoare și plecau deseori la mănăstiri pentru a-I cere Domnului să le trimită copilul mult dorit. Ruga lor s-a împlinit în anul 1881... Iată-mă de două ori pecetluit, ca om al gliei și ca mistic. Pământul și religia au fost cele două divinități ale copilăriei mele. Le-am rămas credincios tot restul vieții."

Muzică, literatură, pictură – întâlniri spirituale la Tescani, cu Leontina Văduva și Alina Pavalache, cu redactorul șef al revistei "Dilema veche", autorul dialogurilor cu Virginia Zeani, "*Canta che ti passa*" - Sever Voinescu și pictorul Mihai Sârbulescu.

Tatăl nostru de Felicia Donceanu a răsunat, în capela de la Tescani, la deschiderea expoziției lui Mihai Sârbulescu. Au urmat lucrări de Hahn, Fauré, Massenet – cu solo violoncel George Bosnea, *Ave Maria* – solo de vioară Marcian David, Wolf, Wagner, Bellini, Obradors, Rubinstein, Vlassov. Din program nu au lipsit Lipatti și Enescu!

După treizeci de ani de carieră internațională, în care s-a bucurat de ovații pe marile scene ale lumii, Leontina Văduva ne-a încântat aici, la Tescani, cu vocea sa amplă. Ea predă canto la Conservatorul „Claude Debussy" din Lausanne și este acompaniată de Alina Pavalache, director artistic al *Întâlnirilor Muzicale Internaționale Enesco* și al *Concursului Internațional de canto Georges Enesco*, la Paris.

Orchestra Filarmonicii a participat la un concert dirijat de Andreas Mihăiță Rădoi, într-un proiect menit să îl serbeze pe Dinu Lipatti la centenarul nașterii. Viniciu Moroianu, care a interpretat lucrările pentru pian solo: *Mica Suită, Nocturne, Fantezia op.8 și Concertino în stil clasic pentru pian și orchestră*, lăuda curajul acestei întreprinderi unice în țară.

Fondatorul *Orchestrei Naționale de Cameră "Grandissimo"*, Andreas Mihăiță Rădoi a dirijat și *Coral pentru orchestră de coarde.*

Enescu l-a idolatrizat pe Bach, pe care îl considera maestrul maeștrilor. Invitat să susțină un recital în cadrul Festivalului „George Enescu" de la Tescani, violoncelistul Andrei Kivu – stabilit la Paris - discipol al Ancăi Vartolomei, Aurel Stroe, Iancu Dumitrescu, David Hykes - a cântat la Londra, New York, Viena, Atena, Berlin, Sydney, Paris …

George Bosnea, Alina Pavalache, Leontina Văduva, Sever Voinescu, Marcian David

Este primul violoncelist român care a interpretat *Integrala Suitelor* de Bach intr-un singur concert (Paris, 2009), care a transcris și cântat la violoncel *Sonatele* și *Partitele pentru vioară* de J. S. Bach (Paris, 2017).

Proiectul Violon – Cello, imaginat de Andrei Kivu, este o îmbinare între creația lui Bach pentru vioară și violoncel. El a transcris pentru violoncel *Sonatele* și *Partitele* compuse de Bach pentru vioară solo.

Ultima seară a Festivalului de la Tescani, 2 septembrie – prima din Festivalul de la București, ni-l prezintă pe *George Enescu în ipostaze lirice.* Mezzosoprana Claudia Codreanu a fost acompaniată la pian de Inna Oncescu. Soliste binecunoscute și apreciate de publicul băcăuan, cu o experiență de duo de peste 20 de ani, ele au interpretat la închiderea ediției 38, *Lieduri, Melodii* și *Cântece,* pe versuri de Carmen Sylva, Fernand Gregh și Clement Marot.

Ozana KALMUSKI ZAREA

Un muzicolog pierdut în neantul uitării:

EMANOIL CIOMAC – 55 de ani de la dispariție

La împlinirea a 55 de ani de la dispariția lui Emanoil Ciomac, se cuvine să evocăm personalitatea unui muzicolog, pe nedrept pierdut în uitare, care a lăsat în urma sa o zestre muzicologică remarcabilă.

Emanoil Ciomac muzicolog, critic muzical, scriitor, s-a născut la 5 februarie 1890, la Botoşani, într-o familie veche armenească, în care muzica ocupa un loc important, copiii fiind îndrumați de mici, înspre studii muzicale.

Nu trebuie să ignorăm faptul că în Botoşaniul copilăriei lui Emanoil Ciomac, aveau loc frecvent spectacole de operă ale unor de trupe din țară şi străinătate, concerte susținute de baritonul Dimitrie Popovici-Bayreuth, violoniştii Jacques Thibaud, George Enescu, publicul botoşănean fiind recunoscut ca fiind avid de spectacole.

Emanoil Ciomac urmează studiile între anii 1901 – 1906, la vestitul liceu *A. T. Laurian*, din Botoşani, continuând apoi, la un alt liceu de renume - *Liceul Internat* din Iaşi, pe care îl absolvă în anul în 1908.

Între anii 1906 – 1908, se dedică studiilor muzicale la Conservatorul din Iaşi, având profesori de notorietate: Athanasie Teodorini – vioară, Sofia Teodoreanu – teorie şi solfegiu, Titus Cerne – istoria muzicii.

Va urma la Paris, Facultatea de Drept, obținând Doctoratul la Sorbona, frecventând în paralel, cursuri muzicale şi literare.

În anul 1914, Emanoil Ciomac se căsătoreşte cu pianista Muza Germani (cea care va deveni un ilustru pedagog la Conservatorul din Bucureşti) luând hotărârea de a se se întoarce în țară.

Deşi a urmat studii juridice, renunță total la acest domeniu, îndreptându-se spre o carieră muzicală, în calitate de muzicolog şi critic muzical.

Scrie numeroase cronici în *Adevărul*, *Convorbiri Literare*, *Muzica*, *Secolul XX*, *Viața Românească*, *Revista Fundațiilor*, *Universul Literar*, *Timpul*, *L'Indépéndance Roumaine*,

Între anii 1935 – 1939, activează ca profesor de istoria muzicii la Conservatorul *Pro Arte* din Bucureşti, conservator particular patronat de Regina Maria, fondat şi condus de George Cocea, absolvent al Conservatorului din Paris, prim- violoncelist al Filarmonicii.

Susține conferințe la Sala Dalles, concerte – lecții, emisiuni radiofonice, prezintă concertele Filarmonicii şi ale Societății de Radiodifuziune (1928 – 1946).

În scrierile sale muzicologice, Ciomac va acorda o importanță deosebită compozitorilor Bach, Beethoven, Schumann, Chopin, Liszt, Verdi, Brahms, etc. A avut şansa de a participa la marile Festivaluri internaționale de muzică de la Salzburg, Bayreuth, Viena, Paris.

Pentru Emanoil Ciomac, doi dintre compozitorii preferați vor deveni obiectul principal al cercetărilor sale: Richard Wagner şi George Enescu.

Un loc aparte, în viața şi în scrierile sale îl va ocupa George Enescu, de a cărui prietenie s-a bucurat începând din anul 1915, până la plecarea definitivă din țară, în 1946.

Cele mai importante studii şi articole ale lui Emanoil Ciomac au fost publicate în cele două volume intitulate *Pagini de cronică muzicală (1915-1938)*, apărute postum, în 1967. Volumul *Poeții armoniei*, publicat în anul 1968, la Editura Fundației, este prezentat de către Iosif Sava, în *Prietenii muzicii*, ca fiind "un microtratat de istoria muzicii, de estetică muzicală a cronicarului care a analizat săptămână de săptămână, în paginile ziarelor bucureştene, creațiile veacurilor ascultate în sălile de concert".

Bun cunoscător al limbilor franceză, germană şi engleză, Emanoil Ciomac a fost traducătorul a peste 20 de librete de operă, precum şi al unor texte de oratorii şi cantate: *Oedip* de George Enescu, *Kneazul Igor* de Alexandr Borodin, *Faust* de Charles Gounod, *Ariadna la Naxos* de Richard Strauss, *Messias* de G.Fr. Händel, *Creațiunea* de Joseph Haydn, *Oratoriul de Crăciun* de J.S. Bach;

În anul 1922, a fost primit ca membru în *Societatea Scriitorilor România*, fiindu-i recunoscute astfel, meritele în domeniul literaturii.

A scris versuri: *Lumina din amurgul toamnei*, *Mistica roză*, *Prometeu*, *Poeme către Brâncuşi*; piesele de teatru: *Promethеu* (1954), *Un vis al lui Socrate* (1959), *Franciscanii* (1959).

Timp de patru decenii, Emanoil Ciomac a fost cronicarul evenimentelor muzicale ale unei epoci în care muzica românească încerca să-şi croiască un nou drum, atât pe plan interpretativ, cât şi al creației, fiind aşa cum spunea Viorel Cosma "cel mai desăvârşit educator al publicului bucureştean din prima jumătate a sec. al XX-lea".

Emanoil Ciomac a fost un fin analist, un cronicar al vieții muzicale româneşti, un promotor al culturii naționale, fiind un susținător al muzicii inspirate din folclor.

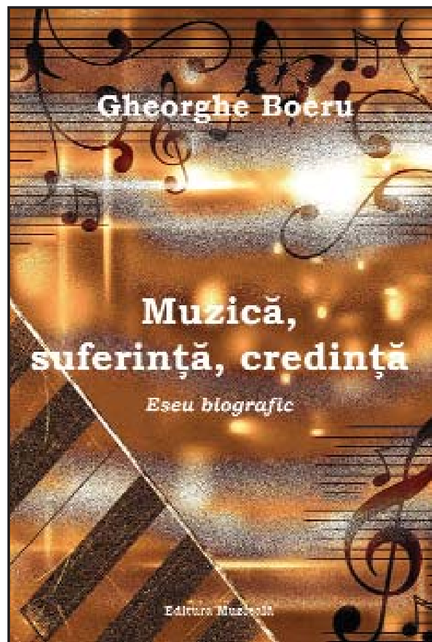
În scrierile sale, regăsim oglinda unei vieți concertistice efervescente, prin prezența în sălile de concert bucureştene a unor personalități muzicale: George Enescu, Dinu Lipatti, Alfred Cortot, Jacques Thibaud, Fritz Kreissler, Serghei Prokofiev, Ionel Perlea, George Georgescu, Pablo Casals, Claudio Arrau, Gabriel Pierné, Constantin Bobescu, Wilhelm Bakhaus, etc.

Muzicologul a trecut la cele veşnice, în 13 iunie 1962. Nu trebuie să uităm că prin lucrările sale, Emanoil Ciomac a adus o contribuție de neprețuit la îmbogățirea epopeii culturii muzicale, ocupând un loc important în galeria marilor muzicologi români.

Mariana POPESCU

„Muzică, suferință, credință"

Aparent inconsistentă (din punct de vedere academic), cărticica semnată de Gheorghe Boeru și Gabriela Boeru Ander este una, de fapt, extrem de „plină". Adică bogată din punct de vedere moral (istorie recentă încă sub obroc), din punct de vedere cultural, din punct de vedere antropologic. Pentru un „profan", apariția sa la Editura Muzicală a UCMR (2016) este aproape bizară; iar pentru muzicologul îndoctrinat în școlile pozitivismelor comuniste ori ale ortodoxismelor extremiste, aproape că „nu se justifică". Și îmi amintesc de privirea mirată a unui coleg, atunci când am observat cartea în biroul editurii și am cumpărat-o rapid. Căci, desigur, era vorba de una din cărțile scoase „în regia autorului", sponsorizată chiar de către familia lui Gheorghe Boeru, pentru care niciun referent sau redactor nu s-a aplecat asupra conținutului textual, fapt pentru care nici difuzarea sau promovarea sa de către sistem (establishmentul de specialitate) nu prea intra în calcul.

Însă acest *eseu biografic* (cum precizează cartea prin chiar subtitlul ei) este unic și original prin mesajul său fundamental/elementar; și anume acela care acordă muzicii nu valori teoretice, intelectuale sau socioprofesional-carieristice, ci un rol intim, major pe plan individual și de conștiință, un rol socialmente salutar.

Cartea nu are aproape deloc referințe muzicale și/sau muzicologice de tipul celor consacrate/impuse drept „academice" sau „științifice". Cartea demonstrază însă că, prin pasiunea sa pentru cântare, un om dedicat trăirii religioase sincere, generalizate, și-a salvat în numeroase situații existența, viața, a evitat pușcării, discriminări extreme, epurări criminale. Prin asemenea detalii, cartea constituie un material de studiu și reflecție interesantă și valoroasă pentru orice antropolog și culturolog în genere, iar pentru un antropolog muzical cu deosebire.

Volumul reprezintă autobiografia scrisă de către Gheorghe Boeru din 1979 până în 1984, reluată/re-redactată și completată postum de către fiica sa (coautoare); text la care s-au adăugat câteva amintiri și mărturii ale câtorva prieteni, cunoscuți și confrați într-ale comunității lor religioase. Pe scurt, Boeru se prezintă ca un cantor/diac de mare talent în strana și corul unor biserici ortodoxe, apoi membru al corului *Carmen* (al lui Ioan D. Chirescu) între 1938-1941, ulterior ca dirijor de cor în formația artistică a CFR-ului. A luat câteva lecții de canto, ca membru al sextetului bărbătesc *Cotroceni* cânta inclusiv la radio (mai ales de Crăciun și de Paște), în cele din urmă ajungând și membru în corul (de elită) al Patriarhiei Bisericii Ortodoxe Române. La înmormântarea celebrilor legionari Marin și Moța, Gheorghe Boeru este fascinat de marele cor al Gărzi de Fier și, dincolo de ideologia și politica naționalist-fascistă, tocmai corul acela – mai exact, cum se poate subînțelege, stilul egal militarist-riguros și totodată înalt-artistic al interpretării – îl și convinge pe muzician să adere la legionarismul de oribilă amintire. În propriile cuvinte: „Mi-am văzut realizată și dorința de o viață, să fiu în formația Operei de Stat pentru că majoritatea corului Operei cânta în corul legionar. La deschiderea sesiunii muzicale în anul 1940, Opera a fost deschisă în uniforma Gărzii de Fier și eu eram acolo" (p. 16.)

Din 1941, coristul și dirijorul nostru de talent se află mereu-mereu în pragul arestării, proceselor, pușcăriei, eliminării fizice. Și mereu-mereu, de fiece dată, experiențele sale muzical-corale formează un fel de fundal sau origine de referențialitate salvatoare. Inclusiv simpatia, sprijinul sau decizia diverselor „cadre" profesionale, de răspundere administrativă sau chiar corecțională, care îl și salvează, provin – direct sau indirect – tot din implicarea, pasiunea și talentul muzical care-l motivaseră și expuseseră social pe Gheorghe Boeru. Oricum, la istoria sa legionară, acesta mai adaugă încă un element de mare expunere sau vulnerabilitate sociopolitică, fiindcă imediat după război va intra în contact cu Biserica Evanghelică (a Evreilor Mesianici), condusă de Richard Wurmbrand; și, fascinat de către acesta din urmă, se va converti la noul/revoluționarul cult neoprotestant. Chiar dacă între timp, activitatea sa muzicală și vocea sa solistică îi vor aduce inclusiv invitația de a se debarasa de „trecutul legionar" și amenințările prezentului stalinist intrând în Partidul Comunist, această transformare și integrare extrem-radicală de ordin religios (opusă atât oricărei ideologii fasciste cât și oricărei gândiri comuniste), îl va pune în noi situații critice, de risc socioprofesional și politic. De acum încolo, paginile lui Boeru nu mai subliniază rolul salutar al muzicii, ci exclusiv pe acela al prezenței și operanței Mâinii/grijii lui Dumnezeu. Optsprezece ani el este hărțuit, urmărit, arestat și anchetat mereu de către Securitate – într-adevăr, Boeru face prozelitism și contribue la sporirea numărului creștinilor evanghelici, care în urma repetatelor arestări ale celebrului pastor Wurmbrand, se vor fi risipit/răspândit în alte comunități de gen neoprotestant și interetnic. Și, ca mulți dintre membri marcanți ai comunităților lor (șicanați constant de către securiști pentru activitățile lor socioreligioase), Boeru va sfârși și el în străinătate.

Printre toate numeroasele detalii biografice și de strictă practică/performanță religioasă, printre numeroasele labirinturi și anecdote de istorie reală, Boeru rămâne totuși un meloman și un muzician pasionat, prin vocea sa dând viață/vitalitate credinței sale – de o manieră care contribue consistent la solidaritatea internă și la atractivitatea externă a propriei biserici/comunități religioase. Boeru trece prin viața/biografia personală salvându-se pe sine, totodată ajutând pe mulți oameni, fiind îndrăgit și respectat în comunitățile religioase minoritare. El își propovăduiește propriile interpretări ale Bibliei nu doar în tonul predicilor intelectualiste (specifice neoprotestanților); tocmai glasul său muzical încântă, fascinează, alină și îmbărbătează grupuri și comunități întregi, mai ales în momentele dramatice și în trama constantă a discriminării, marginalizării și persecuției sociopolitice și profesionale din perioadele comuniste. Pe scurt, biografia sa demonstrează că muzica nu este doar un moft, lux, ornament sau delectare divertismentală, nu e doar o *expresie* a unei filosofii sau religii, ci chiar un factor vital, fundamental, constructiv și consolidant, salutar.

Cu accent pe religie sau spiritualitatea creștină aplicată cotidian, cartea menționează puține piese muzicale,

repertorii, nume de cântăreţi sau compozitori specifici. Ea doar sugerează şi dovedeşte existenţa unor repertorii (precum acelea ale cântărilor orale „ostăşeşti", ale pricesnelor şi romanţelor pe versuri creştine profund pietiste, ale traducerilor şi adaptărilor multor colecţii de imne occidentale, ale multor coruri, orchestre şi fanfare populare, aparţinând diverselor biserici), care s-au răspândit mult în toată România, care – pentru comunităţile pe care le-au sprijinit/deservit – au constituit Cultură, au făcut efectiv Istorie. Dar despre toate acestea, muzicologia românească (oficială/ majoritară/ academică/ de „sistem" comunist/postcomunist) continuă să n-aibă habar. Şi rămâne o temă de studii viitoare.

Marin MARIAN

Ingineri, pasiune şi muzică

În frumosul Salon de muzică al magnificului Palat Cantacuzino din Calea Victoriei 144 unde îşi are sediul Muzeul Naţional George Enescu, a avut loc anu acesta lansarea unui masiv volum al cărui cuprins găzduieşte istoria unei bine cunoscute orchestre prezentă de şase decenii pe scenele capitalei şi nu numai. Pentru profani titlul poate genera o mimică interogativă, deschizând însă coperţile – amintim că este o apariţie editorială elegantă, cu un interior în excelente condiţii grafice – apare un text al cărui conţinut şi stil incitant suprimă curgerea timpului. Parcurgerea lui în flux continuu îi trezeşte cititorului o satisfacţie specială chiar dacă acesta s-a aflat pe undeva la periferia a tot ceea ce a însemnat şi semnifică această apariţie pentru comunitatea ştiinţifică aparţinând ştiinţelor exacte. Aflându-ne şi noi ca personaj pe fundalul desfăşurării acestei adevărate epopei, a în/fiinţării Orchestrei Inginerilor, căci despre ea este vorba şi despre toţi cei care au pus pasiune şi dragoste faţă de muzică, am retrăit deplin epoca atât de frământată în care ansamblul şi-a adus contribuţia la viaţa artistică a Bucureştiului. Ce s-ar putea spune despre o carte care se defineşte printr-o înaltă obiectivitate, rigoare, respect faţă de predecesori, din paginile căreia totuşi transpare emoţia cu care autorul s-a apropiat şi s-a implicat în acest proiect? Decât că, negreşit trebuie parcursă şi plasată pe rafturile bibliotecii noastre! Prezentarea acestui document deosebit de preţios pentru comunitatea iubitorilor de artă muzicală, care nu a omis semnalarea nici unei apariţii publice (afişe, cronici, comentarii, anecdotică) şi pe nici un participant-actor (începând cu membrii fondatori, instrumentişti proveniţi din sfera inginerească, susţinători şi colaboratori) a avut loc în aceeaşi atmosferă caldă care emană şi din paginile cărţii. Ca o adevărată breaslă care se respectă, manifestarea a urmărit un protocol tradiţional fiind deschisă în sonurile *Cvartetului nr.13* de Mozart, în interpretarea ing. Ileana Ioneşti, Mihai Perciun, Eugenia Boboescu şi Teodor Chircu. Printre personajele care au evoluat în sala arhiplină s-a remarcat decanul de vârstă, prof. Moise Bitulescu – directorul celui mai important liceu din Piteşti care a avut imensa bucurie să-şi vadă foştii discipoli într-o postură festivă înafara cercului strict de specialitate; este vorba despre autor, Ing.Dipl. Andrei Iliescu şi despre Prof. Dr. Mircea Penescu, directorul Spitalului Carol Davila – cel care este concert-maestrul Orchestrei Medicilor, să-i spunem rivala, în acelaşi timp prietena orchestrei aniversate. Au mai luat cuvântul o serie de profesori universitari din cadrul Institutelor Politehnice şi alţi reprezentanţi şi susţinători ai activităţii muzicale inginereşti precum: Mihai Mihăiţă – preşedintele Asociaţiei Generale a Inginerilor din România, preşedinte al Academiei de Ştiinţe Tehnice din ţară, cel care a prefaţat volumul şi directorul Editurii AGIR, Dr. Ing Ioan Ganea. În egală măsură au fost de faţă şi au ţinut discursuri elogioase directorul general al Filarmonicii George Enescu, Andrei Dumitriu - care a aşternut şi câteva gânduri în deschiderea volumului - şi Mihai Cosma - Prof. univ. dr. de la UNMB (cartea însăşi a fost girată de autoritatea Academicianului Prof. dr. Octavian Lazăr Cosma, ale cărui aprecieri se află tipărite pe coperţile 2-3 ale volumului). Filarmonica bucureşteană a fost şi este în continuare instituţia care întotdeauna şi-a arătat disponibilitatea de a ajuta şi susţine logistic atât orchestra inginerilor cât şi pe cea a medicilor. De asemenea, a surprins extrem de plăcut prezenţa dlui Petre Codreanu, binecunoscutul şi temutul critic muzical. Aşa cum am subliniat, concepţia scrierii este foarte bine gândită, cele şase mari capitole zugrăvind cu lux de amănunte şi de fotografii: 1. O perspectivă asupra istoriei Orchestrei Inginerilor, 2. Maestrul Petru Ghenghea (fondatorul orchestrei n.n), 3. Personalităţi marcante ale vieţii ştiinţifice şi publice, 4. Stagiuni de concerte, 5. Proiecte şi turnee muzicale (capitol care are aceeaşi greutate ca şi primul, ca un arc unificator evidenţiind progresele pe care orchestra le-a realizat şi în contextul deschiderii internaţionale şi a raportării ei la partenerii şi omologii externi din Anglia, Germania, Republica Moldova, S.U.A., Malta, Italia) şi nu în ultimul rând 6. lista cu biografiile tuturor membrilor orchestrei de la începuturi până în anul de graţie 2017.Credem că toate aceste argumente vor oferi cititorilor ore şi zile de încântare spre beneficiul tuturor care iubesc cultura.

Corina BURA

Clipúri interogative

Dacă, subit, natura ciclicităţii ar dispărea din Univers, pentru noi n-ar mai putea fi un anume *când* să murim, cum nici pentru posibilii noştri urmaşi n-ar mai fi un *când* să se nască. Nu vom mai avea destin, dar vom rămâne de-a pururi. Partea bună e că, nemaiavând motive de ură, ne vom valoriza exclusiv patrimoniul iubirii. Ce poate fi mai minunat? (**G. B.**)

Aida la Verona

Sau, *Aida* la ea acasă, am putea spune, deoarece în antica Arenă din orașul îndrăgostiților cel mai reprezentativ spectacol rămâne, de circa un secol, celebra grand opéra verdiană. Un spectacol a cărui grandoare se potrivește poate cel mai bine cu imensul spațiu scenic, cu piatra romană pe care şed şi acum spectatorii, cu măreția unor decoruri al căror aer impunător stârneşte de fiecare dată aplauze spontante, la începutul fiecărui nou tablou.

În această vară la Verona se joacă *Aida* în două variante: una este cea „istorică" - realizată după o fotografie de epocă ce reda spectacolul inaugural din 1913, când

Arena a dat mâna cu opera, în onoarea centenarului nașterii lui Verdi. A menținut de atunci o tradiție centenară, astăzi având loc festivalul cu numărul 95 (doar cele două războaie mondiale au întrerupt cursivitatea anuală).

A doua *Aida* din acest an este o montare contemporană, realizată de celebra trupă de realizatori de spectacole La Fura dels Baus (care s-a intersectat şi cu *Oedip*-ul enescian). Am putea spune deci că oferta este pentru toate gusturile, de la iubitorii de tradiție pură până la admiratorii avangardei regizorale.

Cu mare plăcere am văzut pe afiş numele sopranei românce Celia Costea, acesta fiind argumentul hotărâtor pentru care am ales să văd Aida istorică. Într-adevăr, chiar dacă montarea datează din 1982 şi este semnată de Gianfranco de Bosio şi de scenograful Giuseppe de Filippi Venezia, ai senzația că te întorci în timp, în anii când Tulio Seranfin dirija în primele spectacole veroneze mari voci ale Italiei, când *Aida* era sinonimă cu somptuozitatea unor temple, coloane, statui şi costume cât mai apropiate de cele folosite la premiera egipteană din 1872. (De fapt, Aida a fost şi motivația fondării festivalului de la Arenă, primele două decenii această uriaşă structură antică găzduind exclusiv antepenultima operă verdiană.) Producția „istorică" este un spectacol-şcoală din acest punct de vedere, care are toate ingredientele pe care le cereau parizienii bogați de la Jockey Club, cei care dictau la Paris conținutul scenic al spectacolelor de grand opéra şi pe care, se pare, le agreează la maximum turiştii de astăzi. Nu lipsesc caii albi călăriți de gărzile regelui, barca ce alunecă lin pe apa Nilului, obeliscuri şi coloane, focuri aprinse în bătaia vântului, soldați ce defilează triumfători, coloane nesfârşite de preoți neînduratori, sclavi şi copilaşi africani, un balet larg desfăşurat, cu o prim-solistă ce atrage toate privirile.

Dacă partea vizuală este incontestabil vedeta spectacolelor din Arenă, partea muzicală a beneficiat la rândul ei de o vedetă: compatrioata noastră Celia Costea, soprană solistă a Operei din Atena. Chiar dacă afişul beneficia de nume sonore şi cu îndelungată carieră în spate, tânără şi frumoasa româncă a adunat cele mai entuziaste aplauze, atât după momentele solo cât şi la final, când întreaga echipă vine la rampă. A cântat cu rafinament şi cu suflet, cu o forță de a transmite emoția ce răzbătea din fiecare cuvânt rostit, înălțând parcă şi nivelul poetic al textului experimentatului libretist Antonio Ghislanzoni. Rar mi-a fost dat să observ o asemenea concentrare şi profunzime în aria „Ritorna vincitor" şi atâta zbucium şi suferință în duetul „Fu la sorte dell'armi a'tuoi funesta", dezvăluind o artistă la apogeul carierei, care a studiat cu migală rolul şi care poate reda întreaga încărcătură psihologică şi sentimentală a trăirilor eroinei lui Verdi, prea adesea standardizată în tipare seci şi simplificate. O voce frumoasă, control perfect

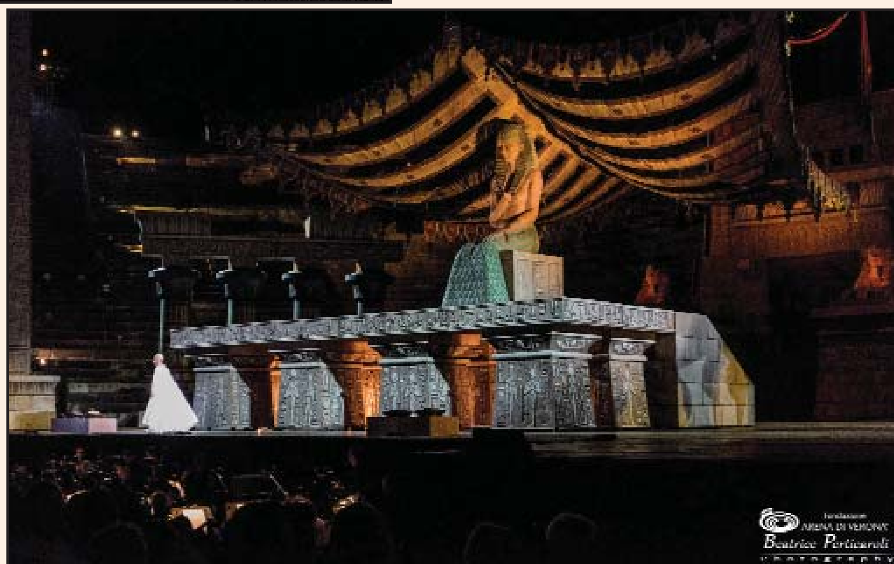

al dinamicii, acute pătrunzătoare, muzicalitatea unui artist ce a parcurs mulți ani în compania artei sunetelor, întâi ca instrumentist şi apoi pe scena lirică, au fost atu-urile care au ridicat prestația teatral-vocală a Celiei Costea la nivelul celor mai bune reprezentații veroneze.

Au secondat-o voci mari, puternice, greu de contrabalasat: Mariane Cornetti, imensă din toate punctele

de vedere, dar de la care rămâi primordial cu impresia generozităţii darurilor vocale naturale şi nu neapărat cu modul în care mai sunt ele puse astăzi în valoare. Carlos Almaguer, şi el o voce mare, a fost exact prototipul lui Amonasro, al baritonului eroic verdian, tipologie ce părea că i se potriveşte ca o mănuşă cunoscutului solist de origine mexicană. Armenul Hovhannes Ayvazyan a fost un Radames cu voce fermă, cu acute sigure şi lejere, nu cu cel mai sonor volum, dar cu o evoluţie constantă, de tenor "de serviciu", pe care te poţi baza, că nu va risca nimic şi va face totul pe linia stabilită, la nivelul puterilor sale, sufficient de pregnante pentru a-l propulsa la Teatrul Mariinskyi, la Bolşoi, şi

pe alte scene importante, în roluri precum Manrico, Don Jose, Mario Cavaradossi etc.

Cel mai personal mi s-a părut a fi dirijorul, italianul Andrea Battistoni, adeptul unor tempi rapizi, la limita posibilităţilor soliştilor, dar justificaţi de o cursivitate necesară, care a evitat stagnarea şi apatia unor momente prea "aşezate" în alte interpretări. A avut sub comanda sa o orchestră bine pregătită şi atentă în toate momentele, care a evoluat peste aşteptări, ţinând cont că instrumentiştii nu formează o echipă omogenă şi constantă ci se reconstituie mereu, venind din diverse părţi ale lumii. S-au folosit 12 trompete de tipul celor cerute de Verdi, lungi, drepte, cu o singură valvă cu piston, dispuse stereofonic, câte 6 în fiecare latură a scenei, creând momente de mare effect, prin forţa de penetraţie a sunetului şi prin tonul natural, metalic dar totodată cald.

Un public numeros s-a putut bucura de o seară frumoasă, partea superioară a Arenei fiind arhiplină (acolo unde un bilet fără loc costă peste 100 de lei), mai existând locuri libere în sectoarele cele mai scumpe, unde preţul urcă spre 900 de lei… Atmosfera este completată de oferta de şampanie şi alte băuturi scumpe oferite în stal ori de pahare de Pepsi vândute celor de la "galerie", acest amestec continuând şi la nivelul costumaţiei, de la tricou la smoking, de la pantaloni cu găuri la rochii cu spatele gol…

O lume special, care atrage publicul ca un magnet, şi care face ca marile momente ale operei să rămână contemporane, atrăgătoare şi variate, ba chiar profitabile, pentru că, de mulţi ani, Fundaţia este o firmă particulară, care trăieşte din vânzări şi care, iată, merge foarte bine… Desigur, în contextul în care cuvintele "responsabilitate", "profesionalism", "contract", "disciplină", nu sunt doar vorbe auzite pe la alţii…

C. MIHAI

Spiritul de competiție şi jazz-ul

Ne bucură să constatăm că există de câțiva ani buni, sub egida mai multor festivaluri de jazz din România, stimulative confruntări valorice prevăzute cu jurii, regulamente şi cu premii – nu odată consistente – menite a se constitui drept trambuline de lansare a unor tinere talente, iar prin disponibilitatea participării la concursuri a unor muzicieni de peste hotare, promovarea acestor manifestări şi în context internațional.

Ideea competiției în aria jazz-ului autohton a fost inițiată cu mulți ani în urmă (mai precis în 1979) de regretatul profesor **Nicolae Ionescu**, organizator-coordonator artistic al Festivalului de Jazz de la Sibiu. Se numea pe atunci „Concursul debutanților" departajarea calitativă a unor tineri vocalişti şi instrumentişti ca şi a unor formații de gen...

Actualmente, pe lângă „Sibiu Jazz Competition" care permanentizează tradiția unor atare acțiuni concurențiale, şi-au dobândit o meritată notorietate „Internațional Youth Jazz Competition & Festival" de la Târgu Mureş, „Festivalul Concurs Internațional de Jazz Johnny Răducanu" de la Brăila, „Bucharest Jazz Festival", „Jazz In The Park" din Cluj. La această ultimă menționată sărbătoare muzicală (26 iunie – 2 iulie) ne vom referi în cele ce urmează, mai precis la ***secțiunea de concurs*** derulată în atât de pitorescul climat natural de pe malul râului Someş, în serile de 27, 28 şi 29 iunie ale anului curent.

Juriul de specialitate compus din **Takács Aranka**, managerul concursului, profesorul dirijor **Ştefan Vannai**, impresarul **Dragoş Bâscă**, **Bágyi Balázs**, preşedintele Uniunii de Jazz din Ungaria şi subsemnatul, veghind cu obiectivitate la evaluarea prestației competitorilor, a avut de împlinit o misiune deloc facilă în atribuirea premiilor, având în vedere ținuta apreciabilă a multora dintre participanții finalişti anterior aleşi printr-un proces de preselecție.

În configurarea palmaresului acestui Concurs – ajuns anul acesta la cea de a treia ediție – au fost decernate de către juriu câteva ***premii onorifice speciale***: foarte tinerei saxofoniste în vârstă de 10 ani **Berkes Adél** componentă în „Berkes Quartett" din Ungaria (trioul familiei bateristului **Tamás Berkes** plus bass-istul **Kiss Attila**); talentatului vocalist **Sandu Bantaş** originar din Republica Moldova, alcătuind împreună cu pianistul **Fabio Netcă** „Beyond Duo"; virtuozului tehnician al bateriei **Fekecs Ákos**, din grupul ungar de ținută profesionistă „Antal Gábor Trio".

De fapt, pentru calitatea recitalului cuprinzând exclusiv creații proprii, „Antal Gábor Trio" (cu protagonistul la pian, **Fekecs Ákos** la percuție şi **Szentgallay György** la ghitară bass) a primit ***Premiul I*** în valoare de 9.000 lei, plus invitația de a susține un recital în deschiderea **Festivalului Jazz in the Park 2018**, pe scena principală.

Premiul al doilea în valoare de 4.500 lei a revenit Trioului italian condus de saxofonistul **Paolo Recchia**, cu **Nicola Borrelli** - bass şi **Enrico Bracco** - ghitară, instrumentişti admirabili, buni improvizatori, înscriindu-se cu pregnanță pe coordonatele jazz-ului modern.

„Hences Quartet" – un combo de componență internațională, cu tineri muzicieni din Cluj, Tg. Mureş, Sf. Gheorghe şi din Marea Britanie (adică apreciabilul violonist **Henczes Dávid**, cu ai săi coechipieri **Szép András** - pian, **Sándor László** - ghitară bass, **Ercsei Ferencz** - baterie), şi-a adjudecat ***cel de al treilea premiu*** în valoare de 2.500 lei, meritat pentru recitalul de ținută ce a cuprins piese originale.

Au mai dobândit premii în valoare de 1.000 lei cântăreața **Diana Săveanu** din formația „Infusion" (cu **Radu Leu** - ghitară, **Marius Ştefan** - cajon, **Lukas Klemperer** - ghitară solo) ***pentru cel mai bun solist vocal*** şi pianistul **Márkosi József** (din „Lilin Quartet", cu **Nagy Lili** - vocal, **Boda Evelin** - bass, **Varga Szabolcs** - baterie, **Benedek Áron** - trompetă) ***pentru cel mai bun instrumentist***.

Pe lângă premiile pentru interpretare mai sus menționate, juriul a recompensat la secțiunea de creație, pentru compoziție şi aranjament muzical (1.000 lei) grupul clujean „The Roots" care şi-a propus o viziune stilistică aparte numită ***crossover jazz*** prin îmbinarea creativă a unor elemente de gospel, jazz, R&B şi soul; grup reunindu-i pe **Casiana Horopciuc** - vocal, **Gabi Gyarmati** - trompetă şi flugelhorn, **Liviu Deac** - bass, **Dorin Danciu** - ghitară, **Cristi Trâncă** - baterie, **Oni Ronilă** - pian, claviaturi electronice. Tot pentru calități componistice, tandemului **Koszika** és **Csabika** din Tg. Mureş i s-a oferit oportunitatea de a înregistra, mixa şi masteriza patru piese proprii la nivel profesionist în Corvin Recording Studio din Cluj.

Dincolo de considerente de ordin estetic-jazzologic, de aplaudat odată în plus intenția organizatorilor de a amplasa derularea unui concurs în ambientul propice ***open air*** al generosului cadru natural („River Stage") de pe malul Someşului, în Parcul Central, locație relaxantă agreată de sute de tineri, adolescenți şi copii, astfel pregătiți pentru a deveni autentici melomani de jazz, de... „JAZZ IN THE PARK"!

Florian LUNGU

Idei concretizate

Neobositul şi polivalentul Mircea Florian (pionier al folkului şi al rockului teatral românesc, autor de lucrări multi-media, profesor asociat la Universități bucureştene) propune permanent, prin Fundația sa, evenimente culturale aparte. Unul dintre ele este intitulat TULNICUL: în perioada 1-6 august 2017 a avut loc în Țara Moților, în Munții Apuseni, cea de-a treia Ediție a Școlii de vară / Atelierului cu tema **„Viitorul unui străvechi instrument – Tulnicul".** „Turnul de control" al acțiunii s-a aflat în

Bebe Astur

Hanul Ursita, Comuna Bucium, jud. Alba. Cursurile sunt gratuite şi nu este necesară înscrierea. Programul a inclus ore de învățare a instrumentului, vizite la meşterii populari care mai construiesc tulnice şi în locurile în care se foloseşte tradițional instrumentul. Mentori şi tutori au fost maestre ale instrumentului (precum Mariana Gligor - investită cu titlul "Tezaur uman viu" - şi tinerele talente pe care le-a crescut - Geanina Onețiu şi Denisa Gligor - cu trei noi speranțe din acest an: Maria Petricele, Simona Narița şi Izabela Haiduc) şi mai tineri muzicieni (precum Andrei Dinescu sau Florin Manca) - cu toții gata să-i învețe pe cursanți, să improvizeze şi să experimenteze. Ediția a treia a adunat învățăcei şi fani cu profesii, motivații cât se poate de diverse: de la profesori universitari cum ar fi Mihaela şi George Malița, care predau în Statele Unite, la profesionişti în IT, finanțe sau avocați, pe lângă artiştii şi muzicienii consacrați care sprijină deja această inițiativă. Tabăra începe la Pătrăhăițeşti, satul din Arieşeni unde trăiesc şi lucrează ultimii meşteri care mai construiesc tulnice de calitate. Marea dramă a locului este exploatarea masivă de către companiile care nu mai lasă moților nici măcar puțin lemn de calitate pentru instrumentele specifice şi unice ale zonei. Evenimentul a fost organizat de Fundația Mircea Florian în parteneriat cu Uniunea Munții Apuseni, care îşi doresc să fie un reper şi un catalizator pentru eforturile de regenerare a patrimoniului cultural național.

"Club A" a fost dintotdeauna un focar al inițiativelor îndrăznețe, al proiectelor aparte, ilustrate dealungul anilor prin spectacole, audiții, simpozioane. Pentru a menține vie flacăra acestei tradiții, s-a inițiat seria **"Întâlnirilor culturale Club A"** (cu sprijinul managerului Mihai Ionescu), având o desfăşurare periodică, amfitrion fiind Florin-Silviu Ursulescu. Aşadar întâlnirile au o latură informală şi una spectaculară, pe scenă: Minutul actorului, Ecranul magic, Parada disc-jockeilor veterani. În această toamnă a început sezonul 7, cu a 61-a întâlnire: cei care ajută la buna derulare a proiectului sunt Paul Radu (director programe), Mihai Forsea (asistent video) şi mai ales Bebe Astur, care pe lângă aportul tehnic (sonorizare) oferă deseori recitaluri pop-rock, alături de elevii săi (pro bono!). Ar ocupa prea mult spațiu să trecem în revistă "sumarele" celor 60 de ediții, dar ele au cuprins lansări de carte, recitaluri actoriceşti, proiecții de videoclipuri, concerte ale unor trubaduri cunoscuți sau la început de drum - idei care vor fi puse în practică şi în acest sezon.

După retrocedarea vechii clădiri, Muzeul Național al Literaturii Române s-a mutat în Str. Nicolae Crețulescu nr. 8 (în spatele Bisericii Albe). Directorul general, domnul Ioan Cristescu, a inițiat, cu sprijinul noii membre a colectivului - Loreta Popa (ziaristă, scriitoare), un eveniment de poezie şi folk numit **Folk în grădină la Muzeu**. În mica grădină (120 de scaune) au început vineri, 30 iunie, recitalurile, primul invitat fiind Nicu Alifantis. I-au urmat (nu există o zi fixă pentru concerte, dar de cele mai multe ori a fost joia) Mircea Baniciu, Mircea Vintilă, Marius Bațu, Zoia Alecu, Ducu Bertzi, Mircea Rusu Band, Maria Gheorghiu, Ada Milea, Doru Stănculescu, Florin Chilian, Ovidiu Mihăilescu, Alexandru Andrieş - care, atenție, prin eforturile Muzeului, primesc un onorariu. Vor urma Țapinarii, Eugen Cristea, Cătălina Bența, Walter Ghicolescu, Daniel Făt.

Mariana Gligor

Gabi MATEI

Amara 50 – legenda continuă!

Este absolut incredibil că festivalul de muzică uşoară românească de la Amara, dotat cu "Trofeul tinereţii" (aceasta este şi denumirea manifestării), a ajuns la a 50-a ediţie! Mai mult, ca şi Moş Crăciun, "Niciodată, niciodată n-a lipsit" de la întâlnirea cu publicul, surclasând titratele festivaluri similare de la Braşov ("Cerbul de aur") şi Mamaia. Puteţi crede că într-un "august fierbinte" (cu adevărat!), cel din 1968, cu invadarea Cehoslovaciei, nişte oameni pasionaţi de muzică lansau un nou festival în inima Bărăganului, la numai 5 ani după naşterea celui de la Mamaia, îngropat fără onoruri acum câţiva ani? Este meritul şefilor culturii din Ialomiţa acelor vremuri, pe nedrept blamate de unii care n-au trăit pe atunci şi habar n-au câte realizări culturale notabile aparţin acelor timpuri, în care înşişi cei cu funcţii de răspundere închideau ochii, riscând mult, şi dădeau "viză" unor evenimente care aduceau bucurie marelui public. În 1968 Amara era doar o comună, celebră ce-i drept datorită nămolului binefăcător şi staţiunii balneo-climaterice aferente, în schimb poseda un parc natural superb (spre cinstea lor, localnicii l-au păstrat neatins. Ehei, dacă era în Bucureşti era demult cartier de vile!) în care exista Grădina-Cinemascop, cu peste o mie de locuri. Aşa încât autorităţile de la Slobozia, capitala de judeţ, au decis ca festivalul (iniţial doar judeţean) să se ţină pe această scenă, dar decenii la rând l-au organizat în totalitate, neimplicând în nici un fel, aşa cum ar fi fost normal, gazdele din Amara. Situaţia, anormală, să recunoaştem, a fost curmată, la instalarea sa, de tânărul primar, pe atunci (a avut câteva mandate fructuoase), Victor Moraru, aşa că de câţiva ani buni primăria şi consiliul local din Amara au preluat frâiele festivalului, ducându-l la un nivel extrem de ridicat din toate punctele de vedere. De anul trecut, Victor Moraru este preşedinte al Consiliului judeţean Ialomiţa, mereu alături de organizatori, supervizând o manifestare coordonată impecabil de tânăra directoare de festival Larisa Elena Mihai. La ediţia jubiliară dânsa a surprins cu o sumedenie de surprize, mari şi mici, tocmai acelea care fac o manifestare specială: agende, pixuri şi brelocuri personalizate, fotografiile înrămate ale invitaţilor, proiectarea unor filme din istoria festivalului, steguleţe cu numele vedetelor împărţite spectatorilor, sonorizare, scenă şi lumini de clasă (Stage Expert), colaborare în premieră cu TVR2 (experimentata producătoare Carmen Movileanu i-a adus cu ea pe prezentatorii Carmen Dănilă, de la emisiunea sa "Ieri, azi, mâine", şi Mihai Rezuş), care a transmis două seri în direct şi ulterior trei emisiuni înregistrate, difuzările având loc şi pe TVR Internaţional şi TVR HD, ceea ce a asigurat o audienţă sporită. Câţiva laureaţi au primit originalul volum cu 170 de careuri de cuvinte încrucişate realizate de prof. Veronica Stroe pe versurile cântecelor tot atâtor artişti. Dar dacă vorbim de o carte, şi aici organizatorii de la Amara au dat lecţii, lansând în a doua zi de festival un consistent volum intitulat "Amara 50, istorie şi legendă", 231 de pagini, tipărit în condiţii de excepţie, cu numeroase fotografii color şi imagini de arhivă. A mai făcut vreun festival, unele având bugete net superioare, aşa ceva? Cartea, împreună cu panoul de la intrarea în grădină, cu zeci de fotografii din toate cele 50 de ediţii, poate constitui punctul de plecare pentru preconizatul muzeu al muzicii uşoare româneşti plănuit de organizatori. Neiniţiaţii s-ar putea întreba: de ce un asemenea muzeu la Amara şi nu, să zicem, la Bucureşti sau într-un alt mare oraş? În primul rând pentru că nicăieri nu există un festival atât de longeviv şi nici autorităţi atât de implicate, din toate punctele de vedere. Apoi pentru că, unii poate nu ştiu, toate marile noastre vedete, cu câteva excepţii doar, au cântat

Dora Gaitanovic - Trofeul 2017

Reîntâlnirea cu foştii laureaţi

aici, unele chiar de mai multe ori. În plus, de pe scena de la Amara şi-au pornit urcuşul către notorietate, premiate sau nu (iată că nu premiile contează, mai ales că şi juriile, adesea, nu intuiesc talentul în perspectivă), numeroase nume azi binecunoscute. M-aş referi aici la regretatele Mihaela Runceanu, Laura Stoica, Angela Ciochină şi Marina Scupra, la Jeanina Matei, Mirela Voiculescu Fugaru, Mihaela Oancea, Anca Ţurcaşiu, Aurel Moga, Aurel

Larisa Mihai şi câştigătorii Trofeelor

Moldoveanu, Gina Pătraşcu, Manuela Fedorca, Irina Nicolae, Cătălina Toma, Lili Sandu, Călin Goia, Mihai Trăistariu, Cristina Spătar, Bogdan Negroiu, Simona Florescu, Luiza Cioca, Alin Gheorghişan şi cu certitudine lista este mult mai lungă. Aşadar, în laboratorul de la Amara s-au plămădit zeci de cariere promiţătoare. Dintre cei care-şi datorează impunerea în peisajul genului festivalului de la Amara, zece au fost invitaţi să cânte câte o piesă (prea puţin, având în vedere că alţii au optat în recitaluri pentru numeroase titluri în limba engleză...). Este vorba de Alexandra Canareica (două distincţii, între care premiul Uniunii compozitorilor şi muzicologilor), Daniela Răduică (trei lauri, între care un premiu I), Lucia Dumitrescu (un premiu I), Alina Matache din Amara (premiu de popularitate), Minodora Muntean, Romeo Zaharia, Irina Popa (Trofeu în 2004), Adriana Gavrilă (un premiu I), Loredana Căvăşdan (Trofeu în 2010), Nicoleta Floroni (Trofeu în 2005). Lor li s-au adăugat, în recitaluri consistente, Cristina Vasiu (Trofeu în 2012), Ellie White (Elena Băltăgan), Pepe (premiul I în 1999), Aza (Gabriela Amzaru)-Trofeu în 2014, deci în total 14 artişti lansaţi la Amara, piesele cântate de aceştia în acompaniamentul formaţiei Ionel Tudor fiind orchestrate de acesta sau de colegii săi Marian Georgescu şi Eugen Tegu. Răduică şi Zaharia sunt solişti profesionişti, angajaţi la Teatrul "Toma Caragiu" din Ploieşti, Canareica a terminat Conservatorul şi este profesoară de canto, Dumitrescu cântă cu ProConsul şi a editat discuri, Popa este deja un nume în jazz, Floroni a cântat la Teatrul de revistă "Constantin Tănase", unde evoluează în prezent Gavrilă, Muntean s-a afirmat într-un alt gen muzical, Băltăgan a fost solista grupului DJ Project. O altă reverenţă a fost făcută de admirabilii actuali organizatori în faţa unora dintre cei cu merite în anii anteriori, distinşi cu frumoase plachete omagiale, între aceştia numărându-se Gheorghe Marinel (primul prezentator al concursului, în 1968!), Jan Cheptea şi Virgil Iaru (muzicieni acompaniatori şi membri în jurii), Elena Pacală şi George Stoian (directori de festival), Iulian Zaharia, Gheorghe Savu, Marian Bălan (foşti prefecţi şi preşedinţi de consiliu judeţean), Gigi Petre (fost şi actual prefect), Gigi Preda (fost scenograf şi prezentator). Plachete post-mortem au răsplătit implicarea consistentă a sponsorilor Alexandru Ilie (patronul de la "Hermes" a acordat la timpul respectiv cele mai mari premii suplimentare) şi Mihai Ioniţă ("Transmim", firma numărându-se şi azi între parteneri). La ediţia 50 au fost 26 de sponsori, între care Orion, Teletext (faimoasele lactate Diami), Premier Com, Madotex (vestimentaţii prezentator), Tritipan, Oyl Company, Mund Oil.

Cum spuneam, asemenea plachete ("Distincţii de onoare") au fost înmânate şi membrilor juriului: Horia Moculescu (preşedinte), Titus Andrei, Adrian Romcescu, Andreea Andrei, Viorel Gavrilă, Cristian Obrejan, Dani Constantin (înlocuit la "Amara Junior" de Silvia Ionescu de la TVR). Este cazul, după atâta text, să-i amintim cu laudele cuvenite pe organizatorii fără cusur ai acestei ediţii superlative: Consiliul judeţean Ialomiţa (preşedinte Victor Moraru, care are exact vârsta festivalului!), Consiliul local Amara (primar Ion Măiţă),

Organizatori şi juriu

Centrul judeţean pentru promovarea şi conservarea culturii tradiţionale Ialomiţa (director Cătălin Stanciu), Centrul cultural UNESCO "Ionel Perlea" Ialomiţa (directoare Clementina Tudor). Societatea Română de Televiziune a fost co-producător, iar parteneri media – Radio România Actualităţi, "Actualitatea Muzicală" şi "Ultima Oră". Pentru că au fost unele propuneri ilare, de introducere a unei competiţii pentru... DJ (adică de muzică house), am înţeles de ce festivalul de la Amara îşi păstrează identitatea citind un interviu cu dl. Victor Moraru, în care dânsul spune răspicat: "A apărut un altfel de spectacol, care a dus

la o diversificare nu totdeauna în sensul pur al muzicii româneşti, îndepărtându-l de elementele sale esenţiale. Poate deranjez pe unii, dar spun că şi Italia are un festival care, la fel ca al nostru, este de zeci de ani de zile şi nu se pune problema să se desfiinţeze, nimeni nu se întreabă dacă mai este de actualitate. Urmăresc ce se întâmplă la acel festival şi de fiecare dată comunitatea din Sanremo, specialiştii genului găsesc energia necesară să-l organizeze. Acelaşi lucru îl pot spune şi despre festivalul nostru. În ultimii 16 ani au fost foarte multe momente în care se punea problema organizării festivalului. Eu am moştenit această problemă, că festivalul nu se ştie dacă se mai organizează, că nu-şi mai are rostul. Şi-l are! E vorba de respect pentru eforturile depuse de înaintaşi şi de respectul pe care trebuie să-l acordăm valorilor muzicii uşoare româneşti, avem obligaţia de a nu întrerupe proiectul, de a nu demola acest festival. Pentru România tranziţiei era cea mai simplă soluţie: să ne oprim. Nu ne-am oprit". E bine de ştiut că în aceşti 49 de ani au fost trei momente critice când manifestarea a fost pusă sub semnul întrebării până în ultima clipă – şi toate au avut loc nu înainte, ci după 1989!! Să sperăm că nu ne vom mai confrunta cu asemenea situaţii, garanţie stând tocmai fermitatea opiniilor preşedintelui Moraru. Sigur, ar mai fi lucruri de îmbunătăţit, de corelat, de ajustat, unele din soluţii fiind avansate chiar în cartea "Amara 50". Între acestea, concursul pentru copii "Amara Junior", lansat, paradoxal, tocmai la ediţia jubiliară, deşi o asemenea competiţie n-a existat niciodată în istoria bogată a manifestării. Pe vremuri, tot aşa, într-un an s-a alipit celui tradiţional de muzică uşoară şi un concurs de... muzică populară, dar organizatorii au avut înţelepciunea de a renunţa imediat la el. La fel cu întrecerea pentru copii: sunt sute de asemenea confruntări în toată ţara, nu are nici un rost să încărcăm programul şi bugetul. S-a şi văzut că în primele două seri grădina n-a fost atât de plină (cum s-a terminat foarte târziu, chiar s-a golit...), aşa încât, fiind o ediţie jubiliară mai bine s-ar fi apelat la mai multe şi mai consistente recitaluri ale celor lansaţi la Amara. Pentru viitor, oricum, opinăm că ideală este o durată de 3 zile, cu concurs numai pentru cei mari şi recitaluri circumscrise exclusiv muzicii uşoare, aşa cum de altfel grăieşte şi titulatura. Trofeul "Amara Junior" a revenit lui Andrei Ion Rareş din Buzău, premiile I fiind acordate Dianei Teodora Codreanu din Bucureşti (7-9 ani), excelentei Cristina Frăţilă din Amara, candidată autorizată la Trofeu (10-12 ani), respectiv Eleonorei Maria Filipoiu din Scînteia, jud. Ialomiţa (13-15 ani). Important este ca aceşti copii să nu mai colinde săptămânal concursurile destinate lor, cântând aceleaşi melodii, să-şi diversifice repertoriul, fiindcă unii au interpretat piese total nepotrivite vârstei lor. Oricum, la vârsta asta ei cântă, din fericire, încă muzică uşoară, măcar să rămână în acest perimetru... Am ascultat, între altele, versiuni proaspete, pline de candoare, ale unor piese cum ar fi "Mi-am pus busuioc în păr" de Ion Vasilescu, "Cui îi pasă de mine?" de George Grigoriu, "Copacul" de Jolt Kerestely, "Chemarea dragostei", "O portocală", ambele de Marius Ţeicu, "Dor de viaţă" de Aura Urziceanu, "O mie" de Pasha Parfeni, "De-ar fi să vii" de Alexandru Vilmanyi, "Moment of silence" de Ovidiu Anton, "De-ai fi tu salcie", "Fântânile albastre", ambele de Horia Moculescu, "Du-te, vino" de Virgil Popescu, "România" de Adrian Daminescu, "Mi-e dor de tine" de Adrian Romcescu, chiar dacă unele dintre ele n-au deloc versuri potrivite pentru un copil...

Organizatori şi finalişti

Alexandra Canareica

Se înţelege, atracţia principală a constituit-o concursul deschis celor mari, cu toţii dorind să egaleze performanţa câştigătorului de anul trecut, Sebastian Tudor, care a susţinut un micro-recital "mobilizator" în seara de gală. Au fost doar 11 finalişti (în viitor numărul lor va creşte, în condiţiile în care vor fi două seri de concurs, poate

vor veni şi de peste hotare, mai ales că premiile au crescut foarte mult), dintre care juriul i-a ales într-adevăr pe cei mai buni. Studenţii Robert Nicolae Feraru (Bucureşti) şi Ştefan Robert Iosifescu (Slobozia) au fost distinşi cu menţiuni, o altă studentă din Slobozia, Elena Mălina Paraschiv, primind Premiul de Popularitate acordat de Banca Transilvania. Gabriel Ionuţ Cândea din Orăştie, jud. Hunedoara, absolvent al Facultăţii de muzică, a fost recompensat cu premiul III, cântând inspirat vechiul şlagăr al lui Vasile Veselovski, "Merit eu?". Simpaticul Mihail Cosmin Andrian, doar 16 ani, din Călăraşi, a obţinut premiul II (oferit de S.C. Orion) optând tot pentru un cântec de demult, "Don Juan din Popa Nan" de Florentin Delmar. Temperamentala Ana-Maria Roşu din Roman, 21 de ani, a venit aureolată de premii la festivaluri importante, cum ar fi "George Grigoriu" (Brăila), "Dan Spătaru" (Medgidia), "Vasile Veselovschi" (Piteşti). De această dată a schimbat total registrul, impresionând prin versiunea plină de căldură şi sensibilitate a minunatei compoziţii a lui Titel Popovici, "Iubirea noastră nu are apus". Frumosul Trofeu semnat de sculptorul Mihai Hlihor a revenit, aşteptat am spune, delicatei Ana-Teodora (Dora) Gaitanovici, elevă de 17 ani din Buzău, care a confirmat, ca şi la Brăila, cu o compoziţie proprie, dar mai ales cu istorica manea a lui Anton Pann, veche de două secole, "Până când nu te iubeam". Laureaţii au impresionat juriul şi cu interpretările date unor creaţii semnate de Viorel Gavrilă, Ovidiu Anton, Constantin Bodea, aşa cum între cele 22 de titluri am notat abordarea originală adesea a unor compoziţii aparţinând lui Edmond Deda, Florin Bogardo, Temistocle Popa, Horia Moculescu, Nicolae Caragia, Cornel Ilie, Aura Urziceanu, Mihai Grigoriu. Iată aşadar că tinerii "gustă" din plin melodicitatea inconfundabilă a şlagărelor nemuritoare ale muzicii uşoare româneşti, contrar negativismului afişat de unii "specialişti"...Excepţional şi de această dată acompaniamentul formaţiei conduse de compozitorul şi pianistul Ionel Tudor, nu întâmplător distinse anul acesta cu Premiul de excelenţă al revistei "Actualitatea Muzicală". Din formaţie fac parte instrumentişti de elită, toţi adevăraţi virtuozi: Andrei Tudor (claviaturi), Eugen Tegu (chitară bas), Marian Georgescu, Daniel Bouroşu (chitare), Dan Marin Ioniţă (saxofon, percuţie), Laurenţiu Zmău (baterie), Dan Pirici (percuţie, chitară bas), "asistaţi" de la pupitrul de sunet de Liviu Elekeş. Înafară de concurenţi şi cei zece foşti laureaţi, orchestra a acompaniat şi pe Nico sau Oana Sîrbu, făcând un adevărat tur de forţă.

Victor Moraru, Horia Brenciu, Ion Măiţă

În fiecare seară au fost câte 2 recitaluri, deci 8 în total. Câştigătorul de anul trecut, Sebastian Tudor din Roman, a anticipat parcă show-ul exploziv al lui Horia Brenciu, cântând şlagărul acestuia, "Septembrie, luni". Brenciu a precedat nu întâmplător formidabilul foc de artificii, fiind ca de obicei un "entertainer" de o vitalitate rară. Ca prezentator, "condusese" festivalul de la Amara în 1996, dar acum a venit cu orchestra sa şi a fost copleşitor, impresionând şi prin omagiul adus atât lui Dumitru Lupu, prin "Ce vrei tu, mare albastră", dar şi muzicii uşoare româneşti în ansamblu, printr-un potpuriu cu refrene binecunoscute. Cristina Vasiu, "Trofeu" în 2012, a trecut pe la "Vocea României" (chiar în echipa lui Brenciu) sau Eurovision şi, pe lângă multe piese în limba engleză, puse în pagină alături de dansatori, a cântat frumos "Oameni" de Marius Ţeicu (de ce oare n-or aminti soliştii numele compozitorilor, aşa cum e normal?). Pe când se numea încă Elena Băltăgan şi venea de la Buzău, a fost de 2 ori în palmares în 2001 şi 2002, apoi a devenit solista formaţiei DJ Project, reamintindu-ne în recitalul său câteva hit-uri din acea perioadă. Evident, este vorba de Ellie White. Poate nu toţi foştii laureaţi deveniţi nume cunoscute au fost la nivelul unei manifestări jubiliare, dar este de lăudat efortul organizatorilor de a promova vocile lansate la Amara. Este şi cazul tinerei Gabriela Amzaru din Călăraşi, 18 ani, "Trofeu" în 2015; Adi Sână a transformat-o în Aza şi a inclus-o în trupa sa, Akcent, în care s-a integrat rapid, cu

Daniela Răduică

piese cum ar fi "Uşor, uşor". Evident, şlagărele internaţionale marca Akcent au încântat asistenţa. Aşa s-a întâmplat şi cu Direcţia 5, înlănţuind unul după altul refrene reluate în cor de întreaga grădină. În mare formă şi vizibil bucuros şi emoţionat că a fost invitat la festivalul unde s-a lansat, cucerind premiul I în 1999, Pepe a ţinut să

Nico

cânte, deşi n-o face în mod obişnuit (de ce?) melodia care i-a adus acest succes, "Tu eşti primăvara mea" de Florin Bogardo, alături de titluri de mare circulaţie cum ar fi "Cine, cine?", "Numai iubirea", "E vara mea", "Cred că m-am îndrăgostit" sau de o piesă nouă, "Sentimente intense", ridicând literalmente publicul în picioare. Formaţia condusă de Ionel Tudor (aici se cuvine să-i amintim şi pe colaboratorii Marius Văduva, Octavian Chiţu, Cosmin Manea) a acompaniat două mari vedete de muzică uşoară, pe linia stilului muzical ce ar trebui promovat preferenţial în această manifestare semi-centenară. Nico şi-a aniversat cele două decenii de carieră superlativă, interval în care, amintim, a cucerit premii internaţionale la Varna, Istanbul, "Cerbul de aur", Alma-Ata (Kazahstan) şi fost de trei ori pe podium la Eurovision, culminând cu victoria din 2008, alături de Vlad Miriţă, când a reprezentat România în marea finală de la Belgrad cu "Pe o margine de lume" de Andrei Tudor, distins atunci cu un premiu special pentru orchestraţie. N-au lipsit un alt cântec de succes semnat de acelaşi compozitor, "Spune da, spune nu", alături de "Şi dacă viaţa mea" de Viorel Gavrilă (lansată tot la Mamaia), "Mai dă-mi o şansă", evergreen-uri internaţionale, "asezonate" într-un recital echilibrat, extrem de muzical. Şi Oana Sîrbu a revenit după mulţi ani pe această scenă, aureolată de numeroasele filme de succes ("Liceenii", "Vulcanul stins", "Extemporal la dirigenţie", "Liceenii rock and roll", "Liceenii în alertă", "Secretul Mariei"), albume (cele mai recente - la casa de discuri Eurostar), şlagăre, dintre acestea din urmă detaşându-se "Te iubeam" de Virgil Popescu. Colaborarea cu reputatul compozitor şi instrumentist, ca şi concertele susţinute alături de formaţia proprie şi-au pus vădit amprenta, fiind evidentă experienţa superioară şi siguranţa în colaborarea cu valoroşii instrumen-tişti ai formaţiei Ionel Tudor. Între surprizele plăcute ale frumosului său recital s-au numărat un duet cu Minodora Muntean, interpretarea manelei lui Anton Pann "Până când nu te iubeam" (evident mai bine decât laureata Dora Gaitanovici), precum şi a nemuritoarelor creaţii ale lui Florin Bogardo, "Să nu uităm nicicând să iubim trandafirii" şi "Ani de liceu". Încă un argument pentru ca anul viitor să fie invitată în recital, în premieră, aşa cum am mai scris, Stela Enache, pentru că sunt câteva mari vedete (între acestea şi Alexandru Jula sau Paul Surugiu-Fuego) care n-au susţinut niciodată recitaluri la Amara, în timp ce alţii au fost de 4-5 ori. Dar, cunoscându-i pe organizatori, sunt convins că în viitor toţi marii artişti îşi vor putea trece în CV participarea la cel mai vechi şi mai puternic festival de muzică uşoară din ţară.

Aceste rânduri, precum şi fotografiile însoţitoare, vă oferă doar o imagine parţială a unei ediţii cu adevărat strălucitoare, rod al eforturilor conjugate ale unor oameni care iubesc Amara, festivalul, muzica uşoară românească. Câte manifestări similare se pot lăuda cu o asemenea scenă,

Pepe

cu mii de spectatori entuziaşti, cu atâtea vedete, cu două "ziare" ale evenimentului (distribuite gratuit), cu premii atât de consistente, cu cea mai bună orchestră din ţară şi cu transmisii pe postul public de televiziune? Aşa că tot ce putem spune, în încheiere, este: să ne vedem cu bine, acum, în următorii 50 de ani!

Octavian URSULESCU

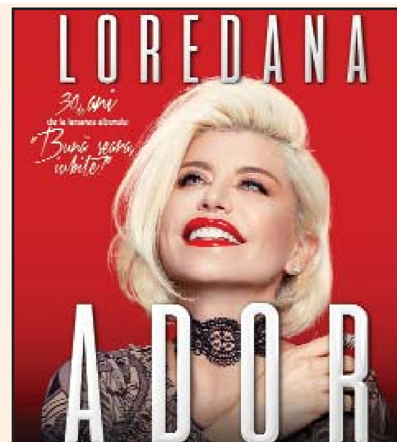
ADOR – concertul manifest al Loredanei

Pe 10 noiembrie Loredana va susține la Sala Palatului un mega show alături de trupa "*Agurida*" și de invitații săi speciali. "*Ador*" este o producție manifest în care va fi prezentată și o parte importantă din viața și cariera

Loredanei, cu momente și întâmplări care au transformat-o în femeia, în vedeta de astăzi. Mai mult, va fi un concert aniversar care celebrează 30 de ani de la lansarea albumului *"Bună seara, iubite!"*

Loredana pregătește, pentru al șaptelea an consecutiv, un show tematic inovator care va aduce în fața spectatorilor o mulțime de efecte speciale și tehnologii de ultima oră.

"*Ador*" va marca o carieră spectaculoasă, precum cea a Loredanei, de-a lungul căreia "*a evoluat, a inovat, a deschis drumuri, a impus standarde și a stabilit recorduri*". Este un manifest despre a avea curaj să mergi pe drumul tău și a-ți urma visurile, a-ți fixa idealuri înalte și a ajuta la schimbarea mentalităților.

"Ador *este despre iubire, despre emoția de dincolo de iubire, este despre a dărui și a-ți dori să lași urme frumoase în sufletul celor din jurul tău. Așteptați-vă la o întâlnire cu oamenii care înseamnă mult pentru mine, la ritmuri nebune, dar și profunde, la experiențe care ne vor purta pe toți în magie, și pe voi spectatorii, dar și pe noi, cei de pe scenă*" – mărturisește Loredana.

Copil-minune al muzicii ușoare românești, Loredana a devenit în cele trei decenii de activitate un artist total: este deopotrivă cântăreață, compozitoare, textieră, actriță, jurat în cea mai de succes producție TV – "*Vocea României*", om de televiziune, scriitoare, fashion-icon și o veritabilă woman-show. Loredana și-a demonstrat din plin talentul prin muncă, printr-o asiduă dorință de autodepășire, dar mai ales cu patima unei îndrăgostite de publicul său, pe care îl adoră și care o adoră. Astfel, la fel ca în fiecare toamnă, Loredana revine pentru al șaptelea an consecutiv pe scena Sălii Palatului cu "*un show despre evoluție și despre ceea ce înseamnă a dărui, spectacolul este construit astfel încât artista nu-și va centra mesajul pe propria persoană, ci pe a le dărui spectatorilor emoțiile experiențelor pe care le-a trăit, așezate într-un context (decoruri, costume de vis) care îi va transporta direct în lumea sa*".

Oana GEORGESCU

Festivaluri, concursuri, tabere

Dacă festivalurile de muzică uşoară, unele chiar prestigioase, au început să dispară (din păcate), în schimb asistăm la o proliferare fără precedent a evenimentelor de tip folk: pare-se că fiecare localitate (fie municipiu, oraş sau chiar comună!) vrea să organizeze "ceva" pe bază de muzică folk. De obicei, evenimentele sunt rezultatul eforturilor permanente şi stăruitoare ale unor pasionaţi, iubitori de muzică şi artă, luptând fără odihnă pentru finanţare cu autorităţi şi sponsori.

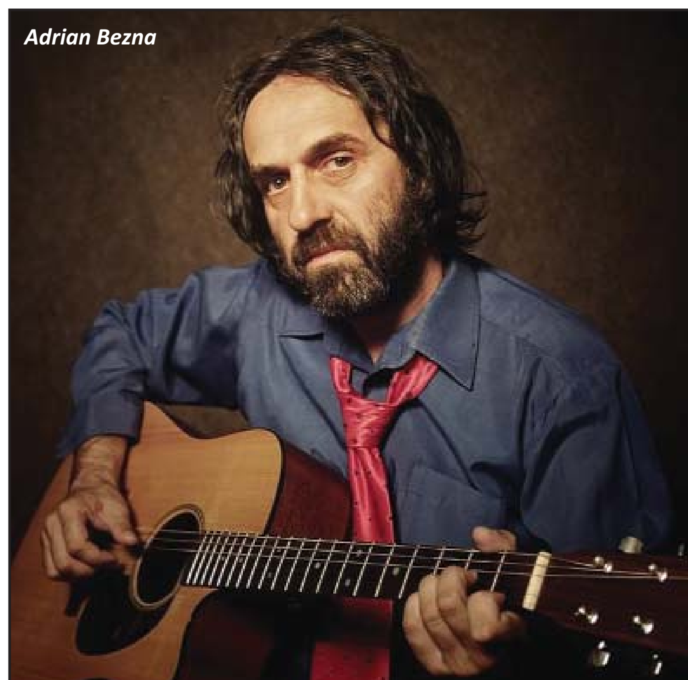
Impresionantă este existenţa amplei reuniuni calafatiene: în luna august a anului 1996 se desfăşura la Calafat prima ediţie a **Taberei de Muzică Folk**, printr-un proiect conceput de Dan Vană, cantautor, iniţiatorul şi coordonatorul taberei, pentru impunerea genului folk în prim-planul muzicii naţionale şi conexiunea cu „poezia cântată". De-a lungul timpului, mai toţi artiştii importanţi ai genului, din ţară, au fost la Calafat, alături de poeţi, critici muzicali, actori, producători, impresari. Şi în 2017 numărul invitaţilor a fost impresionant, cu artişti români şi de peste hotare. Această ediţie, cu numărul 20, a avut acelaşi Imn al Taberei – „Dacă vrei să fii bogat" (pe muzica şi versurile lui Cristian Buică) şi acelaşi slogan, încă din 2009, „Asta-i muzica ce-mi place!" – expresia celebră rostită de regele Carol I, la 15/27 mai 1877, la Calafat, în Războiul pentru Independenţă.

Daniel Iancu

Dintre "combatanţi" îi putem aminti pe Paul Tihan, Adrian V. Mărgineanu, Doru Stănculescu, Mircea Rusu, trei actori cantautori (Daniel Făt, Radu Gheorghe, Dorin Andone), Cătălin Stepa (fratele regretatei Tatiana Stepa), Adi Beznă şi Andrei Maftei, Cristian Buică şi Nicolae Vlădulescu, Emeric Imre, Marius Baţu, Jul Baldovin şi "noii veniţi" (adică pentru prima oară aici) Dana Florian, Cristi Dumitraşcu, Dan Manciulea, Lili Drumeva (Bulgaria - cu muzică country). Concertele au avut loc în faţa Casei de cultură, dar n-au lipsit nici "cântări" pe malul Dunării, la Başcov, şi nici lansări diverse - albume, cărţi, audio book-uri - semnate de Radu Gheorghe, Nicu Alifantis, Dan Manciulea, Daniel Făt, Ovidiu Mihăilescu, Walter Ghicolescu, Alexandra Veronica Stroe, Teodora Ionescu - petrecute în ambianţa primitoare asigurată de gazdele de la "OK".

Tabăra este programată întotdeauna să se termine într-o joi, în aşa fel încât să fie urmată imediat de trei zile de festival-concurs la Tg.Jiu, unde se deplasează mulţi dintre cei din tabără. Cea de-a XVI-a ediţie a **Festivalului Naţional de Folk şi Baladă „Poarta Sărutului"** s-a desfăşurat la Teatrul de Vară din Târgu Jiu, în perioada 11-13 august. În recitaluri, după concurs, au urcat pe scenă, vineri: Mircea Vintilă, Denvar Project (Bulgaria) şi Stephan Geraksiev împreună cu Sorin Minghiat, Ovidiu Mihăilescu şi Paul Tihan (câştigătorul ediţiei trecute). Sâmbătă: Emeric Imre, Adrian Beznă, Marius Baţu şi Florin Camen. Duminică, după Gala Laureaţilor: Victor Socaciu, Mircea Baniciu, Mircea Rusu Band şi Dan Vană. Juriul l-a avut pe Victor Socaciu – preşedinte, iar amfitrionii evenimentului au fost Adrian Beznă şi poetul Andrei Maftei. Preţul unui bilet a fost 7 lei, pretul unui abonament pentru toate cele 3 zile - 15 lei (precizăm cifrele pentru a sublinia dorinţa organizatorilor de atragere a tineretului).

Mai nou este festivalul de la Gărâna (Caraş-Severin). Cunoscută mai ales datorită festivalului de jazz desfăşurat în Poiana Lupului, localitatea găzduieşte şi un notabil festival folk, organizat de acelaşi neobosit Marius Giura. Dar anul trecut un inexplicabil incendiu puternic a distrus scena şi aparatura aferentă, astfel încât Gărâna putea deveni "amintire". Organizatorii au declarat: "Am primit însă mult prea multe imbolduri, venite pe toate căile sociale posibile, că trebuie să continuăm, că Gărâna nu ne aparţine nouă, ci este şi a voastră, a folkului, a jazzului, a bluesului şi mai ales a publicului. Deşi, iniţial nu aveam mari speranţe, totuşi ne simţim datori faţă de toţi cei care ar avea de pierdut în varianta în care La Scena-Gărâna ar deveni istorie. Cei mai receptivi şi mai prompţi în această primă fază au fost folkiştii, care au cântat PRO BONO (fără onorariu), iar toate încasările din acest eveniment vor fi donate pentru reconstrucţia acelui loc".

Adrian Bezna

Şi astfel a avut loc această inedită ediţie caritabilă a festivalului, cu o durată de 4 zile, la care a evoluat "floarea folkiştilor" noştri. În prima zi: Mircea Rusu Band, Florin Chilian, Zoia Alecu, Adrian Berinde Band, Adrian

Sărmăşan. Ziua 2: Mircea Baniciu & Vlady Cnejevici şi Teo Boar, Nicu Alifantis, Didina Curea, Ovidiu Scridon. Ziua 3: Mircea Vintilă, Vasile Şeicaru, Pragu′ de Sus, Maria Gheorghiu, Ioan Onişor & Alexandra Sidor, Zoltan Octavian Butuc. Ziua 4: Ducu Bertzi Oficial, Magda Puskas, Emeric Imre & Jimi El Laco, Horia Crişovan & Florin Cvasa, Cristian Buică. Înaintea spectacolelor a avut loc prezentarea de modă Luciana Matei, iar biletele au fost: 50 lei / seara, 180 lei / abonamentul pe 4 seri, 140 lei abonamentul pe trei seri, 90 lei abonamentul pe două seri.

Ca şi la Gărâna, un alt festival se desfăşoară spre munte, în... comuna Intregalde: aici a avut loc **Festivalul-tabără ”Întregalde Folk”**, cea de-a 5-a ediție. Totul este bine organizat şi neaşteptat: mâncarea la cazan, plăcintele şi pâinile coapte la foc de lemn, drumețiile, ciupercile, fructele de pădure şi plantele medicinale, jocurile pentru copii şi focurile de tabără au fost prezente ca în fiecare an. Nu au lipsit recitalurile şi concursul de interpretare. Au cântat în ziua 1: Filip Cîrciumaru, Andrei Maftei, Adi Beznă, Daniel Iancu, BAROCK Group cu Program Remember Valeriu Sterian; Ziua 2: Cezar Popescu, Magda Puşkaş şi Rareş Suciu, Cătălin Ungureanu, Felicia Pop, Emeric Imre; Ziua 3: New Levites cu Dan şi Manu Picu, Şerban Goşa, Florin Thomits, Oana Dragomir, Stelian Maria, Daniel Făt, Trupa de Serviciu; Ziua 4: Cismaru Raluca, Nicu Zotta, BAROCK Group, Maria Gheorghiu, Adrian Ivanițchi.

Adrian Ivaniţchi

Concursul de interpretare a fost împărțit în două secțiuni: Începători şi Avansați. Juriul a fost format din Vali Făgăraşi, Şerban Goşa si Cătălin Ungureanu – Anglia, iar premiile, cu o valoare totală de peste 12.000 lei, poartă numele artiştilor regretați din lumea folkului, fiind oferite de prietenii festivalului, chiar de peste hotare - Suedia, SUA, Londra (o chitară electroacustică şi amplificator de chitară oferite de Viorel Marinache): ”Alexandru Zărnescu”, ”Valeriu Sterian”, ”Florian Pittiş”, ”Tatiana Stepa”, „Ioan Gyuri Pascu”, „Octavian Bud”, ”Anda Călugăreanu”, ”Nicu Vladimir”, ”Gil Ioniță”, „Emilian Onciu”, ”Cristian Pațurcă”, „Adrian Păunescu”. Aşadar, este singurul concurs la care vedetele scot bani din buzunar pentru premii ! La începători a câştigat trofeul Andreea Muntean, iar la avansați au urcat pe podium Patricia Thomits, Laura Todică, Kethy Bivolaru. Festivalul s-a desfăşurat în satul Ivăniş, comuna Întregalde, județul Alba, aşezata în partea sudică a Munților Trascău, în bazinul superior al râului Galdea, afluent pe dreapta a râului Mureş, la o altitudine ce variază între 600-900 m, o zonă retrasă de munte. Participanții sunt încurajați să aibă la ei haine groase, pelerină de ploaie, lanternă şi bocanci. Cazarea se poate face la cort sau în tabăra Roica, dar organizatorii pregătesc mâncare la cazan în fiecare seară. Evenimentul este organizat de cantautorul Stelian Maria (unul din pasionații neobosiți de care aminteam în preambul), în colaborare cu Asociația pentru Promovarea Serviciilor de Turism şi Agrement. Intrarea este liberă.

Şi iată tot un eveniment “rural”, chiar dacă termenul pare nepotrivit (să-i spunem non-urban?): cea de-a VI-a ediție a festivalului **“Colibița Folk Fest”** s-a desfăşurat în incinta Complexului Turistic Fisherman’s de pe malul lacului Colibița, în zilele de 18 şi 19 august. Festivalul a avut o secțiune Open Stage, în fiecare dintre cele două seri, începând cu ora 18.00 (adică au urcat pe scenă tineri interpreți de muzică folk, dar în acest an nu au fost jurizați, beneficiind doar de o Diplomă de Participare), iar de la ora 20.00 au urmat recitalurile. În prima seară, bistrițeanca Antonia Ivaşcu şi fratele ei Tudor – care au debutat în muzica folk la spectacolul BĂRGĂUANII CÂNTĂ FOLK în 2013, au deschis şirul recitalurilor, urmați de Vali Şerban, Florin Săsărman & Alexandru Filip, Ani Gheorghe, Cătălin Condurache, Daniel Iancu şi Nicu Alifantis. În a doua seară au cântat Sorin Găzdac de la Năsăud, debutant la acest “Folk Fest”, Raluca Cismaru, Titus Constantin & Rodica Boldorea, Dinu Olăraşu, Mircea Bodolan şi Victor Socaciu. Prețul unui bilet de intrare pentru o seară fost de zece lei.

După cum a comunicat preşedintele Asociației “Aripi Folktime”, Toni Vlad, ediția din acest an a festivalului a fost organizată împreună cu Consiliul Județean Bistrița-Năsăud, prin Centrul Județean pentru Cultură, şi cu Primăria Bistrița Bârgăului, sub emblema: O SĂRBĂTOARE A SUFLETULUI PURURI TÂNĂR!

Avem festivalurile sarmalelor, berii, umorului, clătitelor, borşului pescăresc, ouălor încondeiate, de ce nu am avea şi unul al păstrăvului? În perioada 12–15 august, în comuna Ciocăneşti, s-a desfăşurat cea de-a XIV-a ediție a **Festivalului Național al Păstrăvului** (marcând totodată 560 de ani de la urcarea pe tron a lui Ştefan Voievod), manifestare organizată de Primăria şi Consiliul Local al comunei Ciocăneşti şi Consiliul Județean Suceava, prin Centrul Cultural Bucovina. După concursul de pescuit. pe malurile râului Bistrița Aurie, la lumina focului de tabără, prima seară a festivalului s-a încheiat cu un spectacol de muzică şi poezie, susținut de Sorin Poclitaru, Mihăiță Rusu, Ştefania Iacob, împreună cu invitatul special Nicu Alifantis. Pe scena din centrul comunei au evoluat grupuri folclorice, invitatul special a fost Grigore Leşe, iar partea a doua a spectacolului „Ridică-te Ştefane şi vezi-ți fiii” a continuat cu un program realizat de Andrei Păunescu. Aşadar, şi aici folkul a avut “partea” sa.

Sunt doar câteva dintre numeroasele festivaluri şi concursuri folk desfăşurate vara. Încep cele de toamnă...

Gabi MATEI

Festivalul inimii românilor

Mii de spectatori, mari si mici au petrecut în Orăşelul Copiilor un weekend plin cu muzică, dans (si flashmob!), distracţie şi voie bună, cu o seară pop-dance şi o seară cu muzică populară şi de petrecere cu supervedete - Lidia Buble, Alex Velea, Pepe, Nicoleta Nucă, Nico, What's Up, Stela Popescu şi Alexandru Arsinel, Aneta Stan, Florin Vasilică şi Grupul *"Teleormanul"*, Steliana Sima, Cristina Gheorghiu, Nicolae Datcu, Mihaela Gurău, Lavinia Goste şi Marius Zorilă, Bogdan Ioniţă şi Romeo Zaharia. A fost prima ediţie a Festivalului Inimii Catena, unde a... plouat şi cu premii, concursuri, karaoke, tombola!

Cosmin Natanticu şi Cătălin Neamţu au prezentat în prima seară, iar Văru Sandel (actorul Sandu Pop) a fost amfitrionul spectacolului intitulat *„Inima de român"* - o călătorie muzicală prin mai multe zone etno-folclorice ale României.

Lidia Buble

A fost un week-end de vis organizat de Farmacia Inimii Catena, în parteneriat cu Primăria Sectorului 4, plin de voie bună, distracţie maximă, muzică şi dans, cu vedete una şi una, cu premii, mii de steguleţe, ursuleţi de pluş şi baloane colorate, cu produse exclusiv disponibile în celebra reţea de farmacii, karaoke şi cu o mult-aşteptată tombolă unde s-au câştigat două tablete!

Nicoleta Nucă

What's Up

Festivalul Inimii Catena vrea să devină tradiţie şi cu siguranţă că aşa va fi! (Foto: **Cristina Ardelean)**

Oana GEORGESCU

Reuniune "high class"

O întâlnire de zile mari a avut loc recent în biroul directorului general al Teatrului de revistă "Constantin Tănase", reputatul actor Alexandru Arşinel. Mare iubitor şi... practicant de elită al muzicii uşoare (are numeroase albume la activ, compoziţii proprii, recitaluri aplaudate), acesta a iniţiat în acest an, aşa cum revista noastră a consemnat, un proiect prin care marile vedete ale muzicii uşoare româneşti au fost invitate periodic să susţină show-uri în spectacolele teatrului. De asemenea, dânsul a reluat, anul trecut, tradiţionalul festival "Aurelian Andreescu", găzduit chiar de scena din Calea Victoriei, pe care regretatul artist a cântat ani buni. Legat de viitoarea ediţie a acestui festival, dar şi de alte proiecte muzicale ale instituţiei sau personale, Alexandru Arşinel i-a "convocat" la o şedinţă de lucru pe câţiva dintre campionii şlagărului românesc, pe care îi regăsim cu bucurie în imaginea alăturată: Jolt Kerestely, Horia Moculescu, Ionel Tudor şi Dan Dimitriu, acesta din urmă fiind şi dirijor al orchestrei teatrului. Vă vom ţine la curent cu tot ce s-a pus la cale, în această perioadă în care muzica uşoară românească are nevoie mai mult ca oricând de ocazii de a-şi demonstra vitalitatea. (**O. G.**)

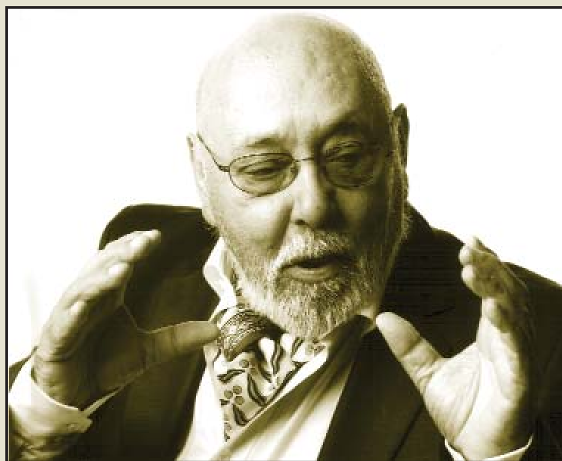

Muzicantu' povestaş

În acte, Creţu Răducan. Brăila, 1 decembrie, 1931. Pe afişe, Johnny Răducanu. Pianist, contrabasist. Compozitor, orchestrator. Om de jazz până-n măduva oaselor. Recunoscut ca atare chiar peste ocean. Fiindcă genul a slujit vrednic şi neobosit. Copios l-a propăşit, prin el ţara şi-a fălit...

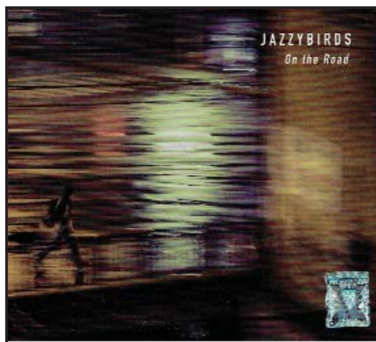
Cui vrea să-l cunoască mai bine, îi recomand să citească neapărat ”Singurătatea... meseria mea”. O carte* din primul an de mileniu. Lucrată echilibrat şi uşor de lecturat. Plină de-ntâmplări, tablouri, judecăţi inerente şi adevăruri. Scrisă fluent, curat, colorat. Cu sinceritate, vervă şi claritate. Mărturisire povestire despre el şi existenţa-i deloc anodină. Deopotrivă mărturie senină despre locuri şi oameni, obiceiuri şi moduri de trai într-un veac cu frământările sale enorme. Îndeosebi pledoarie, cu modestie, despre muzică şi pruncul ei numit jazz...

În ce ne-a lăsat pe foaie, Răducan s-a spovedit. A vorbit şi-a izbutit să nu-l facă, astfel, uitat pe ”Giohny de Răducanu”, din neam de Petrea Creţu Solcanu. ”Boier din stirpea de mahon a Brăilei”. Nu numai artist vestit, ci şi condei iscusit, de Istrati amintind. Cu nesaţ eu l-am citit, da` sunt un pic necăjit că textu` mic mi-a ieşit pe lângă ce-a povestit şi-a destăinuit bogat, inedit, pasionat. Precum a fost înzestrat şi din plin a demonstrat prin ceea ce a creat şi în urmă a lăsat. Are dreptate Florian Lungu spunând că Johnny trăieşte în noi şi după moartea ce l-a răpit păgubos... (* Johnny Răducanu, *Singurătatea... meseria mea*, Ed. RHP&P)

Adrian SIMEANU

Jazzybirds: „On the Road"

După doi ani de la debutul discografic formaţia clujeană revine cu schimbări: o nouă solistă (componenţa: András Szép - pian, backing vocals; Attila Antal - contrabas, ghitară bas; Dominic Csergõ - baterie, percuţie, backing vocals; Kriszta Koncz - voce, backing vocals), compoziţii originale (nu cu reluări), texte în engleză, română şi maghiară.

Cele 10 cântece merg pe diverse trasee stilistice, de la pop, progresiv, fusion, folclor, la gothic, soft jazz, chillout - după cum atent observă Costin Grigoraş, iar un numeros grup de instrumentişti colaboratori asigură orchestraţii atractive. Discul de format Digipack apare la Soft Records în seria Fuzzion Fashion. Muzica - Dominic Csergõ, Versuri - Maria Ludmila Pascu (1-5,9-10), Dominic Csergõ 6-8, grafica album şi fotografii: Tiberiu Crişan. (F.S.U.)

Istoria unui festival (III)

Campionii

Prima ediţie a avut loc în salonul festiv al Cazinoului din Sanremo, sub conducerea artistică a lui Giulio Razzi, orchestra ce-i acompania pe cântăreţi fiind dirijată de Cinico Angelini. Învingătoare: Nilla Pizzi, cu "Grazie dei fior". Tot ea triumfa şi în anul următor, cu "Vola Colomba", multe discuţii stârnind cântecul, considerat "revoluţionar", cu aluzii politice, "Papaveri e papere". În 1953 învingători sunt Carla Boni şi Flo Sandon's, cu "Viale d'autunno"; înafară de radio, acum festivalul este transmis şi la TV, dar numai o oră, ceea ce nu împiedică o creştere rapidă a audienţei sale, inclusiv peste hotare. În 1954 Nilla Pizzi refuză să ia parte, câştigători fiind Gino Latilla şi Giorgio Consolini, cu "Tutte le mamme". Din 1955 încep să apară numele grele: triumfă Claudio Villa şi Tullio Pane cu "Buongiorno tristezza", pentru ca în 1956 victoria să-i aparţină solistei Franca Raimondi cu "Aprite le finestre". În 1957 din nou unul din eroii manifestării, Claudio Villa (de această dată împreună cu Nunzio Gallo – fiecare piesă avea două interpretări), se situează pe prima treaptă, cu "Corde della mia chitarra". În 1958 învingători sunt Domenico Modugno şi Johnny Dorelli, cu faimosul "Nel blù dipinto di blù" (Volare), compus de cel dintâi; la această ediţie Nilla Pizzi revine la Sanremo, cu "L'edera". Cei doi repetă succesul în 1959, cu "Piove", pentru ca în 1960 să câştige Renato Rascel şi Tony Dallara, cu "Romantica". O ediţie specială este cea din 1961, câştigată de Luciano Tajoli şi Betty Curtis, cu "Al di là": Adriano Celentano este la primul său Sanremo, cu hit-ul "24.000 baci", iar marea cântăreaţă Mina revine cu "Le mille bolle blù". Doi monştri sacri, Claudio Villa şi Domenico Modugno, triumfă în 1962, cu neuitatul "Addio… addio", iar în 1963 pe cea mai înaltă treaptă se situează Tony Renis şi Emilio Pericoli, cu "Uno per tutte". Trei mari şlagăre domină de justeţe următoarele ediţii: "Non ho l'età" în 1964 (Gigliola Cinquetti, Patrizia Carli), "Se piangi, se ridi" în 1965 (Bobby Solo, The Minstrels), "Dio come ti amo" în 1966 (Domenico Modugno, Gigliola Cinquetti). În 1967 câştigă "Non pensare a me", cântată de Iva Zanicchi şi Claudio Villa, dar ediţia e marcată de un eveniment tragic: Luigi Tenco se sinucide în camera 219 a hotelului Savoy, după ce fusese eliminat din concurs… În 1968 e declarată învingătoare "Canzone per te", cântată de Sergio Endrigo şi brazilianul Roberto Carlos, pentru ca în

I Pooh

Dalida, Luigi Tenco

Claudia Mori, Adriano Celentano

1969 să aibă loc o situaţie aparte: deşi victoria oficială aparţine melodiei "Zingara" (Bobby Solo, Iva Zanicchi), Lucio Battisti, pentru prima şi ultima dată la Sanremo (în pereche cu americanul Wilson Pickett), cucereşte ovaţii în finală cu "Un'avventura". Ediţia a 20-a, din 1970, îi aduce în frunte pe soţii Adriano Celentano şi Claudia Mori, cu "Chi non lavora non fa l'amore", iar un an mai târziu Nicola di Bari şi foarte tânăra Nada câştigă cu "Il cuore è uno zingaro". Acelaşi di Bari îşi adjudecă ediţia din 1972, cu "I giorni dell' arco-baleno"; prezintă Mike Bongiorno şi actriţa Sylva Koscina, iar Gianni Morandi debutează la Sanremo. Alţi doi eroi ai manifestării se impun în anii ce urmează: Peppino di Capri cu "Un grande amore e niente più" (1973), Iva Zanicchi cu "Ciao cara come stai" (1974). În 1975 voturile înclină către "Ragazza del sud" (Gilda), iar în 1976 recidivează di Capri cu "Non lo faccio più". In 1977, când câştigă formaţia Gli Homo Sapiens cu "Bella da morire", festivalul se mută în "sediul" actual, Teatrul Ariston, iar RAI TV transmite finala pentru prima dată în culori. Tot un grup pe primul loc şi în 1978, Matia Bazar, cu "E dirsi ciao", pentru ca în 1979 Mino Vergnaghi să câştige cu "Amare". Toto Cutugno este declarat învingător la ediţia a 30-a, în 1980, cu "Solo noi", dar se opinează că adevăratul protagonist a fost Roberto Benigni. După cum se poate constata, din 1972 se renunţase la interpretarea în dublă versiune, aşa încât şi la ediţiile următoare piesele învingătoare sunt legate de numele unui singur artist: Alice – "Per Elisa" (1981), Riccardo Fogli – "Storie di tutti i giorni" (1982), Tiziana Rivale – "Sarà quel che sarà" (1983), Al Bano şi Romina Power – "Ci sarà" (1984), Ricchi e Poveri – "Se m innamoro" (1985). În 1986 Eros Ramazzotti iese victorios cu "Adesso tu", iar Loredana Berté provoacă scandal, apărând pe scenă ca femeie însărcinată, cu fustă mini. În 1987 câştigă un trio inedit, alcătuit din Gianni Morandi-Enrico Ruggeri-Umberto Tozzi ("Si può dare di piú"), în 1988 Massimo Ranieri cu minunatul cântec "Perdere l'amore", iar în 1989 duetul Anna Oxa-Fausto Leali cu "Ti lascerò".

Matia Bazar

Ileana Popovici, Mario Luzzato Fegiz

foto: Corrado Corradi

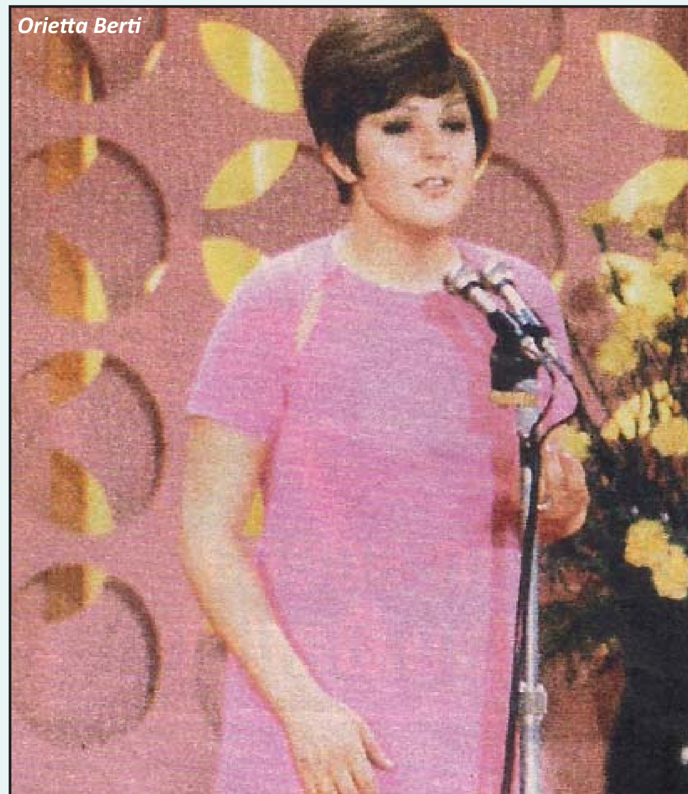
"Sanremo libertà"

Ediţia a 40-a, din 1990, a avut un caracter special, fiind marcată de evoluţiile din Estul Europei, aşa încât organizatorii s-au gândit să invite din aceste ţări echipe muzicale cât de cât reprezentative, reunite sub genericul unei manifestări programate separat, PE ALTĂ SCENĂ şi ÎNAINTEA festivalului oficial (asta *à propos* de afirmaţiile unora dintre artiştii din România, cum că "au cântat la festivalul de la Sanremo"!). E adevărat că scena era cu totul prestigioasă şi aceeaşi unde are loc festivalul în mod obişnuit, Teatrul Ariston, dar gazdele n-au făcut nici o publicitate (ar fi venit măcar conaţionalii, dacă ştiau, fiindcă era vorba de vedete din ţările respective…), sala a fost complet goală, nu s-a televizat, aşa încât am fost… doar noi între noi, absolut jenant. Au cântat acolo, între alţii, marele, regretatul artist polonez Czeslaw Niemen, conaţionala sa Maryla Rodowicz, Katona Klari din Ungaria. "Echipa" României, condusă de ministrul adjunct de la Cultură Coriolan Babeţi (care n-a prea fost

văzut la sală…), a fost alcătuită din Angela Similea, Gabriel Cotabiță, Dida Drăgan, formația Roata, deci a avut o componență eclectică. Mi-am plătit personal toată călătoria, nefiind inclus în delegație (era prima mea ieşire în Occident, anterior neavând viză!), dar m-am bucurat să-l am alături pe bunul coleg de la TVR, Titus Munteanu. Din fericire, am fost solicitat de reputatul critic muzical Marco Mangiarotti să public zilnic o

Johnny Dorelli

tabletă într-un cunoscut ziar italian, „Il Giorno”, care mi-a rezervat o cameră la alt hotel, rămânând în continuare şi la festivalul propriu-zis (delegația română plecase în țară după încheierea “Sanremo libertà”). Fiind o ediție jubiliară, s-a ținut într-o incintă uriaşă, Palafiori (unde în restul timpului este una din marile burse de flori din lume), prezentatori fiind celebrul cântăreț Johnny Dorelli şi o starletă TV, Gabriella Carlucci. În sala presei, “Ufficio stampa”, am avut o reîntâlnire emoționantă cu vechea mea prietenă Caterina Caselli, venită şi ca producătoare (soțul ei deține casa de discuri Sugar) pentru una din fiicele lui Celentano, dar şi ca solistă, la ultima sa participare în această postură. Criticul muzical Mario Luzzato Fegiz, de la “Corriere della sera”, un alt nume “greu” al presei peninsulare de specialitate (nu pot să uit că după ediția din vara lui 1990 a festivalului de la Mamaia, la care a asistat, m-a onorat cu comparația “un Pippo Baudo rumeno”!), mi-a oferit bilete de favoare în primul rând, pe care i le-am cedat Angelei Similea,

Orietta Berti

rămasă şi ea pe cont propriu; ghiciți lângă cine a stat – Diego Armando Maradona! Am alergat după vedetele străine (fiecare melodie, la această ediție festivă, a beneficiat şi de versiunea unui star internațional, dublându-l pe artistul italian), cu un reportofon împrumutat (nu posedam aşa ceva pe atunci, iar plecarea a fost în mare pripă), care nu o dată, am constatat disperat ulterior, nu înregistrase interviul, aşa cum am pățit cu Ray Charles… Victoria în concurs a aparținut formației I Pooh, cu “Uomini soli”.

Octavian URSULESCU

Tony Renis, Giovanni Toti

Ştefan Bănică, neobositul

Ştefan Bănică va continua pentru al şaisprezecelea an consecutiv tradiția Concertelor Extraordinare de Crăciun, cea mai longevivă şi complexă producție muzicală din România. Concertele din acest an vor avea loc pe 15 şi 16 decembrie, la Sala Palatului. Deocamdată sunt două, dar cu siguranță la cererea publicului vor mai fi programate, ca şi în ceilalți ani, alte câteva spectacole.

Concerte de Crăciun…

Succesul fiecărei ediții a Concertelor de Crăciun se datorează şi echipei artistului, alcătuite din peste 150 de oameni, dar şi muncii susținute şi asidue care a început cu şase luni înainte. Spectacolul este o producție grandioasă, care a devenit un veritabil reper în showbiz-ul românesc, iar performanța lui Ştefan Bănică este cu atât mai mare cu

cât după mai bine de cincisprezece ani neîntrerupți susține în continuare Concertele de Crăciun care se desfăşoară cu casa închisă. *"Mă bucur să ne revedem pentru al şaisprezecelea an consecutiv la Concertele Extraordinare de Crăciun de la Sala Palatului"* – a declarat Ştefan Bănică. *"Tradiția continuă! Anul acesta, pe lângă piesele consacrate, pe care publicul le aşteaptă de fiecare dată, vom include în playlist-ul concertelor de Crăciun şi cântece noi, de pe noul meu album* – Picat din Lună – *ce va fi lansat în luna octombrie. Vă aştept la Sala Palatului cu o producție amplă, cu o orchestră inedită, scenografie spectaculoasă, dans, invitați-surpriză şi, mai ales, cu emoție şi energie. Le mulțumesc tuturor celor care au făcut posibilă această tradiție, ce împlineşte 16 ani, însumând 63 de concerte sold-out şi peste 315.000 spectatori la Sala Palatului. Mulțumesc publicului fidel, unii dintre spectatori fiind prezenți în fiecare an la aceste concerte, în marea noastră familie de Crăciun"*.

…"Picat din Lună"

Concertele de Crăciun de la Sala Palatului din Bucureşti vor fi precedate de un turneu național de amploare, desfăşurat în perioada 23 octombrie – 9 noiembrie, care va promova noul album "*Picat din Lună*" şi care va cuprinde 12 oraşe: Piteşti, Craiova, Timişoara, Oradea, Râmnicu Vâlcea, Braşov, Alexandria, Constanța, Galați, Bacău, Buzău şi Chişinău. „Picat din lună", cel de-al şaisprezecelea album de autor din cariera impresionantă a artistului, este un album complex, surprinzător, elaborat, cu surprize muzicale inedite. Actor, compozitor, interpret, regizor, producător, moderator tv, cu o carieră de peste 30 de ani, Ştefan Bănică este unul dintre cei mai complecşi şi iubiți artişti din România. A înregistrat adevărate recorduri cu ocazia Concertele sale de Crăciun - peste 63 de concerte sold out la Sala Palatului - cea mai longevivă şi complexă producție muzicală din România, cu o tradiție de peste 15 ani. El este cel care a deschis drumul producțiilor şi proiectelor muzicale de amploare din România. A lansat 15 albume de autor, premiate cu 5 Discuri de Aur şi 2 Discuri de Platină. Cu zeci de videoclipuri muzicale de mare succes lansate, cu peste 30 de roluri în film şi teatru şi cu nenumărate alte premii şi distincții ce i-au recompensat activitatea artistică şi care vin în completarea palmaresului său impresionant, Ştefan Banică reprezintă un veritabil brand în show-biz-ul românesc.

…şi înconjurat de femei în comedia "*Jake şi femeile lui*", de Neil Simon

Ştefan Bănică dă viață unui nou personaj fascinant din galeria dramaturgului Neil Simon, Jake, singurul rol masculin din piesa *"Jake şi femeile lui"* (regia Claudiu Goga), spectacol pe care l-a jucat în septembrie la Ploieşti şi Focşani. Piesa lui Neil Simon *"Jake şi femeile lui"* s-a jucat prima dată pe Broadway, în 1992, cu Alan Alda în rolul principal, într-un singur an având peste 250 de reprezentații. Actrițele Carmen Tănase, Anca Dumitra, Andreea Vasile, Luminița Erga, Ada Galeş, Diana Roman,

Nadiana Sălăgean şi Roberta Mitache sunt femeile care *"populează"* lumea reală şi imaginară a lui Jake în producția care, după cum a declarat Ştefan Bănică, este *"unul dintre cele mai interesante spectacole pe care le-am jucat în cariera mea"*. *"Regizorul Claudiu Goga a făcut o alegere extrem de inspirată distribuindu-l pe Ştefan Bănică în rolul lui Jake. Rolul este complex şi dificil, actorul interacționând cu toate femeile, cu sine şi cu publicul"*, scria Judy Florescu.

Oana GEORGESCU

Vechile despărțiri și noile construcții

Titulaturile vechi ale rockului nostru, după ani și ani de carieră, cu urcușuri și coborâșuri (firești), dar oricum înconjurate de faima unor realizări notabile, încep să se destrame, spre uimirea admiratorilor: a început Phoenix, a continuat Compact, apoi Iris și nici Holograf pare să nu se simtă prea bine. În acest timp formații noi, tinere, mai ales din sfera "indie-alternativ", își construiesc cu îndrăzneală calea, încercând să se impună decisiv.

Suntem anunțați că lansarea primei piese de pe primul album al formației **IRIS** în noua componență,

întitulată „Pot spune orice", se va petrece printr-un eveniment ce va avea loc în Berăria H din București. vineri, 27 octombrie 2017. Evenimentul marchează împlinirea a 40 de ani din momentul lansării oficiale a trupei IRIS, care a debutat însă în 1975. Ultimul album IRIS a fost lansat în 2012, iar după aceea a scos doar single-uri; pe noul album unele cântece vor avea și variantă în limba engleză. Vor urma turnee de promovare. Noua componență îi are în prim-plan pe Nelu Dumitrescu (tobe, membru fondator), Nuțu Olteanu (chitară, membru fondator) și Relu Marin (claviaturi) cărora li s-au alăturat Costi Sandu (voce), Alin Moise (chitară), George Costinescu (chitară bass) și Cristi Dumitrescu (tobe). Brandul IRIS aparține membrului fondator Nelu Dumitrescu, care precizează: „Prin acest nou început ne dorim să ducem mai departe numele și tradiția IRIS, să revenim la origini, la muzica rock simplă și curată". Rămâne de văzut ce va spune cealaltă "aripă", condusă de Cristian Minculescu......

Și mai nouă este formația **Dimitri's Bats**, care a debutat în cadrul festivalului "The Fresh In The Garden". Au urmat două luni Membrii grupului sunt Radu Osaciuc, Marius Acsintoaie, Cristian Drimba, Andrei Dragușanu și Andrei Costache, iar genul abordat este alternativ cu influențe electro-pop. Videoclipul a fost filmat pe străzile din Viena și București și realizat de Radu Osaciuc și Sonia Ciocan. Single-ul Cold este compus de Dimitri's Bats, produs de Radu Osaciuc și mixat/masterizat de Mircea Moldovan la Unda Recording.

În 2010, la Timișoara s-a înființat trupa **DESANT** de către Alex Anka – voce, Tiberiu Săulescu – chitară, Alin Achim – bass, Vlad Toma - clape și Mihai Dobrescu – tobe. Au fost lansate albumele „Joc de noroc" (2012) si „Vulpea deșertului" (2015) - sub label-ul propriu al formației (Desant Factory) și două melodii dedicate sărbatorilor de iarnă, patru videoclipuri („Zbor", „Joc de noroc", „Doar o amintire" - realizate de Marius Danci, „Supernova"- realizat de Andrei Infinit, cu sprijinul Kathrein Romania, apoi "Cine oare știe" (realizat de Paul Cojocaru). Anul 2015 aduce și prima colaborare cu o voce feminină, Carina Dumitru – la înregistrarea piesei „Poveste fără nume". DESANT și-a făcut simțită prezența și pe scenă prin concerte, dintre care merită amintite: OST FEST 2012 - unde au urcat pe aceeași scenă cu Europe și Manowar - precum și campania desfășurată în sprijinul copiilor de Asociația „Music for Autism" din Constanța.

Desant

După ce Alin Achim a fost înlocuit de Jack Popescu, un interpret din Brazilia, total necunoscător al limbii române (!), Bruno Neves, a fost "importat". Ajuns în Timişoara, brazilianul s-a acomodat rapid şi deja a înregistrat piesa "Lumea întreagă" iar un alt muzician, Matei Varlam, a realizat videoclipul piesei.

The Amsterdams

Ceva mai veche este **The Amsterdams**, cu un album de către Buzilan Digital Visualization Studio, grafică Anca Buzilan. Toate desenele sunt realizate de mână, iar întregul concept întregeşte artwork-ul albumului Eternity for Dummies, alcătuind împreună o poveste unitară, albumul cu numărul patru din discografia trupei, lansat sub egida Universal Music România.

Tot în zona de rock alternativ se află **Alex & The Fat Penguins**, care lansează piesa "Omul fără zei". Videoclipul a fost regizat de Denis Simonov, iar operator de imagine a fost Eugen Deadikov, un duo din Chişinău, şi s-a filmat pe un acoperiş de deasupra Bucureştiului. Una dintre apariţiile spectaculoase este cea a congolezului Hismail Mayouma, care a venit special de la Paris pentru această filmare şi se cunoaşte din perioada rezidenţiatului cu liderul formaţiei. Liderul şi solistul trupei, Alex Coţofan, s-a născut la Chişinău, a crescut în Bucureşti, iar în prezent face naveta între Paris, unde lucrează ca medic stomatolog, şi capitala României, unde îşi hrăneşte pasiunea pentru rock-ul indie. "Omul fără zei" este cel de-al treilea videoclip lansat de trupa Alex & The Fat Penguins. În noiembrie 2013 a plecat din grupul 15 grade şi trei ani mai târziu Alex pune bazele proiectului Alex & The Fat Penguins. A lansat videoclipul "The anatomy of my soul", un desen animat realizat de Pixel Studio - un studio din Chişinău, specializat pe animaţie 2D/3D, şi "Broken heart in a Motel", pentru videoclipul căreia a colaborat cu prietenii de la The dAdA

O formaţie relativ nouă este **Phaser**, care lansează single-ul şi videoclipul "Alerg", compus de formaţie şi produs în studioul HaHaHa Production, regizat de Silviu Mindroc şi filmat în Timişoara. "Videoclipul este produs de LucasArtFilm pe un scenariu conceput de noi. "Alerg" marchează începutul colaborării noastre cu MediaPro Music şi Universal Music România", precizează formaţia. Phaser s-a făcut remarcată în cadrul Selecţiei Naţionale Eurovision 2013, cu piesa "Pour toi et pour moi", primul single oficial. Au urmat single-uri ca "Fapte, nu vorbe", "Mi-e dor de el", "Valuri" sau "Mă aprinzi". Carina Dumitru (voce), Radu Racz (bas), Sebi Bârzeianu (chitară), Lucian Oprişan (clape) şi Arnold Birta (tobe) sunt membrii grupului.

Dan CHIRIAC

Alex & The Fat Penguins

O poetă a cântecului de iubire

Cum am mulți prieteni în Tulcea, auzisem de doctorița-muzician **Corina Elena Badea**, calde recomandări făcându-i interpreta Alexandra Canareica, alături de care apar adesea în concerte. Şi iată că un nou album al casei de discuri Eurostar, cu care colaborez fructuos de mulți ani, îmi oferă ocazia să pătrund în universul său muzical-poetic, descoperind adevărate bijuterii. Îi felicit pe Venera şi Paul Stîngă (acesta din urmă, muzician, este un producător cu gust ales) pentru includerea artistei în catalogul Eurostar, alături de numele prestigioase ale muzicii. Dar să facem cunoştință cu delicata cantautoare.

S-a născut la Iaşi, unde părinții săi erau la facultate. Mama sa, de origine armână, studia medicina, părinții ei, fârşiroți, Hristu şi Urania Petra, fiind născuți în nordul Greciei de azi, în ținutul Macedoniei, în localitatea Gramaticova. Au părăsit Grecia de mici, stabilindu-se la Bazaurt, în Bulgaria, şi apoi în România, în com. Mihail Kogălniceanu (jud. Tulcea), Mihai Viteazul (jud. Constanța) şi în final la Cogealac, jud. Constanța, unde au şi decedat. De altfel, unchiul şi mătuşa interpretei sunt născuți în Bulgaria, iar mama ei (medic, 73 de ani) – în România. Tot la Iaşi a devenit inginer tatăl Corinei Badea; acesta, dintr-o familie de haholi (numele său este Ivanov), a studiat chitara şi acordeonul, fiind bun prieten cu Filip Merca, basistul formației Mondial, cu care de altfel a cântat în liceu. Aşa încât, firesc, tatăl şi-a îndrumat fiica spre şcoala de muzică, la clasa de pian, bunicul din partea tatălui cumpărându-i prima pianină în 1976. A studiat pianul timp de 8 ani cu profesoarele Gabriela Tănase şi Cristina Joițoiu, tainele chitarei deprinzându-le de la tatăl său. Corina Elena Badea a absolvit Colegiul Dobrogean "Spiru Haret" din Tulcea în 1988 (matematică-fizică) şi, în 1996, Facultatea de Medicină din Constanța. Actualmente este medic primar medicină internă, şef de secție pe secția medicală 1 a Spitalului județean de urgență din Tulcea, dar lucrează şi în mediul privat, la clinica sa, "Elena" - centru medical de medicină internă, diagnostic, laborator şi ecografie, realizată printr-un proiect cu fonduri europene. Fiica sa are 24 de ani şi-i calcă pe urme doar profesional (este studentă în anul V la Medicină), în plan muzical fiind doar...o ferventă susținătoare.

Corina Elena Badea

Aceste date biografice se impuneau, pentru că albumul Eurostar de care vorbeam va ajunge în toată țara, dar şi peste hotare, iar ascultătorii vor dori să ştie cât mai multe despre frumoasa şi talentata interpretă, mai ales că există aici şi 3 melodii cântate în armâneşte. Din păcate eu n-am avut această şansă, bunicul meu dinspre mamă, Cantili, originar din Albania, prăpădindu-se înainte ca eu să mă nasc, dar sunt în permanență foarte apropiat de comunitatea armână, nelipsit de la spectacolele unde mă invită componenții grupului "Vocea Pindului", chiar dacă bunul prieten Stila Beca nu mai este. Am prezentat de altfel cu ani în urmă un festival internațional al armânilor la Eforie-Sud şi nu voi uita niciodată cum lăcrima Nicu Constantin lângă mine, cu mâna la inimă, cântând împreună cu sutele de spectatori "Părinteasca dimândare"... Corina Elena Badea a compus prima melodie armânească în 1992, "Prota vreari" (Prima dragoste), lucrare ce a fost preluată şi cântată 20 de ani fără să se cunoască autorul. Succesul a stimulat-o să lanseze, cu sprijinul comunității armâne din Tulcea, în septembrie 2012, primul album de cantautoare, sub pseudonimul artistic "Elena di vreari" (Elena de dragoste), album purtând titlul succesului amintit şi conținând 15 compoziții proprii, muzică şi versuri, atât cu ritmuri tradiționale, cât şi moderne. Primirea foarte călduroasă a celui dintâi disc a decis-o să recidiveze după mai puțin de 2 ani cu albumul produs cu resurse proprii "Casa noastă armânească", lansat la Teatrul "Jean Bart" din Tulcea şi incluzând de această dată 21 de cântece de joc. Este o realizare muzicală complexă, ambițioasă, cu colaboratori prestigioşi. Astfel, găsim acolo o melodie cu muzică şi text de Pero Tsatsa, cântăreț, regizor, actor şi rapsod armân din Republica Macedonia, alături de o alta compusă de acelaşi Tsatsa pe versurile poetului Tome Mushi Nikolovski, armân din SUA. De asemenea a participat "live" şi i-a orchestrat Elenei una din compoziții cunoscutul Petros Parashoydis din Salonic, maestru al buzuki-ului, care a trăit 15 ani la Hollywood, unde a cântat şi alături de Julio Iglesias. O altă compoziție specială este cea cântată în duet cu solistul tulcean Costel Atanasof. Aceste prime două albume au fost realizate cu sprijinul asistentului medical de chirurgie (nu degeaba medicii au şi o redutabilă orchestră simfonică, pasiunea pentru muzică este un numitor comun în breaslă) Liviu Ionuț Iorga, în studioul "Dinamic Records" din Tulcea, acesta semnând şi orchestrațiile, alături de fratele lui, Nicu Iorga (flaut, saxofon), şi de profesorul Ştefan Rollan Chiriță (sax). Şi, ca să nu omitem nici un nume (aşa e frumos), pe al doilea album protagonista a cântat o melodie în duet cu constănțeanul Sorin Lupci, cel care a şi orchestrat-o. Al treilea album al Corinei Elena Badea a fost lansat tot la Teatrul "Jean Bart", într-un spectacol "live" susținut alături de Ansamblul artistic profesionist "Baladele Deltei" din Tulcea (care a şi orchestrat toate cântecele), director Ştefan Coman, dirijor Aurelian Croitoru, masterizare şi sonorizare Coman Ionică. Discul conține 13 melodii – 4 din folclor, 8 compuse de Pero Tsatsa şi una aparținându-i, muzică şi versuri, protagonistei. Cofinanțat de Consiliul județean Tulcea, printr-un proiect al artistei, albumul a fost prezentat pe larg la Favorit TV, într-o ediție specială a emisiunii "M-am dus cu doruțu-n lume" (producătoare Antoanela Mardar, prezentator Ioan Chirilă).

Până la a ajunge la albumul de față, al 4-lea din discografia interpretei, să notăm că nu s-a mărginit să înregistreze şi să lanseze discuri, ci este o prezență activă pe scenele din țară. Astfel, a cântat pe scena Filarmonicii din Timişoara în cadrul festivalului de folclor balcanic "Casa noastră ar-

mânească", organizator Steryiu Toza; la Câmpulung-Muscel, la invitația familiei Emil Hagi, în cadrul festivităților bianuale legate de transhumanță organizate de Fundația "Nicu Hagi", "Civilizații montane - dialog muscelean-armânesc"; la Gala premiilor "Omul anului la armâni", organizată de dr. Dumitru Piceava şi de revista "Bana armânească" (Viața armânească). Peste hotare vocea sa originală a fost auzită la "Zilele culturale ale oraşului Ştip" din Macedonia, alături de baritonul Kirju Lijakovski, la invitația profesoarei Vanghea Kuzmanoska, designer vestimentar de costume tradiționale armâneşti; la festivalul "Lumina adusă de Maica Tereza" de la Skopje, organizat de Uniunea scriitorilor şi poeților din Macedonia, la invitația profesoarei şi poetei Vanghea Steryiu, preşedinta organizației; la festivalul-concurs de poezie armânească "Constantin Belimace", tot de la Skopje, şi multe altele. Înafară de Favorit TV, Corina Elena Badea a apărut la Etno TV, Litoral TV, Antena 1 Constanța, Radio Constanța, Radio Enigma România. La acest din urmă post, emisiunea lui Sorin Andrei, care a sărbătorit 6 ani, este deschisă de fiecare dată de melodia titulară, "Hai-hui prin sufletul folkului", muzică, versuri şi interpretare Corina Elena Badea.Avem de-a face nu numai cu o compozitoare, instrumentistă şi interpretă remarcabilă, dar şi o poetă de mare vocație şi sensibilitate. De altfel, a fost distinsă, la Skopje, cu Trofeul "Constantin Belimace" pentru poezia "Di vreari armânească" (Dragoste armânească). Alte recunoaşteri: premiul "Omul anului la armâni", pentru întreaga activitate, precum şi premiul oferit, la Radio România Internațional, redacția în limba armânească, tot pentru întreaga activitate, de valorosul regizor Toma Enache, realizatorul primului film armânesc, "Nu hiu faimos, ama hiu armân" (Nu sunt faimos, dar sunt armân). Îl cunosc bine pe Toma Enache, e un regizor remarcabil, l-am reîntâlnit marele Festival internațional de film etnografic, FIFE, de la Zlatna, jud. Alba.

Corina Elena Badea

Ampla prezentare din rândurile anterioare se impunea, cum am spus, fiindcă albumul va ajunge şi în mâna celor care nu locuiesc în Tulcea sau care nu fac parte din nobila comunitate armână, de aceea şi traducerile. Este un "autograf de cantautoare" Corina Elena Badea, toate cele 15 cântece aparținându-i, muzică şi versuri, în română sau în armâneşte. Cele din ultima categorie sunt 4 la număr, în două protagonista acompaniindu-se cu chitara, cealaltă, orchestrată, nefiind, aşa cum probabil mulți s-ar fi aşteptat, pe un ritm tradițional. Este vorba de "Lilici albâ dafină" (Floare albă de dafin), melodie compusă special pentru festivalul "Fântâna di malămă" (Fântâna de aur) de la Skopje, fiind selecționată între cele 12 piese finaliste la secțiunea muzică modernă. Iată primele versuri, cu traducerea respectivă: "Pitreatsi-nji un doru/ S-treamburu lishoru/ Tută/ Shi-nji ti plâcârsescu/ S-nu-nji mi-alashi ta s-ti agârshescu/ Di tini, voi!/ S-mi mâyipsescu!/ Vrearea cu tini-i/ Harauâ, ti mi!/ Mi tuchescu!/ Cafi oară voi s-mi ashteptsâ/ Shi cara va-s amânu, sâ-mi ljiertsâ/ Câtu ti voiu! Nu potu s-tsâ grescu!". Adică: "Trimite-mi un dor/ Să tremur uşor/ Toată.../Şi te rog să nu mă laşi să te uit!/ De tine vreau să rămân fermecată!/ Iubirea mea cu tine/ Este o binecuvântare pentru mine/ Mă topesc/ De fiecare dată te rog să mă aştepți/ Şi dacă voi amâna, te rog să mă ierți/ Nu am cuvinte să-ți pot spune cât te iubesc!". Ce versuri minunate: "Trimite-mi un dor/ Să tremur uşor/ Toată..."! Stilul modern al compozițiilor de pe acest album o caracterizează pe Corina Elena Badea, datorită şi vârstei, dar şi mediului în care a crescut şi educației primite, îmbogățind şi actualizând tezaurul patrimonial al muzicii armâneşti, care, şi ea, evoluează odată cu vremurile. Un alt superb cântec de dragoste este gândit ca un imn al iubirii unui tânăr pentru aleasa inimii lui, "Ti tini mi tuchescu" (Mă topesc după tine): "Câtu ti voiu...lea vrută...câtu ti voiu, lilicea mea!/ Voi ta-s hiu ilii...ta-s dukescu hârsearea ta!/ Voi ta-s hiu nâ punti, cara-s potu, s-ti dânâsescu.../VRUTA MEA ARMÂNĂ, mashi ti tini va mi tuchescu!". E atâta muzicalitate aici şi atâta asemănare cu limba română, încât aproape ați înțeles înflăcărata declarație de dragoste: "Cât te iubesc, draga mea...cât te iubesc, floarea mea!/ Aş vrea să fiu o oglindă...să simt mângâierea ta!/ Aş vrea să fiu o punte...în drumul tău să te opresc/ IUBITA MEA ARMÂNĂ, doar pentru tine mă topesc!". Când vorbim de armâni şi de tradițiile lor seculare, transhumanța apare mereu în prim plan. Când reuşesc, joia seara merg la Centrul cultural armânesc de pe strada Italiană, lângă Liceul "Spiru Haret", unde admir pe pereți expoziția de fotografii istorice, iar în interior exponatele cu costume şi unelte tradiționale, multe legate de viața la stână. Sunt acolo invitat de membrii grupului bărbătesc "Boatsea Pindului" (Vocea Pindului), condus de dl. Topa, păstrători ai comorilor de limbă şi cântec. Corina Elena Badea a scris o poezie dedicată celor din acest grup, care cântă polifonic, şi domnului Emil Hagi, "celnic mare", din Câmpulung-Muscel: "Primuveara la cutari/ Njiurizmă di lilici shi di albi njiali!/ Nji avdu gaida tsi nâ greashti/ Shi fluiara al paplu, cântâ AEMÂNEASHTI!/ Primuveara la cutari/ Cu mânji di malmâ, veaglji un CELNIC MARI!/AYIU YORYI va lu agiută/ S-aibâ angâtan/ S-andreagâ arădzili tuti!/ Aclo, pi dzeana a CÂMPULUNGULUI/ Nâ cântâ dultsi BOATSEA PINDULUI/ Iholu a loru di malmâ nâ hârseashti/ Shi nâ ETĂ va nâ cântâ ARMÂNEASHTI!".Comunitatea armână îşi datorează unitatea, forța, rezistența în timp, identitatea, la urma urmei, tocmai acestei păstrări a tradițiilor, şi n-ar fi rău deloc dacă ar învăța şi românii ceva din asta, în această epocă a globalizării cumplite. Dacă în ziua de azi un poet român din generația tânără ar propune asemenea versuri bucolice ar fi luat peste picior: "Primăvara la stână, cu miros de flori şi de miei albi/ Aud cimpoiul care ne cheamă şi fluierul bunicului cântând armâneşte/ Primăvara la stână, cu mâini de aur veghează un CELNIC MARE!/ SFÂNTUL GHEORGHE îl va ajuta să rânduiască toate cele aşa cum se cuvine/ Acolo, pe culmea Câmpulungului, ne cântă dulce VOCEA PINDULUI/ Cântecul lor de aur ne bucură sufletul, căci de o veşnicie ne cântă armâneşte!". Ei, nu chiar de o veşnicie, să sperăm că mai au până acolo (deşi pe bietul Stila

Beca aceasta l-a găsit mult prea devreme...), chiar dacă au în grup un veteran octogenar – asta ca să glumim un pic.

A patra melodie cântată în armâneşte pune pe muzică de asemenea un superb text poetic de dragoste, cum nu sunt multe în muzica noastră: "Miroase iarba, mângâiată uşor/ Şi cerul este plin de tine/ Miroase, iubito, locul de dor/ Unde ai dormit în iarbă cu mine.../Îţi împleteam cosiţa cu flori de măr/ Şi te aşezam cu fruntea spre cer/ Să mă simţi, iubito, niciodată să nu pierd/ Iubirea ta...să nu mă minţi, frumoasa mea!". Sunt doar primele două strofe ale unui foarte frumos cântec, în care Corina Elena Badea se acompaniază la pian, aşa cum o face nu o dată în spectacolele cu public. Cîntecul se intitulează "Njiurizma ta" (Aroma ta): "Anjiurdzeashti iarba hârsită lishoru/ Shi tserlu iasti amplin mashi di tini/ Anjiurdzeashti, vrută, loclu di doru/ Iu durnjishi tu iarbâ cu mini.../Ts-ampulteamu cusitsa cu lilici di meru/ Shi-ti bâgamu cu frâmtea andzeană/ S ti dukescu daima, vrută s-nu nji cheru/ Vrearea...s-nu nji mi arâdz, daileană!".

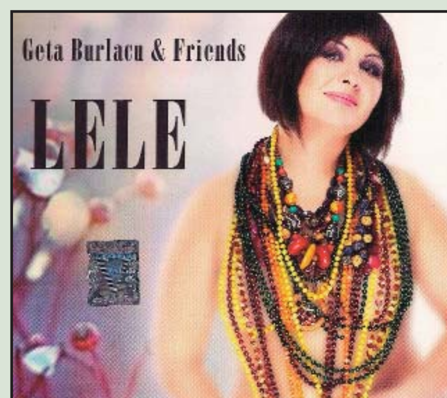

Corina Elena Badea

Melodiile în limba română au o simplitate aparentă, o delicateţe a îngemănării muzicii cu poezia ce ne trimite la genul folk, mai ales că interpreta se acompaniază cu chitara. Tema predilectă este iubirea ("Hai-hui prin iubire"!), pentru că să nu uităm care a fost primul pseudonim artistic al protagonistei: "Elena di vreari" - o Elenă a dragostei, a sentimentelor curate, tot mai rar abordate în această manieră delicată în ziua de azi, când predomină agresivitatea şi vulgaritatea. Într-un peisaj (ei îi spun "show-business" - şi chiar că a devenit doar o afacere) dominat de veleitari şi tupeişti fără pic de talent şi cunoştinţe muzicale, apariţia Elenei Corina Badea este reconfortantă, ca o adiere de aer proaspăt de pe faleza Dunării. S-o salutăm ca atare şi să-i omagiem şi generozitatea, fiindcă lansarea albumului de faţă are loc în cadrul unui eveniment caritabil. Reţineţi acest nume, Corina Elena Badea, o artistă minunată care nu întâmplător este şi medic, fiindcă toate melodiile ei sunt ca un leac magic ce vindecă suferinţele din iubire, deci... bolile de inimă! Iubiţi, fiţi fericiţi, bucuraţi-vă de viaţă – acesta este mesajul transmis de artistă prin albumul de faţă.

Octavian URSULESCU

Geta Burlacu & Friends: „Lele"

Apreciata interpretă din Republica Moldova este cunoscută şi în ţara noastră, în urma numeroaselor concerte, pe diverse scene (de Revelion, de pildă, a entuziasmat publicul în Piaţa Unirii din Focşani), de fiecare dată bună parte din melodii fiind între cele ce figurează pe albumul "Cine iubeşte şi lasă", editat la noi de casa A&A Records sub titlul "Lele". Producător executiv: Andi Enache (A&A), producător artistic: Alexandru Şipa (Fundaţia Muzza), acesta din urmă semnând şi prezentarea din bookletul elegant. Interpreta, care are la activ numeroase premii naţionale şi internaţionale, ne propune un ethno-jazz de cea mai bună calitate, alături de instrumentişti de elită, dintre care cel mai cunoscut este Alex Calancea (chitară bas, tobe, percuţie, aranjamente). Astfel, se ascultă cu cea mai mare plăcere piese celebre cum ar fi "Bordeiaş", "Cine iubeşte şi lasă", "Cine-a pus cârciuma-n drum", "Lume, lume", "Vecină, dragă vecină". Mixaj şi masterizare: Ion Caţar.

Alex Calancea: „Basul capricios"

Este unul dintre cei mai apreciaţi muzicieni din Republica Moldova, unde conduce formaţia ce-i poartă numele. Alex Calancea Band este o fuziune naturală unde poţi auzi groove-urile de Drum'n Bass şi pasajele clasice împletite cu folclorul urban distorsionat, improvizate cu mare implicare şi precizie. Toate, spune artistul, sunt mişcate de un puls de energie care şterge distanţa dintre linişte şi culminaţiile psychedelice. Albumul de faţă ne propune un elegant ethno jazz-rock fusion, despre care protagonistul declară: "Este un album special pentru mine. L-am îmbrăcat în melodii cu influenţe funk, folclor, clasic şi jazz. M-am inspirat din locurile copilăriei mele, cu improvizaţii culese de pe colinele şi din pădurile Moldovei".Dintre piese reţin atenţia în mod special "Bluesul combainierului" (bănuim că e vorba de lucrătorul de pe combina agricolă), "Săracă inima mea", "Înserare", "Fiara", "Furtuna", "Silvia". Producător muzical: Alexandrin Calancea, producător artistic: Alexandru Şipa (fundaţia Muzza), producător executiv: Andi Enache (de la casa A&A Records, care a editat acest remarcabil album).

Lelia PRUNDU

Cât vor "dura"?

Casele de producție muzicală (înainte le ziceam "casele de discuri" - dar cum discurile sunt tot mai puțin importante...) ne propun - săptămână de săptămână, zi de zi, ceas de ceas - nume noi de soliști și mai ales..... soliste, cu vârste din în ce în ce mai mici, abia ieșiți din liceu sau chiar liceeni. Cântecele lor contează mai puțin, substanța sonoră oricum e banală, important e Vizualul, adică Videoclipul. Dacă lansezi un cântec fără videoclip, nu mai contezi. Iar videoclipurile se vizionează pe laptop, tabletă sau smartphone: avem de-a face cu muzică și interpreți "de internet". Altă dată succesul se măsura în numărul de discuri vândute, astăzi ni se comunică cu mândrie "are 3 milioane de subscriberi pe YouTube", deci e un Hit. Iar numele soliștilor este înlocuit, de multe ori, de pseudonime, porecle, nume de scenă, vocabule scurte, de nu mai știi dacă sunt "ai noștri" sau americani, spanioli, suedezi: o fi o strategie să se impună pe piața globală? Avem Mira, Inna, Jorje, Glance, Matteo, Zhao, Marco, Amna, Lora, Abbi, Klyde, Aspy, Iliana, Shiva, Rusalina, Jannine și putem continua pe o pagină întreagă.

Glance

Să aruncăm o privire în desișul acestor propuneri sonore, în speranța că unii dintre ei nu vor dispărea în anonimat, ci vor "dura" pe firmamentul muzicii autohtone.

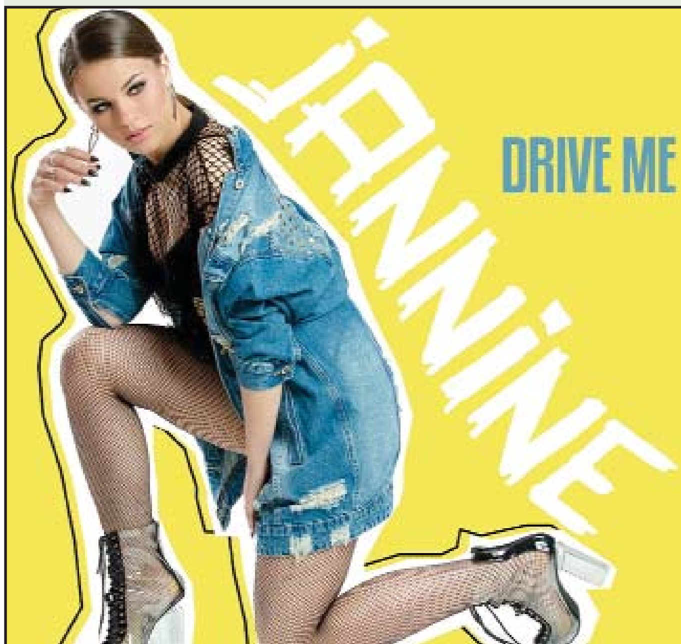
Mira lansează piesa „Uit de tine", single-ul cu videoclip oficial (N.B. probabil există și unul neoficial!). „Împreună cu Theea și cu Mădălin Roșioru, am construit această piesă". Și-a făcut apariția în lumea muzicii în 2012, alături de DJ Marc Ryan și tot în același an a participat la show-ul „Vocea României", în echipa lui Marius Moga. În 2013 a început o colaborare cu Allexino, în 2014 colaborează cu Zhao, iar „Fete din Balcani", o colaborare cu Corina și Skizzo Skillz, a adunat 65 de milioane de vizionări pe YouTube # După succesul înregistrat cu piesa "Show Me the Way" feat INNA sau al hit-ului "Bom Bidi Bom", producătorii muzicali **Marco & Seba** (Marcel Botezan și Sebastian Barac) lansează "Close to my body". Videoclipul este realizat și filmat de către SAN. Cei doi au compus și produs cele mai cunoscute hit-uri ale INNEI, în studiourile Global Records, și pentru Carla's Dreams, Antonia, Delia, cântărețul american AKON # După hitul "Bună, Marie", **Matteo** surprinde cu o colaborare inedită, alături de Keed (Satra B.E.N.Z.) și Gabi Bagu. Matteo este "vinovat" și de această dată de compoziția piesei "Dar-ar naiba". Matteo a cucerit, de-a lungul timpului, topurile muzicale cu hituri precum "Andale", "Gândesc cu voce tare", "Amândoi", "Mi-e bine" (alături de Lidia Buble) # **Glance** a lansat oficial videoclipul piesei "Fără tine" în cadrul unui concert live. Videoclipul regizat de Claudiu Stan are aproape 3 milioane de vizualizări pe Youtube, piesa fiind compusă de Răzvan Matache, Kastha John, Phelipe și Rashid # **Lora** lansează piesa "Lume", împreună cu Sergiu Ferat, evidențiind diferența dintre esență și aparență. Piesa este compusă de Lora, alături de Vlad Popescu, Șerban Cazan, Florin Boka și Sergiu Ferat. Videoclipul a fost filmat într-o locație elegantă din București, în regia lui Florin G. Botea, Rival Film Romania. Odată cu lansarea single-ului anterior, "Valul", Lora a abordat un alt look, dar și noi stiluri muzicale # Tânărul clujean **Klyde** lansează "Defectul meu". A mai lansat single-ul "Chemistry" (care a depășit 13 milioane de vizualizări) și "Road To Monaco", o piesă interpretată de Klyde, Bibi și Jimmy Dub # După succesul celui mai recent single al său, care a adunat aproape 20 de milioane de vizualizări, **Dima** lansează "Urzici", clipul fiind semnat de Criss Blazziny, cunoscutul rapper și regizor. Dima, originar din Chișinău, a reușit să atragă

Mira

atenția în 2008 prin participarea la concursul de talente "Fabrica de staruri", prima ediție din Republica Moldova, unde s-a calificat în finală # **Laola** lansează primul ei single - "Cum o dai" - în colaborare cu **Aspy,** "o piesă cu o abordare fresh și un hook ce o să-ți rămână în cap. Povestea piesei a început atunci când am găsit un beat mai vechi în studio, care mi-a atras atenția. Mi-a plăcut foarte mult vibe-ul, iar versurile le-am compus

împreună cu ASPY" - declară Laola # **ILIANA** este o tânără aflată la început de drum. La doar 17 ani, lansează "Closer", o reinterpretare a piesei de succes a celor de la The Chainsmokers. Piesa face parte din seria de 5 cover-uri ce vor fi lansate de Iliana # **Jannine,** tânăra de doar 15 ani, lansează "Drive Me", compusă în studiourile Box Studio Media de Bogdan Ioan şi Gabi Pecheanu, o piesă pop cu influenţe electronice, alături de inserturi reggaeton. S-a făcut remarcată uşor încă de mică, ajungând şi în finala emisiunii Next Star la doar 12 ani # După "Mama ei de dragoste" şi "Fă-o cum trebuie",

Amna

Abbi cântă în limba spaniolă şi lansează "Los Dos". Cu această ocazie, ea a filmat şi un clip de imagine, la mare, în Bulgaria # **Amna** lansează o colaborare surpriză alături de Dorian Popa, "Nu poţi să mă uiţi", după ce a început vara cu "Copilărie"; regia clipului îi aparţine lui Criss Blaziny. Amna a debutat cu "Tell My Why", care a atins poziţii fruntaşe în câteva ţări şi au urmat lansări cu "Fără aer", "Arme", "In oglindă", "Cireş de mai" şi "La capătul lumii" # Debutând sub numele de Shiva, **Rusalina** revine cu o piesă ritmată, „Give me", cu un mesaj motivaţional, realizată în studiourile Tommo Production, însoţită de un videoclip în regia Ioanei Gomoi. Tânăra a început să studieze muzica încă de la 10 ani şi a urmat Liceul de Artă Sabin Drăgoi din Arad, unde a studiat viola, chitara, pianul şi canto # "Până vom îmbătrâni" este prima piesă lansată de **Robert Toma** la Global Records, continuând visul început acum ceva ani de zile împreună cu DeMogaMusic. Muzică: Robert Toma, Alex Parker, Mircea Pavilcu, Mădălin Rosioru. Producători: Robert Toma, Alex Parker, Mădălin Rosioru # **Ioana Ignat** lansează şi o versiune live a piesei "Doar pe a ta". Lansat la începutul verii, single-ul de studio a adunat peste 15 milioane de vizualizări pe YouTube până în prezent, este de 11 săptămâni în top 10 difuzări ale radiourilor şi TV-urilor muzicale din România şi a ocupat săptămâni la rând primul loc în topul Shazam şi topul iTunes. Live-ul piesei "Doar pe a ta" a fost filmat alături de band-ul solistei, în mansarda locaţiei Simbio Bucureşti. Ioana Ignat s-a făcut remarcată odată cu participarea la emisiunea "Vocea României", unde a ajuns în finală, fiind una dintre preferatele publicului. În plus, interpreta a învăţat să cânte la patru instrumente: pian, chitară acustică, chitară bass şi contrabas .

Robert Toma

Dan CHIRIAC

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII ŞI IDENTITĂŢII NAŢIONALE

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef:
George BALINT
Redactori: Mihai COSMA, Octavian URSULESCU
Editorialist: Liviu DĂNCEANU
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Colegiu redacţional:
Petruţa MĂNIUŢ-COROIU, Mariana POPESCU, Mihaela Silvia ROŞCA, Vasilica STOICIU-FRUNZĂ, Cristina ŞUTEU

Semnează în acest număr:

Dumitru AVAKIAN, Marin Marian BĂLAŞA, Corina BURA, Grigore CONSTANTINESCU, Oana GEORGESCU, Florian LUNGU, Mihaela MARINESCU, Alexandru PĂTRAŞCU, Mariana POPESCU, Adrian SIMEANU, Florin-Silviu URSULESCU, Vasile VASILE, Lena VIERU CONTA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, Calea Victoriei 141, sect. 1, 010071, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x